

Dan Lungu

Cheta la flegmă

outopos

DAN LUNGU

CHETA LA FLEGMĂ

Proză scurtă

Edituta OuTopos
Iași 1999

Cuvânt înainte.

M-a intrigat – și m-a ținut departe o bună bucată de vreme – absența unei teme a autorului în textele dlui Dan Lungu. Am naivitatea de a mărturisi că nu-i recunosc nici o valoare (sau, să nu exagerez, îi recunosc o valoare de act administrativ, operă de statistician sau grefier) prozei ce cade în capcana stendhaliană și se mărginește la a plimba o oglindă de-a lungul drumului. Obiectivitatea, impersonalitatea devin simpatice doar dacă maschează un apetit demiurgic, scriitorul rezervându-și rolul de invizibilă (cum altfel?) eminență cenușie.

Probabil „eroii secreți”, în percutanta formulă a lui Radu Petrescu, din prozele tânărului autor ieșean – uzez de sintagma aceasta fandosită doar ca să-l necăjesc puțin; altfel, suntem cam de-o vârstă, nu tocmai fragedă (dar nici coaptă!) – sunt înseși curiozitatea lui, „foamea” de realitate (sugestiv titlul, cu valoare de artă poetică, Proză cu amănuntul), pofta de joacă narativă (oglinda sa începe să deformeze, să amestece figurile, să insinueze un aer de carnaval), vocația lui de spectator (în ton cu vremurile: interactiv), împărțit între plăcerea de a asista la reprezentație și spaima de a conștientiza vacuitatea schopenhaueriană a reprezentării.

Deloc întâmplătoare, așadar, confruntarea, pe întreg parcursul cărții, dintre candoarea infantilă și trivialitatea terifiantă a cotidianului. Primele două proze – descinse în vârsta copilăriei și nițel mai înainte – recuperează grundul auroral al conștiinței, dominat de concretețea și prospețimea prejmei, de ce? – urile, pe cât de naive, pe atât de revelatoare, prin care universul domestic se întrețese de metafore, capătă culoare și perspectivă, întoarce un răspuns fantastic întrebărilor abisal de simple. Băiatul din Cheta la flegmă cunoaște pe pielea lui, în sensul propriu, lumea ostilă din jur, o învață și o absolvă în miracol. Forța, brutalitatea și fragilitatea de aici consonează cu fragmentele dedicate copilăriei lui Henry în Tropicul Capricornului. Fetița din De-a întunericul dezvăluie fața suavă a vârstei, suavă nu fiindcă i-ar lipsi spaimele, răutățile, perversitățile, ci pentru că nu se confruntă direct cu agresivitatea. Intrăm într-un spațiu dominat de nostalgii amniotice (rememorat, în ultimii ani, de cărțile lui Mircea

Cărtărescu, de Exuvii-le Simonei Popescu sau de unele din poemele lui Radu Andriescu). Soarele e desenat pe pleoape pe dinăuntru, valuta forte e frunza de nuc -„bani de nuc”- obiectele stârnesc impulsuri de asimilare organică („O radieră chinezească, parfumată, de-ți venea s-o mănânci ca pe lipici.”), Dumnezeu se uită la noi prin stele ca prin niște vizoare etc.

Dincoace, în kotidian, pe tărâmul fără speranță al funcționarilor, lângă IUPS și BJATM, sub teroarea slujbei (un curios ar pierde ceva timp urmărind ocurențele cuvântului „serviciu”), alături de pensionari ipocriți, de buldozeriști pe cale de a se transforma în călăreți ai Apocalipsei, de baci mioritici decăzuți, care-și vizitează fiii mutați la garsoniere, de strategii cozilor la butelii, de coafeze, de foști paznici la căminele de nefamiliști și foști descărcători de vagoane, unde, cum ar zice Nietzsche, cârmind nasul prin umflata-i mustață, se simte „mirosul oamenilor mărunți” (sau, *terre-à-terre*, al „biografiilor comune”, exploatate de un Monciu Sudinski, Horasangian, Țârlea) ‒ dincoace persistă, totuși, o undă (aproape inodoră, desigur) din candoarea originară. Unul din sadismele autorului ‒ un om foarte rău, un nihilist și un ironist, un satiric mimând compasiunea, copii! ‒ constă în scoaterea la iveală a ridicolului care, culmea, umanizează personajele. Nimic eroic, exceptând eroismul burlesc de a fi oameni și funcționari totodată.

Astfel, amploaiații ies din timp și se cufundă în durată, ajung mici vicioși ai reveriei. Golul de epic, firesc dacă apelezi la asemenea actanți, se umple cu o epică secundă, a fabulației. „Cinovnicul” din Norii trăiește (cu sugestii pe linia Gogol ‒ Dostoievski ‒ Cehov ‒ Ilf și Petrov), visând deasupra dosarelor, un sentiment slav de vinovăție. Se chinuie să ia asupra sa păcatele lumii, tânjește după o sfințenie de părinte Zosima, atinge culmi de aspru lirism înainte de a fi trezit la realitatea biroului. Personajul din Călătoria plonjează într-o adâncă introspecție, în pragul viziunii panteiste, pentru ca, la sfârșit ‒ în ton cu meditațiile sale (v-am spus că autorul e un om rău și un ironist) ‒ să fure poșeta unei femei ațipite în compartiment. Un gazetar X, în criză de subiect, cutreieră, în Fotografiile mătușii Eliza, lumi ficționale, rătăcit de nenumărate *mises en abîmé*, și se retrage, în cele din urmă, dincolo de rama fotografiei, împreună cu persoanele din poză, la o ber' rece (care, cum știm, îi plăcea și lui nenea Iancu). Țăranul în vizită la fiul mutat la bloc reface inconștient, în somn, o Miorița coșmarescă. Domnul Titi Chichifoi, portar la un cămin de nefamiliști, se pierde în

irezolvabile chestiuni metafizice și teologice, fascinat și înspăimântat, cum se și cuvine (*misterium fascinans, tremendum*), de necunoscutele numinosului. Cuplul din Intimități se epuizează epic în coregrafia bufă a hârjoanei erotice (reper: Kundera, Ridicole iubiri), păstrându-se, atât bărbatul, cât și femeia, pentru reveriile proprii.

Universul lăuntric pauper, însă nu întrutotul desprins de matricea arhetipurilor (fabulația și fantasticul capătă vagi irizări de mit, cum se întâmplă în visul oierului, amintit mai sus), se dizolvă în baia acidă a cotidianului. Parafrazând titlul lui M. Blecher, aș spune că dl Dan Lungu e sedus (alt „morb” gogolian?) de întâmplările în realitatea imediată. Periferii, cazărmi, străduțe, birouri, odăi, crâșme, fabrici și uzine, gesturi, fraze, personaje fixate incidental într-un crochiu, obiecte (bomfaiere căutate după teancuri de ziare, sforicele, „punguțe pe care orice om gospodar le strânge într-un sertar”, borcane de castraveți murați, leviere, radiere butoniere), o puzderie de amănunte invadează pagina (vorba vine; o invadează lent, ca șarja unei cavalerii pe melci: nu cavalcadă, escargotcadă), parcă sub efectul virusului Claude Simon. Fără sarcasmul subiacent, tradus, din când în când, printr-un contrapunct ce deviază − efect de refracție − și înviorează tonul, fără cruzimea (de talpă ce strivește − storcește; stoșește − gângănii) străină oricărui alt sentimentalism decât acela prefăcut, jucându-se de-a Brătescu-Voinești sau Gârleanu, textele dlui Dan Lungu ar risca să devină înecăcioase, de nerecomandat unui astmatic. Din fericire, nu devin. Mi se par o convingătoare, crudă (feroce de-a binelea, în lipsa ei de patetism) dezvăluire a trivialității cotidianului. Mai rău: a demonului meschin care îl guvernează.

Dacă aș fi Dumnezeu sau măcar Titu Maiorescu, aș spune că debutul dlui Dan Lungu anunță un prozator de anvergură, din stirpea rară a creatorilor de hărți imaginare. Eu mă mulțumesc, în schimb, să afirm că, după ce, inițial, nu m-a atras, proza dlui Dan Lungu mi s-a înfățișat, citită cu zăbava pe care vi-o recomand și Dvs., drept un rafinat − aproape imperceptibil − exercițiu de sadism.

Chetă la flegmă

Niciodată n-am înțeles de ce unele mame le pun copiilor mâna pe cap și le ciufulesc părul; iar când am întrebat cu ochii holbați pe o tanti cât butoiul, ce se foia în fața mea la rând, mi-a spus că atunci îi mângâie; și când am întrebat ce-nsemna că îi mângâie, mi-a răspuns că le pune mâna pe cap, așa că m-am lăsat păgubaș de a înțelege tot felul de nimicuri. De mic am pus o mulțime de întrebări și nu mi-a fost ușor să suport toate răspunsurile. Ori se hohotea pe seama mea, ori mi se spunea că nu mă privește sau chiar eram pleznit peste ceafă. Mama, o femeie care puțea a transpirație și era mai tot timpul plecată, nu mi-a răspuns niciodată la întrebări. Tata vorbea atât de cleios, încât nu înțelegeam ce spune. Cuvintele abia se târau, băloase, strâmtorate în cerul gurii, și țâșneau ca niște coji de semințe. Mereu te scuipa cu ele, după ce gemea îndelung de parcă le naștea sub limbă. Era îndărătnic în felul lui și tot timpul matol. La doi pași de casă era o crâșmă murdară, cu o baltă de pișat roșiatic într-o parte, scurs de la veceurile totdeauna prea pline. De acolo, odată la două zile, îl aduceam cu căruciorul de butelie. Când mă luam cu joaca și uitam, dormea afară fără să crâcnească. Venea dimineață înjurând, se arunca în pat ca o lehuză și se văicărea de reumatisme. Altfel, era un om bun; dar era greu să-l prinzi altfel. Prima dată când am văzut cum se spălau cu adevărat niște oameni, eram cu frate-miu și cu Praștie la o vecină în grădină, ne-am cățărat în nuc și beleam ochii pe un gemuleț prin care se observa tot. Avea și două fete, le așteptam și pe ele. Era secretul nostru, numai noi trei îl știam. Praștie era tipul cel mai grozav din mahala, avea doi dinți lipsă și se bătuse cu o grămadă de lume. Praștie era ascultat de toți. Apoi venea frate-miu, și pe lângă el mă strecurasem și eu. Dar mai știam câteva figuri grozave: Ață, slăbănog și lung de nu se mai termina, cu pumnul ca ghiuleaua, Plantă – mic și slinos, mână de aur, degete de șopârlă și gură spurcată, Nababul – flegmatic, cu mâinile crescute până la cot în buzunare, pe felie cu tot felul de pipițe, care m-a învățat să fumez.

Sâmbăta mergeam la film în nuc, fiecare cu craca lui. Stăteam serios și atent, deși de fiecare dată vedeam același lucru. Mie îmi plăcea aia mică, Dalia, cu țâțuștele ridicate în sus și părul negru prelins până la buric.

Strălucea sub bobițele de apă ca un robinet nou și se freca cu buretele pe la subțiori, pe burtă și între picioare. Odată a venit frate-miu cu un binoclu pe care îl dădeam din mână în mână. Lor le plăcea de Lola, fata mai mare, dar mie nu-mi plăcea deloc, fiindcă avea părul cânepiu peste tot și țâțele mari cât un cap de copil. Eu eram răpănos și nu mă spălam decât vara la iaz. N-aveam baie așa albă ca Dalia, mi-ar fi plăcut și mie să mă bălăcesc și să mă frec cu buretele. Aveam praf în cap și solzi pe la glezne. Eram veșnic murdar pe la gură și purtam tenișі jegoși. Toate încălțările le-aveam moștenire de la frate-miu, dar majoritatea erau deja făcute praf. Iarna era mai greu, vara ne descurcam și desculți. Într-o sâmbătă, frate-miu și cu Praștie s-au cărat cu două haimanale pe câmp și n-au vrut să mă ia și pe mine. Mahalaua e chiar în buza câmpului, aș fi vrut să-i urmăresc, dar mi-era frică de bătaie. Mă moveau la milimetru pătrat dacă mă miroseau. Așa că am mers singur la nuc. Noapte de să-ți bagi degetele în ochi, și eu stăteam cu gura căscată! Și pe după cap, și pe umăr, și cu săpunul verde, și cu ăla roșu, întindeam gâtu-n stânga, ba în dreapta, mă mutam de pe o cracă pe alta, era fascinant, strălucea ca un îngeraș, ca o diavoliță, îmi plăcea cum își freca țâțele și pe deasupra și pe dedesubt, și năstureii maronii... Clăbuci mari, verzulii, umpleau cada, camera, clăbuci creți, creponați, luminoși, și ea plutea lenevoasă, cu carnea tare, sidefie, într-o permanentă mirare năstrușnică, cu picioarele lemnoase, piele fină și umedă ca un bot de cățel...

Am bătut cu degetul în geam și a țipat din rărunchi, spărgând clăbucii dolofani, iar eu, dezmeticindu-mă, am tăiat-o prin grădini, prin locuri de mine știute, până în marginea imașului cu iarbă scurtă. Răsuflăm greu și scoteam fum din toate rănile.

Când ieșea pe poartă, o dezbrăcăm cu privirea și-i simțeam mirosul în nări, mirosul acela de săpun rozaliu, o cunoșteam bine, avea o aluniță mai sus de buric, deseori mă gândeam să mă duc și să-i șoptesc la ureche: „Ce-ți mai face alunița de deasupra buricului?” Sau să-i povestesc totul și s-o privesc până în adâncul ochilor. Aș fi așteptat un surâs înlemnit, poate o privire lamă zbârnâind pe lângă mine sau, strecurat, un zâmbet parșiv-neîncrezător. N-am făcut nimic din toate astea, m-am mulțumit să stau tolănit în șanț, cu un fir de iarbă în gură, și s-o dezbrac încet, țoală cu țoală.

În rest, eram de găsit oriunde nu te așteptai, hălăduiam toată ziua nestingherit, nepăsător. Seara mă aciuam pe lângă gașca adunată pe șanț:

Ață, Praștie, Nababul și toți ceilalți. Stăteam și-i ascultam cum povestesc și râd. Uneori mă hlizeam și eu, alteori nu înțelegeam de ce își arată fasolele. Veneau și fetișcane cu tot felul de nume scurte, Coco, Fifi, Mimi, Pipi, naiba să le ia, mereu zâmbărețe, băieții le ciupeau de țâțe și le ascundeau câte un pantof, le puneau să sară într-un picior, să toarne măscări și să bea vin. Eu eram tot timpul cel trimis după udătură, și-mi părea bine, fiindcă n-aveam para chioară și pe drum mai trăgeam câte o dușcă. Mă torpilam repede și mă înghesuiam pe lângă fetișcane, ei râdeau de mine și primeam numai castane: „Ia laba, puștiule, să nu mori!" îmi mai dădeau câteodată să beau până vomitam pe pantaloni. Mă duceam a doua zi la iaz și-i spălam, îi frecam cu pietriș. Singurii mei pantaloni – scurți și zdrențăroși, de murdari nici nu mai spun. Tot seara, câteodată, cântam. Îmi plăcea teribil să cânt, de aceea răgeam că numai gura mea se auzea, mai ales când mă și matoleam puțin. Trebuia să mă plesnească peste gură ca să tac. Adormeam pe unde apucam, fără să mă întreb dacă e bine sau nu, simțeam pământul sub mine ca un plămân uriaș, ridicându-se și coborând, ridicându-se și coborând, amețitor, șuierând din adâncuri, și imaginile se încâlceau în creier, vedeam întâmplări, zile, figuri, vise frumoase cu salcâmi înfloriți, înfulecam ca spartul flori mari, albe-gălbui, de ceară regească, de îmi ghiorăiau mațele sfâșietor, flori mari, gustoase, făceam în gură o spumă ca un lapte, pe care o înghițeam hulpav, flămând, înghițeam la salivă prin somn, de mă durea gâtul dimineața. Apoi vise urâte, cum o oaie răpciugoasă se scărpina de piciorul meu și senzația scârboasă de gunoi lunecând pe valuri de flegmă, de stomac răsucit, izbit dinăuntru cu un ciocan pneumatic, maluri gelatinoase prinzându-se într-un mototol universal, într-un vârtej de vomă în care dispar toate lucrurile...

Tata a murit într-un canal cu păcură, în gară, era făcut praf, a alunecat și s-a înecat. L-au scos prea târziu, înghițise două kile de lichid negru. L-a adus mama într-un sac de rafie și l-a frecat o noapte cu cărămida să se mai albească. La îngropăciune au venit câțiva bețivi care au ras tot ce era de băut și au șters-o, nici n-au mai ajuns la cimitir. Eu, soră-mea și cu frate-miu am mâncat la grâu fiert de ni s-au umflat burțile. Era grâu mașcat, cu bobul mare, gustos și făcut cu zahăr vanilat. L-am studiat în spatele casei, după ce am vomat în cor toți trei; niciodată nu mai mâncasem așa mult. Pe tata nu l-a plâns nimeni, mama a răsuflat ușurată că a scăpat de bețivan, că nu mai are cine să-i bea banii și să o caftească. Ea era singura din casă care

muncea și puțea îngrozitor a transpirație. Rude nu am avut niciodată; în general oamenii săraci nu au rude, însă eu am avut prieten un câine. Unu' bătrân care abia se ținea pe picioare, m-am împrietenit cu el pe malul iazului. Avea ochii blânzi și blana lățoasă, de culoarea ruginei. Noaptea dormea cu mine, mă încălzea la spate. Odată m-am trezit cu spatele rece. Mi-a părut rău după el, mai rău ca după tata. Tata nu mă încălzise niciodată la spate. L-am îngropat pe malul apei și l-am vegheat toată noaptea. La un moment dat mi se făcuse frică, era pentru prima oară când simțeam ca niște viermi pe șira spinării și parcă un scâncet plăpând venea de undeva din adânc. Mi se ciulise părul pe spate, cu toate că nu credeam în prostii de astea. Atunci am privit apa, așchiile de lună clătinându-se bete, ondularea, și a revenit senzația pe care o știam cu siguranță de undeva, nu numai din somn. Până în zori am crezut că înnebunesc.

Strașnic îmi mai plăcea să umblu brambura, fără nici un Dumnezeu, să stau trântit pe spate și să sug fire de iarbă. După moartea câinelui, vreo două săptămâni n-am mai dat pe la iaz, de aceea mă întâlneam mai des cu Petre, nebunul, care avea pantalonii prinși cu sârmă și se credea Dumnezeu. Îl ascultam cât îl ascultam și, când mă plictiseam, îl înjuram și plecam. Se uita lung în urma mea, cu o blândețe de vițel în ochii rotunzi și roșii ca ridichile. Îmi spunea cât de mult a muncit el ca să fie Dumnezeu și cel mai tare o să-l pedepsească pe omul cu gard verde care îl plesnește peste mâini când se întinde după cireșe. Vorbea blând ca un înger nătăfleț și se ridica puțin în aer, mai cuvânta, apoi se cobora înapoi lângă mine și bocea. Atunci îi spuneam că e un Dumnezeu prost dacă plânge și el îmi pupa mâinile. Îmi pupa mâinile și mi le uda cu lacrimi. El n-avea casă și mi-era milă, iarna îl mai ascundeam la noi fără să știe mama. Toată lumea râdea de el, dar într-o toamnă a venit cu două frunze în mână, două frunze de nuc, mari și lucioase, uite, ține astea de la mine, ține astea de la Dumnezeu, că eu mâine mă duc. Și a doua zi, în mijlocul străzii s-a văzut o lumină mare care s-a rotit ca un vârtej drept în sus. Am povestit tuturor ce se întâmplase, le-am urlat țopăind într-un picior, dar nimeni nu m-a crezut, au spus că-s țăcănit de mic, probabil de foame. Am pus frunzele la icoană, în amintirea lui Petre nebunul.

Totul părea formidabil în acel loc, se întâmplau o mie de lucruri pe zi, dacă știai să le vezi; iar pentru asta îți trebuia o pereche de picioare zdravene, ochi ageri și multă imaginație. Băieții erau tandri și parșivi,

mereu hlizindu-se cu târfele lor, furnicile urcau în vârful firului de iarbă care le catapulta cu grație în văzduh, bărbații leneveau sub vița-de-vie, așteptând să se coacă strugurii; femeile spălau pelinci, chiloți și ciorapi, dar sub toate acestea măcina putreziciunea.

Soră-mea și-a pierdut virginitatea într-un lan verde de grâu. Frate-miu era în armată. Au luat-o Praștie și Nababul, au dus-o cu zăhărelul, i-au promis că îi arată în câmp o bortă pe unde se ajunge în iad, se vede pe-acolo pucioasă și foc, cum fierb cazanele cu smoală, o bortă pe care le-a arătat-o Petre, nebunul. Proasta, curioasă, a mers cu ei. Eu i-am urmărit, simțisem ceva. Ea tot întreba „Unde-i? Unde-i?”, „Uite-acolo-i!”, i-a zis Praștie începând să o dezbrace. Ea a țipat și au plesnit-o. Am sărit din ascunzătoare, vânăt de furie, dar m-au liniștit repede. Am auzit ca prin ceață țipete scurte. Când m-am dezmeticit, ei plecaseră și ea râdea ca tâmpită. „Nu-i chiar așa rău!” a spus, „numai că pășesc greu.” Aș fi bătut-o, dar eram sleit. Am scuipat și m-am cărat repede. Totdeauna am crezut că femeile-s proaste, în afară de profesoarele mele, care știau carte, nu glumă! Dacă nu i-a spus ea mamei, de ce i-aș fi spus eu?

Toate îmi vin cu forță în minte.

S-a spânzurat un bărbat în mahala.

Un vecin își prinde nevasta cu altul și înnebunește.

Omul cu gard verde a tăiat cireșul, s-a plictisit să plesnească peste mâini.

Popa e prins făcând rachiu în clopotniță.

Crescusem puțin și pășeam fudul că făcusem dragoste. Priveam lumea de undeva de sus, de pe o cutie înaltă de gunoi, și scuipam șmecherește să văd încotro îl duce vântul. Ceva în viața mea se schimbase, eram mai parșiv, mai brutal, mai bărbat. Simțisem din plin gustul răutății, piciorul lui Praștie în fund, urlând: „Mai cu vână, nătărăule!” Dincolo de toată umilința eram fericit, puteam vorbi de femei, puteam râde cu toată gura la obscenități, cunoșteam secretul vieții. Nu mă interesa cu cine împărțisem acea cunoaștere, ea era obișnuită, blazată, flegmatică, eu − emoționat și tremuram puțin, de aceea poate fusesem atât de mândru, că îmi învinsesem propria slăbiciune, înghițisem cu curaj nodul din gât. Începusem să putrezesc ca toți ceilalți, să miros a viață adevărată, și toată lumea părea îngenuncheată la picioarele mele.

Știam că exist altfel, îmi venea să-mi scot pălăria în fața mea. Crescusem în mine un altul, mai pur, care se scutura de mine cel dinafară ca de o crustă de balegă. Am simțit un val de nebunie care îmi ridica mizeria în gât. Toate buboaiele deveniseră răni vii. O întâmplare m-a adus în pragul disperării, după care viața mea s-a socotit după altă măsură.

Niciodată nu mai jucasem zaruri cu ei, îi priveam cu ochii filând și inima bubuind. Nu îndrăznisem să le spun, mi-era frică de refuz și ironie. Ei, cei mari, de-abia mă acceptau să privesc. Nu era un joc pentru puști, puteai să-ți prinzi urechile. Le-am spus și au râs. Le-am mai spus o dată, și m-au privit mirați. Îmi amintesc: am pierdut încălțările, sângele se urcase în cap, am pierdut cămașa, pantalonii găuriți, și m-au întrebat dacă mai joc. N-am șovăit deloc, am răcnit că „Da!”, nu mai aveam decât chiloții pe care i-am pierdut tot atunci. Mă bâlbâiam de nervi, ei se rostogoleau de râs, smulgeau iarba cu mâinile și își băteau joc de puța mea. Le-am spus să joace pe datorie și cineva a propus cheta la flegmă. Am jucat și am pierdut. Am întins palmele căuș să fac cheta, ei hârâiau din tot pieptul, se scremeau, trăgeau vânturi, până scoteau o flegmă strașnică, galben verzuie, vâscoasă și mi-o tufleau, hohotind, în palme. După ce am strâns de la toți, urma să mă spăl cu ele pe față, așa era convenția, dar stomacul meu răzvrătit a aruncat un jet de vomă verde și lumea a început să se rotească, să se învârtă, ca în visul cu lumea prăbușită într-un vârtej, totul plutea pe valuri galbene, sulfuroase, totul puțea groaznic, și eu apăream și dispăream, priveam printr-o ceață grea ca și ceara, înghițind din gelatina sfârșitului lumii.

După care viața mea s-a socotit după altă măsură.

De-a întunericul (după un tablou de Traian Mocanu)

Cel mai mult îi plăcea să stea în dulap. Era întuneric, mirosea a naftalină și putea plânge când voia. Irina era proastă. Și Camelia era proastă, dar altfel decât Irina. Când nu stătea în dulap, îi plăcea să se ghemuiască într-un colț. Se lipea de cei doi pereți și își punea palmele la ochi. Se juca de-a întunericul. Nu, nu-i era frică de întuneric. Ziua îi era frică. Nu, nu frică, ci altfel. Nu știa cum altfel, dar nu era ca atunci când vezi un pește. Sau când te pune să mănânci. Ar fi respirat orișicât în urma mașinilor. Inhala mirosul de fum cu nesaț, înfoindu-și pieptul ca o vrabie care se scaldă în praf. Din praf făcea ness și îl vindea sub balcon. Din pământ făcea cafea. „Doriți o cafea?" o întreba pe Irina. „Da, sigur că da!" „Atunci vino pe pătura mea!" Ea nu scuipa niciodată în cafea sau în ness așa cum făcea Camelia, numai ca să râdă de tine. Ea scuipa doar așa, fără să râdă. Și nu spunea nimănui. Nu se lăuda. Numai ea să știe. Peștele trăiește în apă. Camelia era grăsună și râdea toată ziua. Avea toți dinții și transpira când sărea coarda. Se ivea o pată de umezeală la subțiori. Ei nu i-a spus de dulap, fiindcă era altfel de proastă decât Irina. Și apoi era prietenă cu Veronica. Adică mergea la ea și mâncau prăjituri. Veronica avea pătura sub nuc, la umbră. O pătură ruptă. Ea i-o decupase cu foarfecul, când Veronica era plecată după vanilie în parcul de joacă. Ea, Coca. Camelia, grăsuna, n-a spus nimic, deși sufrageria rămăsese în paza ei. Camelia a râs. Ea întotdeauna ținea cu cel cu care era atunci. Cum plecai, cum te uita. De asta îi plăcea Camelia. Și Irina îi plăcea, dar altfel. Irina era la fel de slabă ca ea. Numai că era urâtă. Barza, atunci când a adus-o, a prins-o cu ciocul portocaliu drept de față. Era boțită ca un castel dărâmat. Mai ales, era de culoarea nisipului. Ei i-a dărâmat castelul o talpă mare cât un avion. De aceea nu-i plăcea la mare, fiindcă o certau dacă nu se băga în apă. Numai că ea toată ziulica s-ar fi îngropat în nisip până în vârful nasului. În apă întunericul era verde și ud. Și îi plăcea altfel de întuneric, luminos și cald, foșnitor, pe care-l simți în cerul gurii. Întunericul acela care te gâdilă ca apa minerală și îți dau lacrimile. Când te înțeapă mâinile și picioarele, cum se întâmplă când fugi repede-repede. Or întunericul acela nu era în apă. Apoi o

certau fiindcă nu voia să mănânce. Nici măslinuțe, nici orez, nici sălămior, nici ouț, nici nimica-nimica-nimica. Ei nu-i era foame niciodată și nu-i plăcea la țară. Dar o iubea pe Camelia, fiindcă ei îi era foame tot timpul. Chiar dacă nu aflase despre dulap și nu i-ar fi spus nici dacă ar îneca-o cineva într-un butoi cu muci. Așa a amenințat-o Petrișor. Ea nu știa decât că dacă-i dă un pumn îl face parfum. Petrișor venea rar pe sub balcon și nu știa decât să se dea mare. Că are multe jucării sau altceva. Dar habar n-avea să se uite la ceas și nici să numere banii. Veronica îi dădea și lui prăjituri. Cele roșii păreau cele mai bune. Dar ea nu călca pe la Veronica. Nicu i-a spus că părinții ei țin pești. Nicu era coleg cu Cristi, Cristi era fratele Veronicăi și era hoț. Chiar ei îi furase aproape o mie de lei cu care ar fi vrut să cumpere două kile de carne macră pentru sărmăluțe. Fiindcă își propusese să facă într-o seară pe la opt un revelion. Să-i lase cu gura căscată. Așa că a fost nevoită să-l lase pe Nicu să stea un sfert de oră pe pătura ei și să-i dezbrace păpușa. În schimb, s-a urcat în nuc și i-a cules altă mie de lei. Îi plăceau banii de nuc, erau lucioși și zemoși, cu nervuri la fel de puternice ca rădăcinile care sparg asfaltul. Sub o rădăcină de asta ar fi vrut să se joace de-a întunericul. Probabil era cu totul altfel acolo. O rădăcină din trotuar, aproape de mașini, să le simtă mirosul. Să se ghemuiască. Să închidă ochii și să răsară soarele. Soarele ei, desenat pe pleoape pe dinăuntru. Cu căldura lui ca o pătură galbenă și moale care se așează pe pielea ta goală. Te gâdilă un pic și îți vine a râde. Mai ales când pătura îi mângâie fără să vrea puța. Cineva trage pătura de pe tine, încet-încet, să nu simți. Vrea să te lase dezbrăcată din motive pe care nu le știi. Dar tu simți cum pătura fâșâie pe piele și te prefaci că dormi, că habar n-ai. Numai că, șmecheră, faci pătura mai lungă, lungă-lungă, fiindcă îți place cum alunecă puțin zgrunțuros. Și pătura nu se mai termină niciodată. Și îți vine a plânge de bine, de fericire. Numai să nu deschidă cineva ușa dulapului. Cineva c-o farfurie în mână și un șorț în față. Camelia n-ar fi înțeles niciodată astfel de lucruri, poate ar fi râs, de aceea ținea la ea. Părinții n-o forțau să mănânce, Camelia înfuleca singură. Numai ei îi lăsau cu porția. În fiecare dimineață. „Ai grijă să termini!" Ăsta era tata. Blând și enervat. Ea se prefăcea că doarme. Când venea dimineața, i se făcea silă. Se încurca între lucruri și oameni. Trebuia să-și amintească de fiecare dată la ce servește fiecare. S-ar fi jucat toată ziua de-a întunericul, întunericul ei luminos și bun. Mergea ca o păpușă. Ea, Coca. Se izbea de colțul biroului

sau de marginea ușii, scăpa ceașca din mână. Nu țipa. N-o durea. Loviturile ajungeau la ea printr-un pansament. Nici când își făcea aprozar sub balcon nu era la fel. Nicăieri nu era ca în dulap, nici măcar când își trăgea plapuma peste cap. De asta s-a atașat de Irina, de Irina-găina, cum îi spuneau copiii de la țevi. Dimineața se cuibărea sub plapumă. Cu tenacitate, astupa fiecare găurică, îndoind marginile în interior. De multă vreme nu mai făcea pipi în pat. De când n-a mai făcut pipi a descoperit dulapul. Făcea pipi fiindcă visa că merge la WC și face pipi. Când se trezea, nu-i venea a crede că-i ud. A stat și s-a gândit și a înțeles că păpușa făcea pipi, nu ea. Păpușa de pansament. Nu pricepea de ce toată lumea urlă la ea. Fețe desfigurate care se apropiau și se depărtau ca acele arătări de pe luciul ușii de la dulap. Cu buze groase, cu ochi alungiți, asimetrici, cu nasul umflat. În luciul ușii de la dulap era ea cu limba scoasă, cu mâinile fluturând în dreptul urechilor, cu capul cuibărit între umeri. Așa o găseau cei cu care se juca de-a v-ați ascunselea, când părinții erau la serviciu. Ei îi plăcea pipile cald fiindcă era galben. Pipile rece era albastru ca cearceaful. Dar cel mai mult îi plăcea mirosul. Cât timp era cald, mirosea foarte frumos. De aceea făcea din plapumă un fel de cort în care stătea singură și respira în voie. Dar mirosul nu ținea foarte mult, fiindcă odată cu recele se schimba și el. Dacă și-ar fi înfășurat strâns plapuma în jurul ei ar fi ținut mai mult cald, dar nu l-ar fi putut mirosi. Așa că era mult mai bine în dulap. „Dacă nu mănânci tot, nu te mai scot niciodată în parc!” Asta era mama. Mama ei. Mama Veronicăi ținea pești. Și tatăl ei la fel. Într-un borcan mare, cu o bandă de cauciuc deasupra. Pești verzi, roșii, galbeni, aurii și de culori pe care nu știa cum le cheamă. Nicu nu știa. Nicu era prieten cu Cristi. Adică erau colegi și a mers după radieră la el. O radieră chinezească, parfumată, de-ți venea s-o mănânci ca pe lipici. Ea nu fura radiere. Mama ei nu striga tare, striga în șoaptă. Asta o enerva foarte mult. „Dacă nu mănânci...” De ce nu striga tare? Altfel cum să-și pună mâinile la urechi? La ochi? Degeaba punea mâinile la urechi, fiindcă auzea totul. Când punea mâinile la ochi, nu mai auzea nimic. Îi plăcea soarele ei desenat pe sub pleoape, catifelat ca un gălbenuș de ou, cald ca un pipi. Putea să se uite la el secunde întregi, fără să se plictisească, până trecea toată ziua. Se topea și curgea în sus cu urechile vâjâind. „Tu și numai tu ești vinovată!” Ăsta era tata. Cuvintele erau pentru mama. „Nu vezi, parcă ești bătută cu leuca în cap.” Ăsta era tot tata și cuvintele erau tot pentru mama. „Of, Doamne Dumnezeule, cine te-a

pus, tâmpito?” Tot așa. Câteodată mama plângea. Alteori țipa, trântea ușa sau lua telefonul și pleca în altă cameră. La telefon vorbea mult și dădea din mâini, și fuma mai multe țigări. La ea nu se uita, chiar dacă intra cu telefonul în camera ei. Da, îi plăcea mirosul de țigară. Nu era chiar ca fumul de mașină, dar nu era rău. Naftalina îi plăcea cel mai mult. Numai când își amintea de mirosul ei o lua cu amețeală și îi amorțeau mâinile și picioarele. Ca atunci când te rotești mult-mult cu mâinile întinse orizontal, când sângele se adună sub unghii. Totul pare desenat din linii puse una sub alta, mai scurte sau mai lungi, de diferite culori. A văzut într-o excursie cum se fac oalele de lut. Olarul a ieșit în poartă și i-a primit cu mâinile amestecate într-un prosop. După aceea, cât le-a arătat cum se face, s-a murdărit din nou pe mâini. Era un olar tânăr, mai tânăr ca tata. Ea credea, sau ar fi vrut, să fie bătrân, cu părul alb și cu barba lungă. N-a cumpărat nici o ulcică. A cumpărat o înghețată de la chioșc. Mama striga în șoaptă, tata striga tare. Îi plăcea mai mult tata. Nu era un om rău, dar se enerva. Și probabil avea o mie și unul de motive să se enerveze, fiindcă o făcea zilnic. Mama striga încet, de parcă să n-o audă lumea că strigă. Când era numai cu Irina și Camelia își ducea mâna la gât, băga degetele în cele două adâncituri, strângea și o imita: „să mănânci tot! Să mănânci tot! Să mănânci tot!” Fetele se prăpădeau de râs. Camelia râdea cel mai tare, cu gura până la urechi. Dar Irina râdea cu lacrimi și asta o impresiona. Irina era urâtă și avea vânătăi. Când venea beat, tatăl ei o bătea cu furtunul de tras vinul, pe care-l ținea în bufet, după colecția de ziare. Asta nu se întâmpla foarte des, cam o dată pe lună. Irina nu voia să povestească, dar povestea mama ei pe la toate vecinele din cartier. „Ai auzit, dacă nu mănânci, o s-o iei ca Irina, cu furtunul.” Dar pe ea n-o bătea niciodată, știa asta. Doar strigau din când în când la ea, când își aduceau aminte. De cele mai multe ori uitau că există, chiar dacă era prezentă. Când lua bătaie, Irina nu voia să se joace. Stătea pe margine și se uita, cu capul lăsat într-o parte ca găinile bolnave. Se uita și nu zicea nimic. Uneori se mai rezema de-un copac. Pe pătură nu se putea așeza. Și nu se plângea nimănui. Nici ei, care credea că-i este prietenă. O singură dată i-a povestit, fără să plângă, ca și cum ar fi povestit un film. Era spre seară, își strângea produsele din galantar când Irina s-a oprit acolo sub balcon și a ajutat-o. I-a vorbit despre furtun, despre cum o pune pe genunchi și ce-i spune. Din când în când o pufnea râsul. Era uimită că Irina poate să râdă de asta și nici nu era sigură că râde de-adevăratelea.

Poate râdea numai așa, ca să nu râdă alții de ea, să râdă ea prima. Oricum, s-a simțit obligată să-i spună și ea un secret, căci așa e între prietene. I-a mărturisit atunci că nu mănâncă niciodată ce i se lasă dimineața pe masa din bucătărie. O invită pe dolofana de Camelia și o îndoapă cu mâncare. Camelia mănâncă tot, ba se linge și pe degete. Și un rahat de i-ar da, tot l-ar mânca. Înainte de a-i veni ideea cu Camelia, vărsa laptele la chiuvetă și ducea sandvișurile la tomberon. Câteodată le arunca pe geam. Întotdeauna mâncarea i s-a părut grețoasă. Mâncarea era pentru păpușă, nu pentru ea. Ei îi plăcea să zboare, să meargă în sus, să-i amorțească mâinile și picioarele, să se învârtă. Să se zbenguiască. Dacă mânca, nu mai putea face nimic din toate acestea. Mergea ca o păpușă și mirosurile ei preferate o făceau să vomeze, iar soarele ei se învinețea ca un gălbenuș de ou stricat. După aceea Irina n-a mai povestit niciodată de tatăl sau. Au rămas din nou prietene. A mai venit pe la ea la aprozar. I-a vândut cireșe, vișine, caise, mere, pere și prune. A venit și la modă, cu Camelia. Moda era numai dimineața, când mama era la frizerie și tata la abator. Se întorceau pe la trei, trei și jumătate. Camelia adora să se joace de-a v-ați ascunselea. Tata era inginer. „Și ce dacă ești inginer?", striga șoptit mama. De aici a aflat prima dată. Nu toți tații erau ingineri. Tata lui tata era țăran. Ei nu-i plăcea la țară, cu toate că unele animale o fascinau. Nu porcii. Nici oile. Mieii. A fost dezamăgită când a aflat că mieii sunt oile mici, oile-copii. Și caii. Mici sau mari, nu conta. La început a crezut că de-a v-ați ascunselea e același lucru cu de-a întunericul. N-a știut dacă să se bucure sau să se supere că și alții joacă jocul ei. Oricum, s-a dus la colțul ei și și-a acoperit ochii cu palmele. Au găsit-o imediat și au râs de ea. I-au explicat că trebuie să se ascundă, să n-o găsească nimeni oricât ar căuta-o, să se pitească undeva și să tacă chitic. Deși știa o mulțime de locuri unde n-ar fi dibuit-o nici dracul, nu înțelegea de ce trebuie să stea ascunsă. De ce să n-o găsească? Ar fi putut să se bage în aspirator, după sticla de lapte sau într-un buzunar la o haină. N-ar fi găsit decât păpușa de pansament. Dar de ce să facă asta? De ce să umble ceilalți după ea? De-a întunericul nu puteai să-l joci decât singur. Era mult mai frumos. Dar Camelia nu voia să se joace de-a moda dacă nu făcea o ascunsa înainte. Nici Irina nu se ascundea, dar Cameliei nu-i păsa. Nu, nici pe departe. Punea capul pe ușa frigiderului, număra până la zece, trăgea cu coada ochiului și cine nu era gata, îl lua cu lopata. Pe ea o găsea de fiecare dată în fața dulapului, privind. Îi auzea pașii de elefănțel voios zdupăind pe

hol, auzea ușa deschizându-se și pe Camelia exclamând: „Aha, aici erai?!” Se îmbujora de plăcere, făcea o piruetă și zdup-zdup se întorcea la frigider să scuipe pentru ea. Era fericită și transpirată. Zdup-zdup, zdrang ușa la dormitor, „Aha, aici erai!”, zdup-zdup și scuipa și pentru Irina. Irina era de fiecare dată în dormitor, ghemuită în fotoliu și privind la televizor. „Mai jucăm o tură, fetelor?” Dar nimeni nu-i răspundea. Ea înțelegea că da: unu, doi... Trăgea cu coada ochiului și lua cu lopata. Zdup-zdup: „Aha, aici erai?!” Fericită de fiecare dată. Cu toți dinții. Irina n-avea voie la televizor decât rareori. Nici de-a moda nu se omora. Îmbrăca un halat de casă și se băga din nou în fotoliu. Prefera halatele matlasate. Când o chemau, venea la piruetă. Spectacolul era în hol. Camelia aplauda. Apoi o ajuta să se schimbe. Cel mai mult prețuia rochiile de seară. „Îți stă bine, Coca!” Rochii grele și lungi, cu trena până în ușa dormitorului. Rochii moi, de catifea, care te electrizează când le mângâi. Și pantofi lucioși, cu vârful ascuțit, puțin cam mari, e drept. Rochii care foșnesc, fără să se audă, clipocesc în palmă, se gudură pe lângă picioare. Negre și călduțe, pufoase că-ți vine să faci pipi când le îmbraci. În ele puteai să plutești, să-ți amorțească mâinile și picioarele, să te înțepe în cerul gurii ca de la apă minerală. Pantofi ușori, înalți, care merg singuri. I se usca gâtul. Îi tremurau picioarele. Se strângeau în brațe. Strângea rochia în brațe. Dacă ar fi fost singuri, și-ar fi pus mâinile la ochi și ar fi plâns. Se simțea aproape la fel ca în dulap. „Ți-e rău? Coca, ce ai, ți-e rău?” Cu fața albă, fără sânge, trebuie că-i stătea bine. Sângele fugise tot în degete, înțesat de ace. Se încurcase în rochie. Se înfășurase ca un bandaj negru în jurul ei. Un toc s-a rupt. „Vai! Vai, ce-o să zică mama ta?! Eu plec acasă, plec chiar acum”. Nu-și putea scoate mâinile. O durea glezna. Și umărul. Ceva se încolăcise în jurul gâtului. Ceva subțire și rezistent. Auzea televizorul. Auzea frigiderul. „Să nu-i spui că am fost și eu aici”. Auzea telefonul. Auzea liftul. De ce să-i spună? Cui să spună? Veronica avea un pește pe pătură. Auzea ceasul. Avea prăjituri roșii aduse tocmai de la gară. De Cristi, într-o pungă de plastic. Culese de lângă vagoanele cu cărămidă. Dar cine putea ajunge până la gară? Aprozar ca ea n-avea nimeni. Nici pere, mere, piersici și caise ca ea. Auzea apa. Auzea inima, Irina-găina cotcodăcea și mânca grăunțe de aur. Trebuia să facă ouă de aur, altfel lua bătaie. Găinile la țară mănâncă rahatul din dosul șurii. Le-a văzut ea. Ea cu ochii ei. De undeva de sus. Acolo nu sunt mașini. Nu, nu sunt trotuare. Copacii au rădăcinile în pământ. Auzea inima. Auzea sângele.

Ce bine era în dulap! Da, ce bine era în dulap! Nu mirosea a benzină, a fum. La țară. N-aveau țeavă de eșapament. Mirosea a baligă. A iarbă. A oaie. Puțea! Ei îi plăcea pe bancheta din spate a mașinii. Cu nasul turtit de geam. Sau covrigită, cu genunchii în gură. Mirosind a benzină. Cu inima mașinii bătând repede-repede. Speriată. Cu copiii de la țevi, dincolo de blocurile cu zece etaje. Să le dea o palmă să-i facă pastramă. Să țină mingea în brațe. Să-i sugă bulinele. Să-și bage mingea în burtă și să umble grasă. Să râdă. Să-și înfunde mâinile în haina de blană. Să-și bage nasul în buzunare. Să miroase naftalină. Pastilele alea mari și umflate. Mentosanele de naftalină. Umflate ca biscuiții în lapte. Auzea inima. Ușile trântite. Țipetele în șoaptă ale mamei. Parcă avea vată în gură. În dulap întunericul era bun. Acolo era și steaua ei. „Fiecare om are o stea, ghici care e a ta.” Așa povestea copilul roșcat, arătând cu degetul în sus. Afară stelele erau aurite. Prea multe. Copilul roșcat o vedea pe a lui. Le-o arăta de fiecare dată. O ținea în vârful degetului, în echilibru. Toți stăteau cu gura căscată. Îl invidiau. Ea avea un aprozar. Veronica avea prăjituri. Și ea avea un soare și o stea. De ce n-o arăta? Erau în dulap. Au râs. Căci nimeni n-o credea. Îi era frică. La început. Dacă închide ochii, răsare soarele. Odată cu mirosul de naftalină. Își bomba pieptul, apoi își strângea burta. Respira adânc. Stelele sunt niște găuri în cer. Dincolo de ele stă Doamne-Doamne și se uită la oameni. Fiecare om e cu găuricea lui. Doamne-Doamne se uită ca prin vizor. El vede tot ce faci. Dincolo de ele e soare și e bine. E ca la mare. De aceea stelele lucesc, fiindcă noi vedem lumina de dincolo. Când omul moare, steaua cade. Doamne-Doamne închide găurica. Pune căpăcelul pe vizor. A văzut tot ce-a făcut omul. Așa că nu mai e nevoie de ea. El se poate uita prin toate găurelele deodată, fiindcă așa poate el. S-ar putea să aibă mulți-mulți ochi, dar nimeni nu știe. Poate nu are decât unul. Unul și bun. Îngerii stau în bănci, ca la școală, și scriu. Fiecare are catastiful lui, fiindcă fiecare răspunde de câte un om. Când omul moare, dacă e mai tânăr, are mai puține catastife, dacă e mai bătrân, are mai multe. „Cum? Câte pagini are un catastif?” „Cam o mie, o mie cinci sute de pagini. Cam uite-așa-i de gros...” Și băiatul roșcovan le arăta cât e de gros. Ea nu le-a spus nimic de păpușa de pansament. Nici de călătoriile ei. Nici de fricile și bucuriile ei. Nu i s-a întâmplat niciodată să o descopere cineva. Mama sau tata. Când ea se băga în dulap și pleca. O prindea de capătul bandajului și trăgea cu forță. Auzea respirația. La început mai încet, apoi din ce în ce mai repede. Cum făcea

olarul. Păpușa se destrăma și ea reușea să zboare. Auzea inima. Să se zbenguiască. N-o mai putea prinde nimeni. Iar dacă din întâmplare cineva, mama sau tata, ar fi deschis ușa pentru vreo haină, cu siguranță nici n-ar fi zărit-o. N-ar fi văzut absolut nimic. Numai o singură frică rămânea, una cât un bob de mac: să nu bage cheia în ușa șifonierului cineva – mama sau tata – și să-i stingă steluța.

Fragmente din jurnalul kaki.

Își privi părul tuns scurt, urechile clăpăuge și ochii mari. I se păru tare străină imaginea din oglinda coșcovită. Boneta îi era prea largă și un bocanc avea cuie în talpă.

Prima zi mătură frunze.

A doua zi mătură frunze.

A treia zi mătură frunze.

A patra zi luă la rând castanii, cățărându-se în ei pentru a le da jos frunzele cu un băț.

— Soldat tâmpit, dă-te jos din copac, se răstește o voce răutăcioasă.

— Permiteți să raportez!

Bărbatul masiv din fața lor transpira generos. Îi privi încruntat, frecându-și palmele una de alta. Toți simțiră că ceva nu-i în regulă. Bărbatul din fața lor pregătea un discurs, își căuta cuvintele, șușotea în gând, mișcându-și involuntar buzele, mărunt. Începu răspicat:

— Am trecut prin dulapurile voastre și am găsit o constatare...

Cineva izbucni în râs. Dar se opri brusc.

Bărbatul masiv îl fulgeră cu privirea. Nu văzu decât un copilandru cu boneta prea largă, ceea ce-l înfurie și mai mult.

— Nimic nu era în ordine și cred că am fost destul de explicit. Voi crede până la urmă că era rea voință. Acum vă spun pentru ultima dată: toate periuțele se pun în pahar pe partea dreaptă, savonierele în stânga paharului iar prosopul îndoit la jumătate pe bara de jos.

Din o sută șaizeci de recruți, aproape o sută, adică șaizeci, și-au pus periuțele cu totul altfel decât trebuia, o sută douăzeci altfel săpunul, iar șaptezeci habar n-au cum se așază un prosop.

V-am mai spus-o și chiar dacă n-am făcut-o, vă repet: am crezut că sunteți viitorul țării, dar nu sunteți decât niște indisciplinați.

Se auzi un râs înăbușit.

Un aer umed și fierbinte sporea mirosul rahatului strâns în mormane. Cei doi, dezbrăcați până la brâu, înroșiți de soare, cărau cu gălețile până la o gură de canal. Un WC dezafectat, chiar la marginea unității, se umpluse. Când soldații veneau de la instrucție, cei ce nu se mai puteau stăpâni se slobozeau acolo.

— Ce-ai făcut, Șușule, de te-au trimis la asta? întrebă înveselit un tânăr voinic.

— N-am făcut nimic și nici nu mă cheamă Șușu, răspunse arțăgos soldatul a cărui bonetă prea largă fusese aruncată mai devreme în iarbă.

— Nu te supăra, eu zic Șușu la toți cei pe care nu știu cum îi cheamă...

— Dar pe tine cum te cheamă?

— Aa, fiindcă zic așa la toată lumea, și toată lumea îmi spune așa mie. Mă cheamă Costică, dar toți îmi spun Șușu.

— Și tu ce-ai făcut de ai ajuns aici?

O muscă mare și verde i se așeză pe omoplatul drept. Altele bâzâiau prin aer. Tânărul voinic se apropie de el și o strivi cu o lovitură scurtă de palmă. O ridică de jos prinzând-o de aripi și o privi în dreptul soarelui:

— Pișcă urât, dar uite ce culoare frumoasă are!

— Ce-ai făcut de ai ajuns aici? Se încăpățână să primească răspuns celălalt, lăsând găleata goală lângă picioare și îndreptându-se din șale.

— Când a venit să mă trezească într-o dimineață căpitanul, i-am spus să mă pupe în cur. Credeam că e tata care vrea să mă ia la sapă. Apoi hohoti.

Se apucară din nou de treabă, suportând tot mai greu mirosul înăbușitor. Cel cu boneta prea largă ducea gălețile clătinându-se. I se făcu rău. I se întoarseră mațele pe dos. Picioarele începură să-i tremure. Se mai împletici doi pași și se sprijini de zid. Vomită scurt, ținându-se cu mâinile de stomac.

— Ce ai, bre? Auzi ca prin ceață vocea voinicului și-i simți palma grea apucându-l de umăr. Ia și clătește gura! Îi întinse o sticlă cu apă.

— Mi-e greață, abia îngăimă. Bău, dar scuipă și apa.

— Nu te mai gândi la asta!

— Tu cum suporți? întrebă cu voce slăbită, dar simțind că își revine.

— Eu spun Tatăl Nostru în gând, așa m-a învățat tata, răspunse voinicul stânjenit.

***

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

Un chinuitor dor de femeie. Corina avea ochii albaștri și vorbea mult. Când era nervoasă își rodea unghiile...

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

Iulia avea sânii mari și rotunzi. Făcea handbal și era cam prostuță. Îi plăcea mirosul ei de transpirație când ieșea de la antrenament. Îi venea să-și bage nasul sub brațul ei. N-ar fi bănuit niciodată că-i în stare să cumpere o prăjitură și s-o dea la porumbei. O dată și-a tăiat unghiile în timpul filmului la cinematograf.

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

Corina era al dracului de deșteaptă dar n-a știut niciodată să-l mângâie ca o mamă. Era răutăcioasă, făcea dragoste ca o zănatică...

Stângul! Stângul!

Și nu te plictisea nicidecum. Dar nu-ți dădea sentimentul de siguranță. Nu te simțeai prins în brațele ei...

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

Pe Iulia a convins-o greu. Nu era frumoasă și avea părul sârmos. A așteptat-o de la antrenament. Avea gura lăbărțată de râs și mirosea a transpirație. Nu curgea apa, se făceau lucrări de vreo două săptămâni.

Stângul! Stângul!

Puțea a transpirație și s-a îndrăgostit ca un nebun de ea.

Stângul! Stângul!

Au intrat în casă. Avea un tricou numai ochi și urechi. Ha, ha, ha... Au râs. Îi simțea mirosul de la o poștă. Înnebunitor. Îți rupea nasul. Să-ți bați copiii cu basca udă.

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

I l-a scos și i-au explodat sânii. Mari și rotunzi... Mari și rotunzi. Tari ca niște mingi de fotbal. Și transpirați.

Stângul! Stângul!

Corina avea sânii mici și gura ca o monedă de cinci lei...

Stângul! Stângul! Stâng! Drept! Stângul!

Iulia avea...

Stângul! Stângul!

Nu, Corina nu era așa!

— Mișcă soldat, mișcă-ți curu'! Mama voastră de puturoși. Mai bine v-ar lua statul la plug, mai mult ar câștiga cu voi. Numai mâncați și vă căcați, asta faceți toată ziua. Mama voastră de puturoși! Numai vă căcați. Mai bine v-ar lua statul la plug.

Postul numărul nouă înseamnă magazia de efecte.

Mâna dreaptă îi amorți și susținu patul puștii cu cealaltă. În general, era un post liniștit. Numai la alarmă se stârnea vânzoleală. Și când căpitanul, plutonierul adjutant și unul dintre bucătari mai trăgeau câte o sticlă de votcă. Sau când se pleca în campanie.

Auzi un zgomot ciudat ce venea de dincolo de ușă. Pârâituri, bubuituri, pocnete, hodorogeli... Se apropie precaut. Câteva voci slabe. Din nou pocnete. Părea a fi un poligon miniatural cu ținte mișcătoare.

— Hai, încă una! Auzi o voce poruncitoare.

Stătu puțin în cumpănă, apoi deschise brusc ușa.

În mijlocul camerei îndesate cu ranițe, gamele, bocanci, centiroane și alte efecte, bucătarul − roșu la față, chiar stacojiu − stătea aplecat, iar adjutantul potrivea o porta-voce în dreptul fundului său.

— Hai, încă una! Strigă cu greu căpitanul, ținându-se de o sticlă de vodcă pentru a-și păstra echilibrul.

— Să mai treacă și el! începu să protesteze umil bucătarul, e mai tânăr, e mai în putere.

— Marș la bășit! Ordonă căpitanul spre soldatul abia intrat, care-i privea cu ochii mari de sub boneta prea largă.

— Permiteți să raportez!

— N-ai să raportezi decât cu curu'! îl întrerupse adjutantul, izbucnind în râs.

Căpitanul hohoti răgușit. Bucătarul se ridică râzând cu gura cât un polonic. Soldatul vru să iasă. Căpitanul, cu bărbia căzută în piept, cu ochii roșii și părul răvășit, îl privi cu ură.

— Ce cauți aici? Răbufni căpitanul.

— Permiteți să raportez!

— Nu raportezi decât cu curu'! Repetă adjutantul în glumă, dar nu mai râse nimeni.

— Taci, dobitocule! Se răsti căpitanul. Apoi se întoarse către soldat. Ce cauți aici?

— Permiteți să raportez, mă aflu aici pentru paza postului nouă și, auzind zgomote suspecte, m-am gândit să fiu vigilent pentru apărarea patriei, că nici o clipă urechea nu trebuie să doarmă, iar ochiul...

— Ajunge! Cară-te de aici!

— Domnule căpitan... îngăimă rugător bucătarul.

— Permiteți să raportez, continuă soldatul.

— Îți permit să raportezi lu' mă-ta. Dar asta peste două luni, când o să ai voie să ieși din unitate.

***

O sută șaizeci de trupuri într-o sută șaizeci de paturi. Dintr-un colț cineva întrebă:

— Cine mai povestește în seara asta?

— Povestesc eu, răspunde altcineva. Dacă și-ar fi pus boneta pe cap, s-ar fi putut vedea că-i prea largă.

— Dar despre femei!

— Despre femei... N-are importanță cum o cheamă pe femeia mea, dar are sânii mari și rotunzi, ochii albaștri... E handbalistă și răutăcioasă, face dragoste ca o zănatică și își roade unghiile la cinematograf.

***

Privi gardurile cenușii. Dincolo de ele se zăreau pete kaki îndreptându-se spre oraș. Fusese consemnat pentru două luni. Oficial, în fața unității pentru părăsirea postului.

— Bum, bum! Trage artileria.

— Rap! Rap! Rap! Rap!

Un pluton mergea la film. „Dumnezeii mă-sii de viață!”

Rămăsese singur între gardurile cenușii de beton. Garduri ca la cimitir, își spuse, ca la cimitirele din marginea orașului, cimitire de muncitori.

Muncesc o viață întreagă ca să doarmă într-un cimitir înconjurat de fabrici și de garduri de ciment.

C.V.

Nu cred că aș putea supraviețui fără telefon și telecomandă. Sunt un tip sociabil, adică de gașcă, cel puțin așa pretind prietenii. Alo, iubito, tu ești? Am 1,75 înălțime, șaptezeci de kilograme, ochi verzi și mă numesc Andi. Am mâinile reci, deci sunt sincer. Nu sfătuiesc pe nimeni să aibă prea multă încredere în mine. Nici eu n-am. Am condus beat la volan și nu m-a prins nimeni. Din acel moment mi-a pierit încrederea în orice instituție a statului. Bănuieli aveam mai de mult. Ia loc, Bob, e o chestie importantă. Așează-te unde vrea mușchiul tău. Da, iubito, a fost bine. Întotdeauna e loc de mai bine. Tata a fost Prim Secretar al județului, te excită? Mama a fost și este medic stomatolog, unul dintre cei mai buni din oraș. Toți trei, împreună, am vizionat revoluția la televizor, ca multe alte milioane de români. Spun aceasta pentru că pe programul unu fâlfâie un steag cu gaură. Am plâns, am avut emoții, ne-am bucurat ca toți ceilalți. E o întrebare idioată, iubito, să știi de la mine. Am un dog superb, cu părul scurt, arlechin. O bătrână mi-a recomandat blând: „Mai bine ai crește un ghițăl, maică!" Dar orice întrebare are nevoie de răspuns, așa că spune-i ceva. Mama a luat șpagă ca multe alte mii de medici. Bătrâna avea dreptate, dar l-am primit cadou și l-am crescut de mic. Iubito, mă asculți? Pe programul doi e un film artistic, el și ea stau față în față cumva, el în casa lui, ea în casa ei. Dacă tot te presează, spune-i că Biblia, ai lua Biblia, și gata! Așa au răspuns mulți oameni importanți ai timpului nostru. Ei vorbesc la telefon, a sosit clipa adevărului, cică. Pe trei e un meci de hochei. Nu vrei pe trei? Pe patru e un sobor de preoți, cântă de două mii de ani. Da, pe doi, păi, ce nu spui așa? Mai bine pe unu, se depun coroane la mormintele eroilor căzuți la revoluție. Numai la cei găsiți, probabil. Oricum, n-aș vrea să fiu în locul lor. Cel puțin acum, după. Bine, bine, uite că dau pe doi. Dar mi-a venit în minte bătrâna blândă, e o cerșetoare curățică, pe care o cunosc de mic. Nu i-am dat bomboane cât am fost puști. Nici biscuiți. Dar știu băieți care-i dădeau capace de bere și râdeau. Ea e tristă, a descoperit ceva mârșav în trecutul lui. Bănuiește că el i-a ascuns tot timpul chestia asta, să-ți mai povestesc? Nu, nu-i vorba de o crimă, ceva mai modest. El o asigură că nu i-a tăinuit, ci pur și simplu a uitat. A uitat fiindcă n-a considerat important

subiectul. Dacă o iubește? Nu, uite că asta nu-i spune. Cum nimic? Probabil nu-i momentul. Tu așa ai vrea să se întâmple? Bine, el îi spune că o iubește. Nu vreau să iau apărarea maică-mii când zic de mii de medici. E o realitate, și gata! Cred că și eu aș fi făcut la fel. Mă numesc Andi, am casă, mașină și mă plictisesc. Cum? Da, sigur, sunt convins că există persoane care n-au făcut așa. Să-ți spun un secret? Maică-mea ia șpagă și acum. Dar nu mai acceptă găini, ouă, kile de carne, ci bani. Numai bani. Nu i-am dat portocale, nici banane. Cu astea nici un mă lăsa să ies din casă, trebuia să le mănânc pe loc. Cel mai bun prieten al meu este Cuchi. Eu? De ce să răspund și eu? Nu m-a întrebat nimeni. Mă întrebi tu? Mai bine îți povestesc despre bătrâna cerșetoare. E o băbuță rectilinie, veșnic îmbrobodită. De o bucată de vreme, de câte ori o întâlnesc îi dau o bancnotă. De la faza cu „ghicitul". A fost nostimă, nu? Merită banii. Ei, pe dracu, chiar nu știi de glumă? Poate fiindcă o cunosc de mic, dar mi se pare că ea e Sfânta Vineri din poveștile românești. Nu, n-am avut bunici la țară. Ce zici? Aa, că acolo e plin de Sfinte Vineri. Da, frumos spus, ai o bilă albă. E și foarte timidă, știi? De ce îi dau bani? Ei, asta-i! E complicat de dedus. Cum de ce, fiindcă e complicat, și gata! Of, mă înnebunești! De ce să nu vreau să spun? Ce să-ți ascund? Doar nu crezi că-i un amor ghebos între noi doi sau că i-o pun printre boscheți. Doamne ferește! Nu vorbesc urât, dar mă scoți din sărite! Tânăr, cu simțul umorului, stare materială excelentă și foarte mult timp liber. Andi. Nu, nu m-am supărat, e normal. Aș putea, totuși, să-ți explic care-i situația cu Sfânta Vineri. Dar nici eu nu-s lămurit, să știi. Cum? Să mă eschivez? Asta-i bună! Fiindcă nu-s lămurit. Aa, în condițiile astea nu mai vrei explicații. Astea-s mofturi de nefe, gagico, să știi de la mine. A nu se confunda cu inteligența. Cu voința, nici atât. Cum, tot tu te superi? Bine, dacă zici că-ți trece, uite că îți povestesc mai departe filmul de pe doi. Ei vorbesc în continuare la telefon... Gool! Fantastic! Ce gol! Doamne, ce gol! O clipă, o clipă, să văd reluarea. „Și mingea intră în plasa porții." Nu, cum să-mi bat joc de tine. De unde știam că vorbesc în continuare la telefon? Nu apucasem să schimb canalul. Nu-i nici o știință, bănuiam, am mai văzut sute de filme de astea, și uite că-i adevărat. Ei vorbesc, în continuare, la telefon. De unde știi că nu te mint? Trebuie să mă crezi pe cuvânt. Sau nu, uite că dau la maxim sonorul. Auzi? Cum? Păi, atunci pune mâna și învață engleza. Eu? Eu am luat lecții particulare de mic. Nu-ți fă griji, eu plătesc telefonul. Mama e după acte și tata e în

Franța. Oricum, eu nu locuiesc cu ei. De ce să te scuz? Da, era ironic, nu m-am prins. După Cuchi, cel mai mult țin la tata. E un tip deștept, pe bune! Deși a fost Prim Secretar, nu regretă comunismul. Și o ducea bine, crede-mă! Acum o duce și mai bine, și-a tras o firmă de import-export. Mi-a povestit într-o zi că nu înțelege de ce atâția muncitori, fără nici o funcție, fără nici un avantaj, plâng după comunism. Să fie acel proverb obscur al românului: rău cu rău, dar mai rău fără rău? Într-o altă zi, când i-am arătat o fotografie în care el îl pupa pe Ceaușescu de 26 Ianuarie, ca să-l tachinez, mi-a dat altă explicație. Deșteaptă, zic eu. Nostalgicii comunismului nu sunt comuniștii, ci proștii. Lumea nu se împarte în comuniști și anticomuniști, ci în deștepți și proști. Deștepții, comuniști sau nu, nu regretă nimic. Proștii, comuniști sau nu, deplâng. Cum? Cei din închisori? O să-l întreb, mie nu mi-a trecut prin cap. Să vii într-o zi să-ți arăt pozele lui cu Ceaușescu. Are și cu Elena. E amuzant să le privești, să știi. Preferi să te scutesc de așa distracție? Cum vrei! La ce să-ți răspund? Care întrebare? Dar parcă aici suntem în altă parte? Tot pe o insulă pustie, îți spun eu. Fiecare dintre noi locuiește pe insula lui pustie. Ce citește aici, aia ar citi și acolo, pentru că, aici sau acolo, fiecare nu citește decât o singură carte. Cum? Sofisme? Cum spui tu, iubito! Nu, n-o cotesc, aș lua cartea de telefon. Cum de ce? Să te sun toată ziua de pe telemobil și să-ți spun că te iubesc. Mulțumită? Ha, ha, te-ai supărat că nu-ți știu numărul de telefon. Acum îl știu, dar stând singur pe insulă, udat de ploi și bătut de vânt, s-ar putea să uit, atunci țac! Scot cartea de telefon și îl aflu. Sau dacă te muți? Oricum, să știi că întrebarea rămâne la fel de stupidă. Aș prefera să iau televizorul cu mine. Și telecomanda. Pe unu vorbește un tip înalt, încercănat, cu părul rebel. N-am avut din bolile copilăriei decât scarlatină, am făcut multe injecții și am alergie la penicilină. Viroze virulente. Pneumonie, niciodată. El și ea vorbesc la telefon. Care? Cei de pe programul doi. El este agitat, își aprinde o țigară, și-a pierdut întrutotul stăpânirea de sine. Ea este tristă ca o Sfânta Vineri. Cum? Care aluzii? Sincer, așa mi s-a părut. Dar putem face și altfel. Ea: „Dacă știam că Marta a sosit, nu te mai solicitam”. El: „I-am dat telefon vărului meu, mi-a zis că în curând termină cabana”. Ea: „Tot degeaba”. El: „Poate că nu-i decât o neînțelegere trecătoare, ce spui? E mai bine așa?” Vezi că nu se înțelege nimic? Posed cunoștințe avansate de dactilografie, stăpânesc limba engleză și am cunoștințe temeinice de manipulare a calculatorului. Ți-aș putea

spune că-i dau câte o bancnotă Sfintei Vineri. Văd în ea un martor al copilăriei mele, al inocenței. Îi dau din romantism, dacă vrei. Ești o fată cuminte, cu bunici la țară și asta te-ar cuceri. Nu-i așa? Aa, nu ești sigură. Fiindcă te-am avertizat. Câinele e cel mai bun prieten al omului. Sărmanul Cuchi, nu mă are decât pe mine, reciproca. Nu, nu de asta îi dau. Mi-a plăcut că a spus despre Cuchi că e cât un vițel. Am găsit că-i un compliment drăguț, neconvențional. Mă asculți? Un compliment care merită răsplătit. Țin foarte mult la Cuchi, se înțelege. L-am crescut de mic, de-abia îi mijiseră ochii. Am înjurat, am vorbit măscări, am hulit numele lui Dumnezeu. Am preacurvit și am consumat băuturi alcoolice. Am mințit. Chiar adineauri. Astea tot din trecutul meu fac parte. Ca și convorbirea telefonică. Te-ai plictisit? Mă bucur. Mă bucur că ești sinceră. Știi ce ochi a făcut Sfânta Vineri când a văzut o bancnotă? Cât cepele. Toată lumea îi dădea mărunțiș. Și totuși, se uita mustrător la mine că sunt risipitor. Ar fi vrut să-mi dea rest. Mi-a plăcut mustrarea ei candidă și a doua zi i-am dat două bancnote. A intrat în panică aproape. A crezut că o batjocoresc. A treia zi, ca să mint, i-am dat trei bancnote. Aproape un salariu, dacă ar fi să socotim. A fost liniștită, îmi place să cred, a înțeles că Dumnezeu folosea curiozitatea mea pentru ajutorul celor umili. Frumoasă poveste, nu? Dar mai întâi de toate, plină de învățăminte. De ce taci? Așa, tușește, măcar știu că exiști. Mama mea face parte din trecutul meu, mi se pare o chestie interesantă. Acum vrea să-și deschidă un cabinet particular de stomatologie și umblă după acte. Ai putea s-o ajuți, dacă vrei. Probabil nu te-ai înțelege cu ea, așa-i în filme. Ai putea să te zbați, copiii tăi să nu trăiască așa cum ai trăit tu. Ei vor trăi ca mine, ce zici? Te-am întristat, așa-i? Să-ți povestesc filmul de pe doi? Cum? Nu vrei? Hai că ți-l povestesc... Cei doi vorbesc în continuare la telefon... Ea crede că îi ascunde un fel de crimă sau ceva mai modest. El crede că ea crede că el și-a ucis fratele. E câinoasă că-l confundă cu Cain și-i strigă în receptor: „Nu-i adevărat nimic din tot ceea ce bănuiești tu.” Ea plânge și suspină și-l întreabă de unde știe. „Simt!” îi răspunde el. Poftim? Nu. Nu-i spune că o iubește. Poftim? Cum vrei tu, iubito! El îi spune că o iubește. E bine așa? Mă bucur. Cum? Acum să continui eu, cum văd eu lucrurile? OK. Ea îi spune că și ea îl iubește. El îi spune că ar vrea să meargă împreună în Grădina Botanică? OK. Ea spune că-i de acord, că de mult aștepta propunerea asta. El îi spune că va trece pe la cinci după-amiază să o ia de acasă? OK. Ea îi spune că negreșit nu va

pleca nicăieri. Poftim? Aa, el îi spune că o iubește? OK. Ea îi spune că și ea îl iubește. El îi spune că o iubește mult, mult de tot? OK. Și ea îi spune că îl iubește mult, mult de tot. Poftim? Aa, el îi spune că așa ceva ni s-ar putea întâmpla și nouă? OK. Ea îi spune că așa ceva ni s-ar putea întâmpla și nouă.

Eroi și eroi, că am mai citit titlul ăsta undeva și mi-a plăcut.

Dacă ar fi avut ceva mai mult păr, o culoare mai hotărâtă, picioare mai puțin crăcănate și urechi, ai fi putut spune: „Iată un câine!”, ceea ce și era în realitate. Altfel, puteai să privești veacuri în șir bizara creatură, spunându-ți că-i slabă ca un câine, că are ochi de om, urechi de pește și bot. Din când în când studenții o strigau „Leuțu” și-i aruncau un os sau o bucată de pâine. Alții îi puneau un bot de bere într-o cutie de conservă sau îi dădeau să fumeze. Leuțu' nu fuma, dar dădea bucuros din coadă. Leuțu' se bucura de orice atenție, oricât de mică, chiar dacă numai îi aruncai scobitoarea proaspăt folosită. Dacă ar fi să exagerăm, dar nu prea mult, am putea spune că Leuțu' era ființa cea mai cunoscută din tot complexul studențesc. Nu puțini din locuitorii acestei cetăți mai curând îți puteau da o descriere a prietenului public, patrupedul Leuțu', decât să recunoască înfățișarea rectorului sau a primului ministru.

Leuțu' în sus, Leuțu' în jos;

Leuțu' în față, la P5;

Leuțu' lângă fabrica de pâine;

Leuțu' pe malul Dâmboviței;

Leuțu' luând șuturi șăgalnice, parcă date cu încetinitorul, semănând mai mult cu o săltare leneșă de fund;

Leuțu' primind mângâieri;

Leuțu' înconjurat de muște;

Leuțu' beat criță în aplauzele mulțimii;

Leuțu' băgat în seamă de toată lumea.

Dar marea lui calitate este că nu și-o ia niciodată în cap, de parcă ar mirosi cu nasul lui veșted că totul e trecător. E o ființă − și-i spun astfel pentru că se mișcă și respiră − tare modestă. „Are modestia înțeleptului care cutreieră cetatea.”, a spus la un moment dat un prieten care-i în doi terț la TCM și vrea să dea la filosofie. Și nimeni n-a râs, poate fiindcă li s-a părut ceva adevărat în toate astea.

Dar dacă n-ai cunoscut această ființă cu patru picioare, dacă n-ai trecut niciodată prin preajma ei, dacă n-ai gustat din atmosfera însuflețită care-i înconjoară poznele, înseamnă că niciodată n-ai trecut prin așa ceva. Doi oameni se puteau împrieteni spontan stând lângă el. Omul A îl privește și e prieten cu Leuțu', omul B îl privește și e prieten cu Leuțu'. Și, brusc, omul A și omul B își dau seama că și ei sunt cei mai buni prieteni din lume. Se îmbrățișează, merg la cârciumă și se îmbată de bucurie. Amândoi uită cu desăvârșire de Leuțu', dar Leuțu' nu se supără, el împrietenește între timp alți doi oameni, care se îmbrățișează la rândul lor, se duc la cârciumă, se îmbată și uită de el.

Dacă o femeie și un bărbat se află în preajma lui și sunt necăsătoriți, brusc se împrietenesc și a doua zi pot fi găsiți la starea civilă dând cep șampaniei. Chiar dacă ar fi fost căsătoriți, există șanse nu mari, ci enorme, ca ei să divorțeze și să se recăsătorească. Asta dacă ar fi să credem tot ce se zvonește pe pielea bietului animal.

Dacă Leuțu' s-ar fi îmbolnăvit într-o zi, să ferească Dumnezeu! Și s-ar fi aflat în pragul morții, cu siguranță toți studenții ar fi purtat doliu în suflet și vodcă în stomac, ca la moartea lui Jim Morrison.

Dar ce să mai povestesc atâta, când însuși faptul că, iată, s-a scris – și în acest moment se citește – despre el e cel mai bun argument al celebrității și importanței acestui personaj. Să nu-ți vină a crede! Oameni care au detestat sesiunile științifice au organizat într-o cameră de cămin o seară de comunicări despre Leuțu'. Mai în joacă, mai în serios (ca orice lucru profund), s-au băut cinci litri de vodcă, două lăzi de bere, s-au fumat nenumărate pachete de Carpați și s-a vorbit despre: *Leuțu', principal agent socializator al complexului nostru studențesc; Leuțu' sau despre pendularea între flegmatism și astigmatism; Leuțu' și Kierkegaard, paralelă neeuclidiană; Leul, Leuțu' și inflația galopantă; Mică istorie a poreclelor canine de la începuturi până la Leuțu' și Eseu asupra raționamentelor prin miros.*

Leuțu' a ascultat demn, mai mult atent la sfârâitul micilor, din care a mâncat vreo patruzeci și i-a vomat pe loc. S-a trecut cu discreție peste incident. „Li se întâmplă și șefilor de stat”, s-a șoptit în sală.

Dacă i-ai fi spus cuiva atunci că Leuțu' va fi trist, ți-ar fi spus că bravezi, dar peste o săptămână ți-ar fi dat dreptate.

Dacă i-ai fi spus cuiva, în acest timp, ce crezi tu despre cauza tristeții lui, ți-ar fi spus că există sute de păreri în această privință.

Dacă te-ai fi nimerit, câteva zile mai târziu, pe un cămin din apropiere, poate ai fi văzut un grup, stând cu dosurile pe bordură și bând bere.

Dacă ai mai fi avut răbdare, câteva minute poate, l-ai fi zărit pe Leuțu' înaintând cu privire mucegăită și apropiindu-se de conserva cu bere.

Dacă răbdarea ta nu s-ar termina în acel moment, ai remarca o cățelușă albă, cârlionțată, parfumată și țanțoșă, plimbată de o stăpână unduioasă. Apoi ai fi zărit privirile lubrice ale lui Leuțu'. Apoi − privirile amuzate și mândre ale celor stând în fund.

Pe urmă, mersul lui Leuțu' − care când se duce parcă vine − către canina cârlionțată...

Privirea ei trufașă, coada lăsată în jos și pasul făcut înainte. Refuzul!

Privirea indignată a celor stând în fund, mândria lor rănită.

Noua încercare a lui Leuțu'.

Noul refuz obraznic al grațioasei.

Cei stând în fund se vor fi ridicând în picioare. Sângele se va fi ridicat în obraji.

Leuțu' i-ar privi cu încredere.

Doi dintre ei ți s-ar părea că se aruncă asupra infamei.

— Hai Leuțu'! Hai Leuțu'! Hai Leuțu'!

Leuțu' se repede asupra infamei, căreia un al treilea îi ridicase coada?

— Hai Leuțu'! Hai Leuțu'! Hai Leuțu'! Ai auzi tot mai multe strigăte, și tot mai trădătoare de bucurie.

În privirea lui nu s-ar putea citi nici un pic de sfială.

— Hai Leuțu'! Hai Leuțu'! Hai Leuțu'! Se vor fi înmulțind strigătele venind și de la geamuri.

Dar de acum încurajările ar fi zadarnice. Vocea mulțimii va fi scăzut. Leuțu' a fost purtat pe brațe iar infama, împreună cu stăpâna, azvârlite în Dâmbovița?

Dacă ai fi fost acolo ai fi văzut toate acestea.

Sau poate nu.

Norii.

Se trezi cu sentimentul că dormise cea mai odihnitoare noapte din ultimii 20 de ani. De aceea se bărbieri îngânând un cântecel din copilărie și fu de-a dreptul încântat când deschise fereastra și aerul năvăli. Ziarul strecurat pe sub ușă, cafeaua țopăind în ibric, feliuțele de telemea, mirosul de ouă prăjite și pâinea cea de toate zilele îi confirmară bănuiala că fericirea există. Mâncă încet, dar nu leneș, parcă dansând cu furculița și cuțitul printre toate cele aflate pe masă. Din când în când, o piruetă nebunatică prin aer îi arunca între buze un pătrățel de brânză sau o bucățică de pâine tăvălită prin gălbenuș, fără însă a rupe ritmul dimineții. Apoi urmau cafeaua și ziarul, un scurt moment de liniște înainte de a se arunca în vâltoarea orașului. Serviciul lui se afla destul de departe și acolo niciodată nu putea fi singur. Un titlu cu litere de-o șchioapă îi atrase atenția: *O femeie frumoasă și singură a fost ucisă în chip bestial,* iar dedesubt era adăugat: *Un gelos? Un maniac? Un tâlhar? Sau implicații într-o afacere murdară?* Mai bine să citească ceva politică sau știri internaționale. Încercă o dată, încercă de două ori, dar abandonă. Citi în diagonală amănunte despre crimă: sângele a stropit tavanul, vecinii n-au văzut, n-au auzit, 27 de ani și necăsătorită, receptorul ridicat și capul desprins de trup pus alături, trei fire din părul agresorului între degetele înțepenite ale victimei, indicii ce dau speranțe. Speranțe? Un cuvânt idiot. I se făcu greață. Umanitatea e veselă, ca și când cele trei fire de păr ar gâdila-o. Privi pe geam: oameni grăbiți, cu serviete sub braț, tarabe somnoroase, doamne cu câini, mașini. Cine spunea? Polițistul care va sălta în grad sau ziaristul care va mânca multe franzele de pe urma acestui subiect? Femeia era într-adevăr frumoasă. Blondă, cu fața ovală și cu capul aplecat puțin înainte, spre aparatul de fotografiat, ca și cum ar fi surprins-o exact când voia să-și ascundă figura. *«Un bun specialist în bolile de inimă, o vecină care nu te deranja niciodată cu nimic. Ba odată mi-a dat pe gratis două pastile care eu știam că-s scumpe»,* a declarat ziarului nostru o bătrânică de la parter. Dedesubt − fotografia întunecată în care se putea ghici cadavrul. Slavă Domnului că nu s-au gândit să publice și receptorul alături de cap, își șopti, băgând ziarul în buzunarul hainei. Tot drumul până la serviciu se gândi la cum se putuse

întâmpla una ca asta. Oamenii din autobuz, copacii, mirosul de tutun și toate celelalte amănunte nu-i putură oferi nici un răspuns. La serviciu nimeni nu părea să știe nimic sau, dacă auzise cineva, nu părea să-l intereseze. Dădu cumva complice mâna cu toți colegii și se așeză în fața teancului de dosare. Timp de două ore lucră încruntat, stăpânindu-și tentația de a băga mâna în buzunarul hainei. Pe fereastra din fața biroului, o fereastră la etajul șapte, se vedea cerul. Pe cer pluteau doi nori amărâți. Pe nori trebuie că sunt îngeri. Se ridică și se dădu mai aproape. Dar cele două scame de abur fură mai zgârcite decât se așteptase. Când era mic, copilul vecinului îi vedea și i-i arăta și lui. Această amintire îi stârni un frison în tot corpul. Se sprijini de calorifer și închise ochii pe jumătate. El nu-i vedea, dar pretindea că-i vede, trăgând cu coada ochiului la gura celuilalt, ca nu cumva să-i mijească un zâmbet de batjocură. În clasa a patra celălalt a murit în somn și de atunci n-a mai auzit pe nimeni să spună că vede îngeri. I-a fost rușine că i-a spus că-i vede și el. Și a plâns. A plâns de rușine și de necaz, cum putea să-i mai spună lui Pavel că nu era adevărat? Oare-l mai auzea? Oare, dacă i-ar fi spus, i-ar fi lăsat lui îngerii pe care-i vedea, așa cum i-au dat și celelalte jucării?

O voce îl informă că încă n-a sosit vremea pauzei. Își reluă locul la birou, dar în fața ochilor stăruia chipul celui pe care nici măcar în gând nu-l numea prieten, ci copilul vecinului. Poate că celălalt ar fi suferit pentru moartea frumoasei tinere, poate s-ar fi simțit măcar o clipă vinovat. Strecură ziarul într-un dosar. Din casă nu părea să lipsească nimic, prieteni avea foarte puțini, venise noaptea pe la 11, autoritățile fac cercetări, sporesc vigilența, ținea un jurnal cu însemnări sporadice, agresorul e de o ferocitate ieșită din comun, atenție cetățeni.

Privi în jur. Capetele plecate peste dosare aduceau cu o turmă de melci.

Soneria anunță pauza și toate cefele se îndreptară, se ridicară și porniră spre bufet. O ceafă cu o gură în față îi spuse că i se pare că nu-i în apele lui. Îi dădu dreptate, adăugând că i s-a întâmplat o nenorocire, o mare nenorocire. Ceafa s-a arătat brusc îngrijorată și compătimitoare, întrebând dacă l-ar putea ajuta cu ceva.

„Oh, nu, o mare nenorocire rămâne întotdeauna ireparabilă”, îi răspunse.

Celelalte cefe râdeau, înfulecau și sorbeau zgomotos din cafea.

„Poate te-am putea ajuta cu nişte bani?”, interveni ceafa şefului, scobindu-şi cu limba într-o măsea.

„Cu bani se pot rezolva multe.”

„Nu... Nu cred, a murit un om...”, zise gânditor.

„Oh, dar oricând am putea găsi bani pentru o înmormântare creştinească... O coroană din partea firmei...”

Iar după o clipă de şovăire ceafa adăugă:

„Era cineva apropiat?”

„Foarte apropiat”, răspunse sec.

Ceafa se înroşi puţin, apoi anunţă că în astfel de cazuri se dau concedii excepţionale de câteva zile.

„Firma are grijă de angajaţii ei. Poţi să pleci chiar acum dacă vrei, mă ocup eu de formalităţi.”

El îi mulţumi, îi garantă că va profita de această facilitate chiar din acel moment şi, dându-şi peste cap ultima gură de cafea, constată că ar trebui să-şi petreacă tot restul vieţii într-un concediu excepţional.

Când ajunse acasă, se aruncă încălţat în pat.

Băgă capul în pernă şi începu să plângă încetişor, scâncit, ca un câine vagabond fugărit de la mormanul de gunoaie.

Spre seară se ridică sleit. Merse împleticit către fereastră şi o deschise, trase adânc în nări mirosul de gaze al oraşului. Apartamente, blocuri, străzi, cartiere se îndepărtau de el ca schijele după o explozie. El rămânea într-un loc pustiu, singur şi fix.

Fiindcă n-avea încredere în judecata oamenilor, nu-i rămâneau decât remuşcarea şi fuga. Aşa că îşi făcu un bagaj uşor, luă toţi banii, încuie uşa şi strecură cheia pe dedesubt. Din faţa blocului drumul îl ducea direct la gară.

Când mijiră zorii, se trezi lângă un bătrân care sforăia cu capul pe traistă. Undeva luase foc o casă şi o puzderie de animăluţe mici şi negre se agitau în jurul ei. Ar fi coborât din tren să dea o mână de ajutor, să mai repare ceea ce se putea repara.

— Un foc, uitaţi un foc! Strigă bucuros un copil. Câteva tropăituri se îngrămădiră lângă el, la geam, chicotind.

— Arde o casă, nu vă mai hliziţi atâta! Se auzi o voce răguşită şi domoală, de femeie abia trezită din somn.

Cerul atârna cenușiu, greu, ca un spălător umed de bucătărie. Câmpia se întindea acum netedă, sfâșiată din loc în loc de vreun tufiș, o surpătură sau un ochi de apă. Bătrânul își întorcea bărbătește capătul mustăților, semănând cu un motan care își face toaleta. Un bătrân încă vânjos, cu sprâncenele groase, care ar fi putut dormi cu urechea până și lângă motorul unui tractor. Moșul ieși să se dezmorțească.

Spre prânz îl trezi din toropeală vocea unui copil care vindea ziare.

— Era și timpul să vă treziți, îi zâmbi bătrânul, desfăcând un cățel de usturoi. V-ați zbuciumat rău de tot prin somn, nu vă priește mersul cu trenul.

Și zâmbi mulțumit că el poate dormi oricum.

Cumpără un ziar. O fetiță și o femeie între două vârste − în mijlocul unei grădinițe de flori.

«Când soțul meu a murit de inimă, Ilinca era în clasa a doua. Atunci a spus că se va face doctoriță, ca oamenii să nu mai moară așa cum a murit tatăl ei.» «Era o fetiță veselă, se juca cu copiii vecinilor (aici semăna cu el), *nu făcea mofturi la mâncare, era o fetiță tare inimoasă, vă spun!» Aici mama Ilincăi Stănescu, doamna învățătoare Ortansa Stănescu, a izbucnit în plâns. Agresorul ar fi trebuit să fie de față să vadă ce înseamnă durerea părintească.* Puțin mai încolo citi următoarele: *O vecină a părinților ei ne-a povestit și altceva despre copilărie. «Era adesea egoistă și răutăcioasă, fiindcă părinții, învățători, aveau parale, îi cumpărau de toate cele, dar ea nu dădea la nimeni nimic. Și noi avem bani, că soțul e medic veterinar, ai mei n-aveau nevoie de ceva de la ea, dar zic de ceilalți copii de aici... Ilinca era încăpățânată... Era nervoasă... Fura mere... Se bătea cu băieții... Un copil dificil, totuși, să știți...»* Spre final, jurnalistul se întreba retoric cât e alb și cât e negru. După ce a scris articolul, mulțumit de lungimea lui și de tonul obiectiv, adică ba alb, ba negru, fiindcă îi e dragă victima, dar mai drag îi e adevărul, cum a spus unui prieten, își va fi privit ceasul și va fi constatat că mai are 20 de minute până la întâlnire. Putea să mănânce un hamburger și să bea o cola, trăgând cu urechea dacă cineva îi comentează reportajele.

Totuși: *Poliția a mai găsit un fir din părul agresorului în chiuveta de la baie... Există un suspect principal... Justiția își ascute dinții pentru pedepsirea vinovatului... Corespondența Ilincăi Stănescu s-ar putea să ne*

ofere surprize. Va urma, pe mâine, dragi cititori, ziarul nostru vă urează o zi plăcută!

Coborî într-o gară cu mult verde. În acel orășel ar fi trebuit să aibă un prieten, cineva cu care cântase la vioară. Bău din apa sălcie a țâșnitorii. Judecătorul va da o sentință aspră, dar cu ceilalți cum rămâne? Urcă un drumeag în pantă, la umbra rece a unor castani, ducând în mână mica valiză. Se așeză pe o bancă și mâncă, simțindu-se ca într-o delegație. Scoase o bucată de telemea și câteva felii de salam pe care le bucățăli cu briceagul. Tot cel cu remușcări și hăituit primea și pedeapsa societății, era drept? I se făcu din nou sete, nu se gândise să ia o sticlă de apă la el. Un cerșetor se opri cu mâna întinsă. Scofâlcit, cu fața cenușie, cu părul ca un cuib de barză și buzele pământii, stătea în dreptul băncii, privindu-l necruțător. Numai mâna lui cerea, ochii îi rămăseseră mândri. Cineva ucisese numai jumătate din el, cealaltă jumătate încă se ținea tare. Unde se afla acum ucigașul?

Prietenul său nu mai locuia acolo.

„S-a mutat de vreo doi ani într-un loc unde se construiește o hidrocentrală, dar dumneavoastră cine sunteți?"

Vecina, o femeie grasă și cu astm, îl măsură cu multă curiozitate.

„Un prieten din colțul țării, care nu l-a dat uitării."

Femeia îl privi lung, de sus până jos, apoi își pironi privirea pe valiză. Pesemne aceasta îi inspira mai multă încredere, de vreme ce fața i se desfăcu într-un zâmbet lat de o palmă.

„Zău că sunteți nostim, așa era și domnul Simion. Cred că vă înțelegeați bine."

Îi spuse că se înțelegeau foarte bine.

„V-aș invita în casă, dacă n-ar fi așa târziu..."

Îi mulțumi pentru invitație, dar nu voia să intre, înțelegea perfect situația, nici nu-l cunoștea, niciodată nu poți ști, în ziua de azi, atâtea nenorociri, sunt pline ziarele. Dar vocea femeii coborî confesiv:

„Ei da, și asta, dar mai mult de vecini. Dumneavoastră nu-i cunoașteți, dar toți sunt una cu ușa acum..."

Tăcu semnificativ și înclină capul către ușile din jur.

„La ușa aia, acolo, chiar în spatele dumneavoastră, stau soții Moruzan, cică-s os domnesc, mânca-i-ar câinii, toată ziua pândesc. El are 71 și ea 69.

Ea stă la ușă, trage cu ochiul, ascultă cu urechea, iar el stă la geam, fumează pipă și înregistrează cine intră și cine iese.

„Dar dumnealui cu ce ocazie pe la domnul Simion?” Venise să-l anunțe că a murit cineva drag, el i-ar putea înțelege durerea și disperarea.

„Și eu am trecut prin momente de grele suferințe.” mărturisi vecina, răsuflând ca un compresor. „Moartea soțului meu mi-a dat o grea lovitură. Rămasă singură... Nevoile vieții... Copii departe... Vecini bănuitori... Bătrânețe, haine grele... Patru scânduri, patru cuie... Să nu dorești nimănui răul... Așa că toți ne ducem unul câte unul. Dar mai bine vă aduc o cafeluță și un scăunel, că păreți obosit.”

Consimți printr-o înclinare a capului, dar, după ce femeia dispăru în casă, lăsând ușa apartamentului întredeschisă, își luă valiza și ieși. Prin aerul rece și umed o apucă înapoi spre gară. Se ghemui pe o bancă, fără să mai mănânce nimic. Casa arsese și din vina lui, de cerșetor îi fusese prea rușine să-i dea doar niște bani („Poate te-am putea ajuta cu niște bani, cu bani se rezolvă multe.”), i-ar fi dat cheia casei, l-ar fi trimis să stea acolo și să-și ia viața de la capăt, dacă n-ar fi strecurat cheia pe sub ușă; prietenul Simion, pe care nu-l văzuse de zece ani, îl părăsise, poate murise prin somn, văduva astmatică spunea adevăruri pe care nu le înțelegea, nimănui nu-i mai păsa de moartea Ilincăi Stănescu. Așa că adormi trist.

Copilul vecinului avea părul alb și călărea un șarpe negru. „E bine că ești vinovat, i-a zis, plângi și căinează-te pentru asta”. Șarpele avea ochi albi, iar copilul ochii negri. „Eu nu vedeam atunci îngerii!”, i-a spus el repede, cu sufletul între buze, ca nu cumva să plece fără să afle. Copilul avea o mână albă și o mână neagră. „Ei, lasă că știu eu, dar e bine că mă credeai pe mine. Că mă credeai fără să-i vezi.” Șarpele se ridică în aer, ca strunit de un hăț hotărât, și-i zări burta albă. „Dar de ce ai murit atunci? Aș fi vrut să-ți spun că te-am mințit.” Copilul avea zece degete și zece unghii. „Am visat că mor și a fost atât de puternic visul, încât am murit.” La degetele albe avea unghii negre. „Dar dacă eu am visat că ucid?” La degetele negre avea unghii albe. Atunci apăru ziaristul: — Ce e alb și ce e negru?

Ziaristul nu era sincer, așa că șarpele se făcu o roată cu o jumătate șerpuitor albă și o jumătate șerpuitor neagră, iar copilul − într-un punct negru și un punct alb. Punctul negru − în jumătatea albă, și punctul alb − în jumătatea neagră. Ziaristul aplaudă încântat, se ridică de pe scaun și strigă

„Bis!” Roata se urcă pe cer și începu să lumineze. Strigătele copiilor care vindeau ziare îl treziră de-a binelea. Își privi mâinile într-un scurt moment de liniște. Cumpără un ziar.

«Soția veterinarului susține că Ilinca era un copil dificil, fiindcă n-o las să vorbească de la telefonul școlii. Dar ar trebui să se știe odată pentru totdeauna că telefonul este numai și numai al școlii, nu al cui vrei și al cui nu vrei» declară în exclusivitate pentru ziarul nostru doamna învățătoare Ortansa Stănescu, mama mult-regretatului specialist cardiolog Ilinca Stănescu.

O colegă, după multe insistențe, face alte dezvăluiri: «Ilinca era cochetă și știa că-i al naibii de bună în meserie. De asemenea, știa că-i frumoasă și era foarte mândră de asta. Un coleg i-a reproșat odată că-i de prost gust aroganța ei, că între colegi n-ar trebui să se poarte așa. Atunci ea ar fi răspuns că mai bine să-și țină fleanca și să-și vadă de lungul nasului. El a plecat supărat și ea i-a întrebat țâfnoasă pe cei din jur că de ce s-au supărat. Toată lumea a tăcut jenată. Cu unii pacienți Ilinca stătea surprinzător de mult în cabinet. Au circulat câteva bârfe pe chestia asta. Eu nu cred că-i adevărat, dar spun așa, ca să se știe. Adevărul oricum va ieși ca uleiul deasupra.»

Concluzia jurnalistului? Clar: „Ce e alb și ce e negru?”

***

Un bărbat la 40 de ani, cu nasul drept și bărbie voluntară, asta arată poza. Din semiprofil. În mână ține un pahar de șampanie. E ziua cuiva, are gura întredeschisă. Poate vrea să spună „La mulți ani!” sau poate pur și simplu conversează. O figură de funcționar la ziua unui coleg. *Posibilul criminal al Ilincăi Stănescu*, citi sub fotografie. De ce să fi ucis acest om în vârstă de 40 de ani? Dincolo de bărbia voluntară, i se păru blând, chiar bleg. Ce motive putea să aibă un funcționar pentru a ucide?

***

Simți o smucitură și brațele îi fură imobilizate cu brutalitate. Un ins înalt, corpolent, îl privi satisfăcut.

— Țineți-l bine, se răsti insul, căci e periculos. Ofițerul se legitimă și-l întrebă dacă e cutare.

— Da.

Dacă locuiește pe strada cutare.

— Da!

Dacă recunoaște că e vinovat.

— Da.

— Eh, oricum aveam mandat.

Mai confruntă o dată realitatea cu fotografia și se declară mulțumit.

— Sunt vinovat, dar nu am ucis eu.

Corpolentul și cei doi râseră, primul mai cu poftă, iar cei doi mai timid.

— Dar cine a ucis-o, mă rog, tata mare?

Cei doi hohotiră din toată inima.

Pe drum încercă să scape de vreo două ori, ocazie cu care fu lovit în stomac și peste față. Simți în gură gust de sânge.

„Nu vreau la închisoare!”

— Să zici mersi că nu-ți pun lațul de gât, în locul lor eu te-aș spânzura și mâine. De mitraliera soldatului de la monument te-aș agăța!

Încăperea în care îl duseră nu era prea luminată, așa că în curând începură să-l doară ochii. Dar citi mai departe:

Criminalul e descoperit printr-o întâmplare ciudată. «Era foarte tulburat în acea zi la serviciu, chiar agitat, aș putea spune», a relatat ziarului nostru domnul C.M.S., șeful său direct. «Se plimba prin birou, prin fața ferestrei, cu o figură de om care nu-i în apele lui. În pauză l-am întrebat dacă e în apele lui și el mi-a zis că nu, nu-i, că i-a murit cineva. Dar a spus-o pe un ton pe care nu pot să vi-l povestesc. Nu-l credeam în stare de așa ceva, sincer vă spun, deși tot timpul a fost un om ciudat. I-am dat un concediu excepțional, firma în toate cazurile are grijă de angajații săi, dar la ieșire i-am zărit în buzunarul hainei ziarul din acea zi, cu fotografia Ilincăi Stănescu. De aceea ne-am gândit ca buni colegi și creștini, să dăm un anunț și să cumpărăm o coroană.»

De la acest anunț, poliția a pornit pe urmele făptașului. Dar ce se întâmpla dacă domnul C.M.S. n-ar fi zărit ziarul în buzunarul hainei? Sau

ce se întâmpla dacă ziarul nu publica acea fotografie pe care a zărit-o domnul C.M.S.?

Răspunsul îl puteți da, stimați cititori, și singuri.

***

Procesul a durat mult și a fost cât se poate de controversat. Pe tot parcursul lui un om cu bărbuță și cu ochi vioi i-a ținut apărarea, iar sala și cei din jur l-au huiduit. Mama Ilincăi a plâns de câteva ori, stârnindu-i și lui lacrimile. Mama ei nu prea ținea la ea, cel puțin așa i-a lăsat lui impresia. Cu această ocazie și-a revăzut multe cunoștințe, dintre cele mai neașteptate, și și-a amintit o groază de lucruri pe care le uitase cu desăvârșire.

A fost un proces reușit pentru ziariști. L-au băgat la închisoare. Nu că n-ar fi fost vinovat, ferească Dumnezeu, dar nu ucisese el. Iar dacă el nu merita închisoarea, criminalul cu atât mai puțin. Ultimele lui fraze le spuse cu ocazia unui interviu luat de televiziune și fiecare dintre ele a apărut a doua zi drept titlu de prima pagină într-unul sau altul dintre ziare.

Într-un fel, i-a părut rău că scrisoarea pentru Simion a fost citită cu voce tare și publicată. El o scrisese demult, ca răspuns. Cu mult timp în urmă, cu foarte mult timp în urmă. Dar n-a mai pus-o la poștă fiindcă la început i-a fost lene, pe urmă a uitat, iar mai târziu i-a fost rușine că întârziase atât de mult. Când plecase de acasă o luase cu el ca să-i arate prietenului său că scrisoarea exista, că i-a răspuns, că nu-l uitase. Pe de altă parte, fiind publicată, iată că mesajul lui ajungea într-adevăr la Simion. Când lucrurile au de ajuns undeva, până la urmă ajung. Era sigur că, în locul acela unde se construia o hidrocentrală, Simion și-a amintit de el și i-a dat dreptate. Scrisoarea a citit-o un om rău, îmbrăcat în costum de stofă maron și cu cravată galbenă.

Dragă Simion,

(pe un ton batjocoritor, sugerând parcă o relație perversă între el și destinatar, ceea ce era de-a dreptul aiurea, sau ca și cum, iată, culmea ironiei, un criminal se poate adresa cu „dragă” aproapelui său)

Nu pot uita cum am cântat împreună (subliniat) la vioară pe malul acelui lac sub văpaia lunii. Departe de cimentul orașului orice cântec capătă o altă rezonanță. Reverberat de apă, de copaci, de piatra cea cuminte a muntelui, a sunat dumnezeiește. Doar salvarea unui copil de la moarte se mai poate compara cu ce am făcut noi atunci. Parcă nici nu eram două viori care cântau același cântec, ci una și aceeași vioară, tu îi erai trup (voce răutăcioasă), iar eu arcuș, eram o întâmplare fericită cu Stradivarius și Paganini.

Cântecul nostru călătorește acum prin lume, alinând inimi și curățind suferințe.

Îți scriu această scrisoare, dar la telefon n-o să te sun niciodată. Știi tu de ce, ți-am povestit pe îndelete atunci. Pentru mine, când cineva primește un telefon, nu poate fi decât o veste proastă. Vreau să te scutesc de această neplăcere.

Dragă Simioane, o noapte a fost de ajuns, un singur cântec a fost suficient ca să-mi dau seama că semeni cu Pavel.

Ți-am povestit despre el, doar toată noaptea cu asta ți-am împuiat urechile. Pavel cel care îmi arăta îngerii. Și eu l-am mințit, mă crezi? „Și eu văd îngerii, uite-i acolo!”, așa îi spuneam și-i arătam cu degetul norii ca niște baloți de bumbac. El dădea din cap că mă crede. Pavel, copilul trist și bolnav, care a murit de inimă prin somn. Un medic bun l-ar fi putut salva și eu aș fi fost astăzi alt om.

La un an după ce am început să-i mint, tata și mama au fost trăsniți pe deal. Veneau de la cimitir, îngrijiseră mormântul bunicilor (tătuca și mămuca, Dumnezeu să-i ierte!). O furtună s-a stârnit, ei nu s-au dat la dos și în trei zile s-au întors înapoi de unde plecaseră. Eu nu bănuiam nimic, nu știam nicicum că am și eu partea mea de vină. Am mai stat un an la o mătușă, până la moartea lui Pavel. Și pe el tot minciuna mea l-a ucis, simt asta până în adâncul sufletului.

Am două crime până acum pe conștiință, Dumnezeu să-mi odihnească morții! Și m-aș preda autorităților. Dar închisoarea omoară sufletul, și mi-e frică. Poate n-o să mai am remușcări, n-o să-mi mai pară rău. Pedeapsa dată de oameni te mulțumește și te calmează. Îți tăbăcește simțurile, îți face bătături pe chestia aia cu care suferi. Sunt vinovat și plătesc cumplit. Și tot timpul stau cu frica în sân că vor mai muri și alții de pe urma greșelilor mele. Minciuna aceea s-ar putea să-mi aducă multe victime și

multă durere. De atunci nu mai mint, Simioane, și te-aș ruga să faci și tu același lucru.

Te îmbrățișează (insinuant)
dragul tău prieten cu care ai cântat la vioară.

Aproape că uitase de scrisoare. L-a răscolit chiar când a citit-o vita aia cu funie galbenă. A doua zi, în ziar, a apărut un articol plin de întrebări: „Ce înseamnă că-s o singură vioară, adică unul trupul și unul arcușul care se mișcă înainte și înapoi?"; „Ce înseamnă a cânta împreună la vioară?"; „De ce îl îmbrățișează cu atâta foc?"; „De ce seamănă cu salvarea unui copil de la moarte?"

Nu era prost cel ce scrisese, ci răuvoitor și obsedat sexual, altfel nu-și explica cum putuseră să-i treacă prin cap asemenea năzbâtii. Dar finalul suna frumos, ceva de genul: scrisoarea denotă o idee fixă a criminalului, anume că, spunând o singură minciună, te faci părtaș la tot răul de după tine.

A venit și mama lui Pavel, foarte bătrână. O adusese omulețul cu bărbuță, care, împreună cu un medic, vorbea despre o traumă psihică. Băbuța a povestit despre lucruri pe care le uitase cu desăvârșire. Când a murit Pavel, cică el plânsese cel mai mult. Vorbea cu trupul prietenului său neînsuflețit. Îi șoptea ceva la ureche, îl trăgea de mâini și îl ruga să-l ierte, să-i spună un singur cuvânt, să facă un singur gest. Când l-au aruncat în groapă, cică ar fi vrut să sară după el. Atunci i-a spus să le zică părinților lui că cere iertare tuturor sfinților că a mințit.

Nu s-ar fi crezut în stare de așa ceva, dar simțea că-i adevărat.

Pe urmă avocatul a vorbit frumos de biserica din satul lui natal, despre picturile din interior, descriind cu lux de amănunte îngerașii bucălați plutind pe cupolă și diavolii negri cu coada tirbușon, sprijiniți în furci. Un domn distins l-a întrebat dacă îi era frică de ei când era mic. Da, îi era frică, diavolii furau smoala pe care o aveau în dosul casei s-o ducă în iad și de aceea lor le ploua prin acoperiș. Diavolii erau niște hoți, la fel cu primarul.

Apoi a mai vorbit de tăieturile lui din ziare (cum le găsiseră oare?):

- un om căruia în fiecare vineri îi apăreau urmele cuielor lui Iisus în palmă;
- relatări despre acei care ajungând la Cetatea Sfântă a Ierusalimului începeau să se simtă mântuitori;

− ceva despre expansiunea Universului;

− despre un francez care era atât de îndrăgostit de o femeie, încât, făcând dragoste cu ea, i-a venit să o mănânce.

Domnul distins l-a întrebat dacă are vreo misiune de îndeplinit pe Pământ. I-a răspuns cu mult calm că nu ştie. Dacă a fi vinovat e o misiune, atunci da, avea o misiune. Dacă nu recunoştea că a ucis, atunci de ce se simţea vinovat? Se simţea vinovat că specialistul în cardiologie Ilinca Stănescu murise, că o casă luase foc, că în acel moment murea şi cealaltă jumătate a unui cerşetor.

***

L-au condamnat la 25 de ani. Unele ziare au scris că e bolnav, altele că e un mare farseur, altele că e de o sensibilitate inumană. L-au băgat într-o celulă cu alţi trei deţinuţi.

— Ai fost tare, moşule, i-a şoptit încurajator unul, chiar de cum a intrat.

— I-ai jucat bine, poţi băga recurs, n-au destule probe, i-a spus un al doilea.

El îi privi trist şi se ghemui într-un colţ.

După câteva zile, cel mai bătrân veni să-i spună că ar fi bine să mănânce şi să vorbească cu ei. Îi povesti cum ajunsese acolo:

— Eu am omorât cu toporul un copil. Pe băiatul cel mic, la care ţineam cel mai mult. Acum ar fi avut 13 ani, peste o lună ar fi fost ziua lui şi i-aş fi luat o bicicletă. Când tăiam lemne, a scăpat toporul din vârful cozii şi l-a plesnit drept în cap. A murit cât ai clipi. Multă vreme după ce am ajuns aici m-am zbuciumat. Acum nu-l mai jelesc şi nu-l mai visez noaptea.

— Rău faci, i-a spus, ar trebui să-l plângem pe fiul tău Pavel cu toţii. Uite, eu sunt aici. Ar trebui să vină şi gardienii, şi directorul închisorii, şi procurorul, şi copiii, şi oamenii de pe stradă, din autobuze, de la birouri, să vină toţi aici ca să-l plângem...

***

Se ridică de pe bancă, aruncă ziarul la cel mai apropiat coș și hotărî să părăsească orașul. Răsuflă adânc, cu adevărat bucuros că sentimentul de vinovăție îi rămăsese pur și nepervertit. Dacă ar fi pierdut și această ultimă licărire a sufletului, ultimul sentiment curat pe care-l mai putea trăi printre miile de cefe ca niște melci, atunci... Atunci. Și gândul i se blocă. Îi apăru brusc în minte o fotografie de familie, în ramă de nuc, veche, găsită în șopron, când căuta o pânză de bomfaier. Mămuca și tătuca, adică bunicii, doi oameni blajini, în costume populare, deși cu multe păcate dacă ar fi să credem tot ce se aude. Se simțea vinovat și pentru ei, trebuia să admită, indiferent dacă ibovnicii bunicii sau țiitoarele bunicului nu erau decât fantomele mătușii Chirica sau bazaconii ale gurii satului. Vinovat pentru simplul motiv că nepoții sunt vinovați de greșalele bunicilor și fiii de greșalele părinților, căci nimic nu poate fi întâmplător și nici o vinovăție nu e într-o singură direcție, ci e ca o legătură strânsă de rudenie, de sânge, între toți fiii lui Adam și ai Evei. Dar care prieten îți împărtășește vina? Sau, mai bine zis, cine și-o recunoaște? Fug de tine ca de râie. Își simt propria vină amenințându-i, dându-le târcoale, miros în vina ta propria lor crimă și li se face frică. Ce va spune șeful? Ce se va întâmpla cu cafeaua de dimineață? „Nimic, dragi prieteni, pentru că nu vă voi căuta. La adăpostul cerului liber, doar cu Dumnezeu, căruia nu-i e frică de acuzații de tăinuire, voi sta de-acum înainte!”. Așa ar fi vrut să scrie la ziar și să semneze tot el, cu mâna lui.

Trenul pleca peste jumătate de oră. Sentimentele se amestecau și nu știa în care să creadă mai mult:

1) în vinovăția tuturor celor petrecute, care-l apăsa tot mai greu?

2) în bucuria de a se simți vinovat?

3) în sentimentul înălțător de izbândă?

***

Aceeași voce îi spuse că, dacă va mai sta mult în fața ferestrei, probabil va trebui să ia și acasă câteva dosare. Tresări. Se așeză la birou. Chipul Ilincăi Stănescu zâmbea în continuare de pe prima pagină a ziarului. O ascunse printre hârtii.

Ziua continuă obișnuit, iar spre sfârșit șeful îl bătu amical pe umăr și-l dojeni că a fost cam distrat. Recunoscu. Pe fereastră zări doi nori anemici, un cerșetor cu câinele său. Amândoi erau flămânzi ca și el. Peste zece minute putea lua masa. Acasă, că n-avea bani de restaurant. O va invita și pe Ilinca. Ținea la ea în felul lui, mai ales că era o femeie frumoasă. Și mai ales pentru că nimănui nu-i păsa de ea. „A murit totuși un om!”, îi venea să strige. Nu, închisoare nu era în stare să facă pentru ea, nici să fugă în munți și nici măcar să se simtă foarte vinovat. De fapt, nici măcar să strige în gura mare pe stradă că a murit un om nu era în stare. Și totuși, în acea dimineață, când tăia feliuțele de telemea și tăvălea pâinea prin gălbenuș, nici prin cap nu-i trecuse că se va simți o clipă vinovat. Fu convins că fusese o femeie deosebită, că i-ar fi plăcut să se plimbe împreună, să facă dragoste, să aibă copii, să-i fie soție, să-i pună pachețel la serviciu.

Cumpără și o sticlă de vin. Poate, dacă ar fi trăit în alte vremuri, ar fi făcut mai mult pentru ea. Poate, dacă n-ar fi fost așa de frumoasă, nici nu i-ar fi atras atenția articolul din ziar. De sufletul Ilincăi! De ce moartea pare mai cumplită atunci când moare o femeie frumoasă, decât atunci când moare una urâtă?

Nu mai băuse de multișor vin și simți o moleșeală dulce. Își privi ceasul, se făcuse târziu! Ilinca, o femeie extraordinară! Mai bău un pahar de vin de sufletul ei. A doua zi trebuia să se trezească devreme, să meargă la serviciu. „Noapte bună, Ilinca!”

Proză cu amănuntul.

De câteva zile se chinuia la gândul că lucrurile mici se trag din lucrurile mari. Cum se întâmplă oare, după ce lege, în ce împrejurări? Nu-și putea răspunde la niciuna din întrebări, drept pentru care se plimba agitat în susul și în josul străzii, înclinând capul din inerție la saluturi. Își blestemă clipa în care îi încolțise ideea în minte, scurta clipă de luciditate, de băgare de seamă, când în trecerea lui pe lângă amănunte se legase de ele. Faptele mărunte, neînsemnate, flecuștețele, amărâtele. Dar dacă în acea clipă cineva l-ar fi întrebat ce însemnă lucruri mici și lucruri mari, cu siguranță i-ar fi răspuns că lucrurile mari sunt lucrurile mari și lucrurile mici sunt lucrurile mici, apoi s-ar fi îmbufnat, fiindcă în adâncul sufletului său ar fi simțit că nu știa cu exactitate care sunt unele și care celelalte.

Nu fu mirat când, la intrarea în casa părintească, mama îl întrebă dacă s-a certat cu soția. Tatăl se uita nepăsător la televizor, nu-l auzise din cauza surzeniei. E drept că în general relațiile cu soția nu erau dintre cele mai cordiale („Și te asigur, mamă, asta numai și numai din cauza ei.” „Te cred, fiindcă eu știu cum te-am crescut.”) dar în ultimele zile nici un incident neplăcut (nici plăcut, se înțelege!) nu le-a tulburat indiferența conjugală.

Mama îl prinse de umeri și, clipind des, îl întrebă ce s-a întâmplat cu el, „Fiindcă aproape nu te mai recunosc, băiete!” Și în acest băiete punea o sinceritate care-i evoca scene mai puțin agreabile din copilărie, lucru care nu-l împiedica să zâmbească. Ce-i putea spune? De ce arăta așa? Ce-ar fi înțeles din toată tărășenia cu lucrurile mari și lucrurile mici? Se mulțumi să zâmbească în continuare și să-și ferească privirea de ochii ei sfredelitori.

Dar oare chiar arăta atât de rău? De exclamațiile și gesturile propriei mame nu putea fi niciodată sigur, fiindcă nu scăpa nici un prilej să-i spună că a slăbit, că are cearcăne, că arată ca naiba, că așa și pe dincolo, ca imediat să adauge că asta nu i se putea întâmpla decât din pricina celei cu care își împarte viața. Apoi în fiecare gest al ei, de la modul iritat cu care punea tacâmurile pe masă și până la felul în care ridica receptorul telefonului, putea citi un reproș mut, o violență estompată, lăsată să sclipească numai atât cât să nu poți mânca tihnit. Amănunte exagerate intenționat, șlefuite, rotunde, rostogolindu-se, alunecând ușor printre

cuvinte și gesturi. Amănunte ca niște chichițe care articulează realitatea, realitatea aceea eterică din spatele lucrurilor care-sar-în-ochi, de după contururile groase și de prost gust.

Se lăsă ostenit în fotoliu, cu mâna mamei căzută pe umăr și fu – pentru o clipă – furat de imaginea unei ape învolburate de păsări, pe ecranul televizorului. Cineva îl întrebă dacă vrea o dulceață de nuci și răspunse că da pentru a mai câștiga câteva minute de liniște. Mâna îi dispăru de pe umăr, cuvintele îl oboseau, lucrurile se fisurau în bucăți sub privirea tendențioasă. Arătau ca în urma unei reconstituiri.

Realitatea i se păru un păianjen uriaș, cu picioare înalte și fragile, segmentate, călcând strâmb pentru a merge drept. Realitatea devenise grea, apăsând parcă asupra minții. Un elefant pe catalige, un elefant cu picioare de păianjen. Picioare gata să cedeze, rezistând, spre mirarea tuturor, grație acelor încheieturi fragile, deosebit de mobile, numite amănunte. Pânze de păianjen și picioare fragile, asta era lumea.

Răspunse că i-a plăcut dulceața, a fost excelentă și le ghici pofta de a-i pune întrebări. Abia atunci îi zări, unul în dreapta și altul în stânga, și trebui să treacă printre ei ca printr-o poartă. Ea – doi ochi neguroși, față subțire și prelungă, mâini mici; el – un chip risipit în spatele unei perdele de fum. Trecu printre ei călcând și privind cu grijă. Ar mai fi stat, aerul era calm, camera mirosea a curat, dar întrebările ce le simțea gata să vină îl alungau de acolo. Toate amănuntele se legau armonios, casa i se păru un păianjen echilibrat, chiar vesel. Doar el nu se potrivea. Mintea lui pervertită exploda – cu încetinitorul, ca într-o reluare – la întâlnirea fiecărui lucru întreg. Numai printre așchii și cioburi se simțea cu adevărat bine. Amănuntele se substituiau întregului, încet, încet, mintea îi lucra meticulos ca un animal care-și mestecă prada.

Ieși printr-un contur de culoare gri, luându-și rămas bun de la două siluete esențial diferite. Călcă pe pietricele și cărămizi, apoi pe asfalt. Pe pietricele și asfalt mai călcau și alte picioare. Pe lângă silueta lui mai erau și alte siluete. Văzu câteva frunze, apoi mai multe. Pe lângă pietricele și asfalt se aflau copaci, doi, trei, până la capăt, adică până la linia dintre cer și pământ.

Căsnicia lui i se păru de-a dreptul ridicolă. Asta nu pentru că ar exista amănunte ridicole – ele nu pot fi decât adevărate – ci fiindcă semăna cu un păianjen dezarticulat. El și ea erau două părți diferite ale păianjenului, între

care amănuntele nu se legau deloc. Oh, da, nu putea fi decât așa. Un păianjen căzut pe spate. Dă din picioare, încheieturile există, funcționează în felul lor, dar nu găsesc nimic dedesubt. Pedalează în gol. O gimnastică, da, asta era căsnicia lui, o gimnastică.

Și totuși, femeia lui era o femeie minunată. Toată lumea când îi vedea împreună se mira cât de bine se potrivesc. Exclamau și-și lipeau palmele una de alta. La început l-au cucerit asemenea gesturi, dar mai târziu a realizat că lumea se înșeală. În realitate, se potriveau foarte puțin. Poate suna bizar, dar acum era în stare să jure că se împăcau în general, dar se împotmoleau la amănunte. Multă vreme n-a bănuit de unde vine nepotrivirea... Iată că a descoperit: de la amănunte. I-a trebuit doar o clipă de luciditate, o clipă de băgare de seamă. Lucrurile mici, cotidiene, fleacurile. Cum a putut trece pe lângă ele atâta vreme nepăsător?

Își frecă tâmplele și grăbi pasul. Ar fi băut un pahar mare de bere, dar curiozitatea îl împingea spre casă. Chipul său spălăcit, iluminat de ultima descoperire, căpătase o consistență interesantă. Semăna cu o mie de becuri împrăștiate, unite de un fir invizibil. Ajunse, își sărută ghiduș soția și se opri la sertarul biroului. În urmă auzi comentarii cu privire la nesimțire, la pantofi și la mamă.

Mania lui de a-și nota amănuntele îi putea fi de folos. Răsucit deasupra biroului, cu un creion în mână, sublinia ici și colo în jurnal. Trei picături de transpirație. Nimic nu-l putea opri de la munca lui, nici măcar obiectele ostentativ trântite în camera alăturată.

Într-un târziu se scurse într-un fotoliu cu o foaie de matematică în mână, cu creionul într-o nară și cu un zâmbet indecis. Așadar, în acel an încercase să-și seducă de 365 de ori soția, lucru care lui i se părea demn de luat în seamă, chiar dacă uneori nu încercase decât să-și facă datoria de soț. De treizeci și șase de ori a primit consimțământul ei, de patru ori a recurs la ceea ce s-ar putea numi viol conjugal, iar de restul a rămas cu buza umflată. Motivele eschivării au fost: e prea cald, e prea frig, e prea obosită, e prea târziu, o doare capul, o dor măselele, o dor șalele, nu are chef, a stat târziu la televizor, i s-a stricat coafura (prilej de ceartă), au avut musafiri, nu e timpul după calendar, e fereastra deschisă și-i văd vecinii, nu i-a cumpărat ce și-a dorit, a stat prea mult cu prietenii etc.

De cele treizeci și șase de ori nu fusese satisfăcut fiindcă: i-a cerut să termine mai repede; de trei ori i-a spus că tavanul trebuie zugrăvit; o dată o

distra o muscă; de unsprezece ori a trebuit să tușească să o anunțe că a terminat; de trei ori s-a simțit vinovat că aproape a obligat-o să facă dragoste; de patru ori i-a cerut să promită că-i va cumpăra ceva; de trei ori ea și-a amintit câte treburi are; de trei ori s-a plâns că o deranjează un câine sau huruitul mașinilor.

Mai privi o dată lista și, printr-un contur verde, pătrunse în camera alăturată. „Și cum, Doamne, lucruri atât de mici și urâte se pot trage din cele mari și frumoase?”, mai apucă să se întrebe.

Ochiul icoanei îl privi mirat. Ochii ei, unghiile și pata de cafea stăteau gata să-l înhațe. Un bilet de tramvai, o picătură de transpirație, botul unui papuc de casă mârâind de sub pat, mirosul de tutun blond, cotorul cărții, sâmburele de zarzăre și becul Philips zumzăiau în jurul lui ca un roi de albine. Un murmur tot mai puternic, tot mai amenințător, un vârtej care te suge cu lăcomie. Simți că alunecă iremediabil în spatele luminii și i se făcu frică. Fugi cu gândul spre stradă, apoi alergă spre casă, spre mama, cu zumzetul la un pas de conturul trupului său. O frică subțire și înaltă, paralelă cu șira spinării. Dar aerul serii îi făcu bine.

Fotografiile mătușii Eliza.

Cartofii cei de toate zilele sfârâiră în tigaia cea de toate zilele. El se lăsă pe scaun de parcă inima, plămânii, rinichii și toate măruntaiele sale erau obosite, foarte obosite, și-l trăgeau în jos pentru o grevă generală. Dar nu avea voie să se plângă și momentan nici nu avea cui. Un strop de ulei sări pe harta întinsă pe masa de alături. Sări și el ca ars, feri harta și căută un capac. Dar cum nu se găsea niciodată nimic în casa în care locuia de ani de zile, fu surprins când zări capacul din prima. Locuia cu mătușa lui cea de toate zilele, care tocmai era „plecată la o întâlnire cu femeile de vârsta mea, ce vrei dragă!" „Și ce faci tu acolo, cu femeile și cu bărbații de vârsta ta?" „Mâncăm prăjituri, bem cafea, ascultăm muzică și ne amintim de tinerețea utemistă; și-i fără bărbați."

— O adunare de babe!

De obicei îl scoteau din sărite astfel de întâlniri, dar astăzi era bucuros că mătușa pleacă, poate afla ceva. E drept că s-ar fi mirat să-i aducă vreo veste, și asta nu numai datorită faptului că mătușa Eliza era desăvârșită în a uita treburile altuia, cât mai curând fiindcă de dimineață îi mersese de-a dreptul prost. Se trezise cu plămânii, rinichii și toate măruntaiele extrem de uzate, cu arsuri la stomac și un gust infect de tutun în cerul gurii și în gât. Când a dat cu apă rece la dinți, l-a apucat durerea de măsele și și-a spălat, s-ar putea spune, superficial cavitatea bucală. De aceea nici n-a mâncat cu cine știe ce poftă, iar țipetele mătușii Eliza că „iar trântești cănile și farfuriile" i-au diminuat apetitul cât numai pentru supraviețuire. Mătușa Eliza dormea până la 9:30 punct, iar el la 9:00 punct trebuia să fie la servici. Această jumătate de oră, pe care o sorbea în fiecare dimineață ca pe o cafeluță, le-a făcut viața amară. A încercat să-și convingă șeful să înceapă programul pe la 10 și să stea cu o oră mai mult, dar „Ce s-ar întâmpla dacă ar face toți ca tine?" „Dar nu toată lumea are mătușă așa cum am eu!" Acest lucru nu l-a mai spus, căci șeful era deja de culoarea vișinatei, nici prea tare, nici prea slabă. Apoi a trecut la atacul asupra mătușii, pentru a-i schimba ora de trezire. Atacul a început cât se poate de subtil, la nouă fără un sfert a intrat în camera ei și a început să o strige lin: „Mătușă Eliza!... Mătușă Eliza...!". „Ce vrei de la mine? Sunt o femeie bătrână și lasă-mă să

dorm!” „Voiam să te întreb dacă n-ai ceva de cumpărat din oraș.” Se gândise că dacă procedează așa în fiecare zi e imposibil să nu-i intre mătușii în reflex să se trezească. Dar după câte a pățit în acea dimineață, căzând pradă teoriei pavloviene, a doua zi nici măcar n-a îndrăznit să tragă apa la baie, ci a ieșit în vârful picioarelor din casă și a ajuns la televiziune înaintea femeii de serviciu. În ultima dimineață se alesese doar cu două, trei țipete, dar care i-au accentuat profund durerea de măsea și i-au zdruncinat nervii, și așa slăbiți în ultima vreme de acțiunea nefastă a șefului. Acest șef, ajuns șef peste noapte la un post de televiziune local, dându-și aere când de acumulator primitiv de capital, când de Berlusconi. Un individ duplicitar, cum îi spunea unei colege în fața unei sticle de bere, un om nou lăsat de comuniști, o matahală cu slănină în loc de creier, un monstru avortat din uterul roșu al KGB-ului, o stafie a mediocrității, bântuind ceva mai puțin decât Europa. Când și-a sfârșit discursul, se afla în picioare, cu sticla la înălțimea capului. Colega l-a aplaudat scurt de două ori peste obraji și a plecat. „Cert e că Mariana n-a fost o comunistă împuțită să mă toarne, mătușă Eliza!”, dar mătușa Eliza nu mai auzea, ci plutea cu gândul la vremurile tinereții ei, când împuțiți erau capitaliștii, burghezii și occidentalii.

La același șef trebuia să ajungă și în acea dimineață, la același rânjet tolănit în fotoliu, aceeași fasolă încrețită în apele prostiei. L-ar fi dat demult dracului dacă n-ar fi avut nevoie de bani ca de bere și dacă, pe deasupra, n-ar fi avut și mătușă pe cap. Dacă mătușa Eliza ar fi fost înțelegătoare, l-ar fi putut lăsa să stea să citească, să gândească, adică să-și petreacă viața într-un mod util și nu să-i scoată ochii că stă în casa ei și că-i mănâncă pensioara pentru care a tras ca un bou în jug toată viața. Lucru îndoielnic, după părerea lui, căci, din fotografiile pe care le sorbea din ochi cu nostalgie, se insinua o altă realitate:

1. O femeie tânără și oarecum frumoasă, lângă un bărbat gras, cu mustață deasă, la marginea unui câmp cu porumbul până la glezne. O jumătate dintr-un IMS și trei sferturi dintr-o trăsură. Bărbatul pare stăpân pe sine și satisfăcut, abia se ține să nu râgâie în fotografie, cu toate că femeia oarecum tânără și oarecum frumoasă nu s-ar supăra, ci ar râde ca de o glumă bună. Ca și cum un nobil ar fi făcut o mojicie pentru că-i ceva exotic, pentru distracție. Ceilalți, dinafara fotografiei, ar râde și ei, nici prea tare, nici prea încet, tatonând parcă dacă râsul lor îl încântă pe bărbatul gras;

în caz contrar să se poată opri brusc, ca și cum n-ar fi fost decât o scăpare grosolană din partea lor.

2. O femeie nici prea tânără, nici prea frumoasă, cu o cunună de spice și flori. Cu o mână ține cununa, cu o mână își proptește talia. Pare o amforă care dă un salut marinăresc depărtărilor. În spate se întinde miriștea, pe care poposește o combină ca o navă eșuată. Apoi se văd mese înguste de lemn, întinse ca la hram, fețe mici și negre de țărani și o jumătate de horă. După fumul care vine dintr-o parte a fotografiei, bănuim un grătar cu mici și o stivă de lăzi de bere, cu câteva bucăți de gheață deasupra. Lângă femeia cu cunună se află un bărbat uscățiv, cu părul alb. O privește admirativ și aplaudă cu încetinitorul. Dacă din curiozitate am întoarce fotografia am găsi scris: Sărbătoarea Recoltei, Vorona, 1972.

3. O femeie destul de bătrână și destul de urâtă, la un pupitru, cu un registru în față. E surprinsă cu mâinile împreunate în dreptul nasului, pare că se roagă. Dar nu, privind la ceilalți din fotografie, ne dăm seama că de fapt aplaudă. Femeia soarbe din ochi un bărbat ridicat în picioare, aflat în mijlocul mesei lungi, unde se mai află și alți bărbați. Toată lumea aplaudă, cu excepția celui aflat în picioare și a unui chip situat undeva deasupra lui. Cel din tablou îi privește pe cei de la masă și pare mulțumit. Deși știe că toți îl vor vorbi de rău, zâmbește ca un tată care-și vede copiii adunați de Crăciun în casa părintească.

Cele trei femei sunt una singură: Mătușa Eliza. Iar cei trei bărbați sunt cei trei directori pe care i-a slujit cu credință la Direcția Agricolă vreme de mai bine de treizeci și cinci de ani.

El era un spirit riguros și geometric, așa că își amintea cu precizie orice amănunt din fotografii, avea o memorie formidabilă, dar îi mirosi a cartofi prăjiți, chiar prea prăjiți. Sări din nou ca ars și întoarse cartofii. Măruntaiele lui obosite flămânziseră de-a binelea, într-o zi în care-i mersese atât de prost.

Când rememora până la cele mai mici amănunte cele trei fotografii și o auzea spunând: „Am tras în jug toată viața”; „Pensioara mea!”; „Un golan de ziarist!”; „Nedreptățile istoriei!”; „Ai să vezi tu!”; „Casa mea și tinerețile mele!”, îi venea:

1. să dezumfle roțile de la IMS și să-i dea un șut în fund grăsanului ca să râgâie mai ușor;

2. să arunce cununa de spice drept între picioarele celor de la horă și să-i strige femeii nici prea tinere, nici prea frumoase că degeaba se crede zeița grânelor, fiindcă e urâtă cu spume și că e o atitudine superstițioasă în tot comportamentul ei – căci cine mai crede azi în spirite și în zei care pot pune umărul la propășirea recoltei pe ogoarele patriei? –, că n-a înțeles materialismul dialectic în profunzimile lui și că s-ar putea să o încurce rău de tot și ea, și familia ei, dacă ar deconspira la județeana de partid aceste practici magice; dar el totuși n-o va face, fiindcă ea va avea un nepot pe care va trebui să-l țină la Universitate și care numai de o origine nesănătoasă nu va avea nevoie; așa că, dacă vrea să mulțumească cuiva pentru acest bine pe care i-l face nepărând-o organelor în drept, să-i mulțumească acelui nepot care va veni, și să-i dea casa din tot sufletul, să împartă frățește pensia barosană cu el, căci altfel ar trebui să putrezească în închisorile comuniste până la Revoluție. După acest speach, care o va înspăimânta și va lăsa pe toată lumea cu gura căscată, se va duce undeva în afara fotografiei să ia două sticle de bere din stiva de lăzi de lângă grătar, două sticle chiar de sub gheață, ca să-și ude gura uscată și să-și răcorească trupul încins.

3. să ia registrul și s-o pocnească de două ori peste cap pe femeia destul de bătrână și destul de urâtă, apoi să apuce tabloul cu tatăl zâmbitor și să-i pocnească în moalele capului pe toți acei bărbați aflați la masa lungă, până nu mai rămâne așchie din rama tabloului. „Că, vezi tu, își spuse cu elocință lui însuși, toate tablourile au fost călcate în picioare, dar au mai rămas cele atârnate pe pereții din fotografii, și nu-i puțin lucru, bătrâne, te rog, crede-mă!”

Cele trei răzbunări din trecut trebuia să-i aducă înțelegere și prosperitate, adică să nu-l mai doară măseaua, să-și potolească măruntaiele obosite și flămânde și să găsească un subiect pentru zilele următoare. Altfel cariera lui la televiziune avea să se termine în curând. Un subiect, avea nevoie de un subiect.

***

O, Doamne, cartofii terminaseră de sfârâit și acum fumau. El, deși era fumător, nu suporta fumul. Stinse aragazul și constată că harta rămăsese neatinsă, nu făcuse nimic din ceea ce-și propusese pe timpul cât se prăjesc cartofii. Șeful nu avea să-l mai amâne cu nici un chip, deviza lui era: „Fără subiecte, fără slujbă!”. Unde putea să-l găsească el, spirit riguros, pe acel individ? Șeful se dădea expert în fraze scurte și pătrunzătoare: „Dacă nici mâine nu vii cu un subiect, oricare ar fi el, să știi că cu toată părerea de rău, te dau afară de nu te vezi!”. Sau: „Mariana e ca o floare”. Dar Mariana era colega lui, așa că l-a întrebat intrigat: „Care Mariana, dom' director?” „Mariana, nepoată-mea, doar nu vreo fufă cu care-ți pierzi tu vremea în loc să cauți subiecte”. Se dădea expert în sintagme scurte, dar nu putea să-ți vândă nici un subiect. Un comunist înăcrit în haznalele istoriei, un limbric al partidului, care nu căuta decât să-l arunce pe el în lume, alienat și dezrădăcinat, suspendat în mijlocul incertitudinii și aneantizat. Halal director, halal om, halal patriot: cei trei h care-i abreviau revolta.

Își puse cartofii în farfurie și ar fi vrut să se roage înainte de masă, cum mai văzuse în filmele italiene și la bunica de pe lângă Prut, dar nu găsi nici o rezonanță interioară pentru această idee. Mătușa Eliza nu suporta murăturile, iar brânză n-aveau, deci se mulțumi cu fără. Alaltăieri dimineață, la poarta televiziunii, îl așteptase o bătrână. Nu i-a dat nici o importanță până nu l-a strigat: „Hei, domnu', am venit după apartament!”. Era o bătrână simpatică, cu ochii vioi. „Am venit după apartament, că mi-ați spus că-mi dați casă.” „Cine, eu?” „Matale, matale... Te recunosc după bărbuță, să nu spui că nu ești matale”. „Când, mamaie, ți-am spus eu că...?” „Săptămâna trecută, când m-ai dat la televizor matale cu casele, că m-au văzut și vecinii și m-au râs, că moartea mă caută cu limba de-un cot pe acasă și eu umblu la televizor! Da' și eu le-am spus, să nu crezi matale că am tăcut, n-am făcut de râs televiziunea și pe matale, le-am spus, care casă, oameni buni, că nici casă n-am, când o veni moartea nici n-o ști pe unde să mă caute”.

Și-a amintit brusc cum, într-o criză de subiecte, comunistul de șef l-a amenințat cu azvârlirea în lume. Atunci spiritul lui riguros l-a îndreptat spre primărie întru amușinarea unui subiect. Acolo a găsit o mulțime de oameni care așteptau, într-un hol cu multe uși, să se deschidă o ușă, una și numai una. Toți voiau case. „Haideți să facem o emisiune despre case, să sensibilizăm opinia publică, să dăm în gât toate matrapazlâcurile și

nedreptățile sociale!”, le-a spus. S-a făcut gol în jurul lui, fiecare trăgându-și sacoșele și genţile mai lângă picioare. Mai văzuseră ei de ăștia, care aici îți trăgeau cu dreptatea și pe dincolo îți băgau mâna în buzunar.

— Când îmi dai apartament, că m-am lăudat la azil la toată lumea că plec de acolo?

Numai bătrâna s-a apropiat de el și i-a spus că ea vrea să facă treaba cu televizoru', numai dacă-i dă casă. „Da, mamaie, opinia publică sensibilizată se va revolta, se vor da telefoane la primărie, vor scrie ziarele, primarul nu va avea încotro, și-ți va da casă. Dacă mergi la emisiune e ca și cum ai avea cheile de la casă în palmă”. Emisiunea a ieșit bine și bătrâna îl aștepta în fiecare dimineață la serviciu. „Între 9 și 10, mamaie, că după aia plec!”, îi spusese. Noroc că întârziase. Dar acum? Ziua începuse prost de dimineață și continua așa. A rupt-o la fugă în sus pe scări, gata să se izbească de director. În spate se auzi ceva cu azil, cu mincinoși, moarte și comuniști împuțiți. Evitându-l în ultima clipă pe director, care era și el grăbit, a intrat la secretară și a telefonat la portar. L-a rugat să-i spună bătrânei că numai la primărie se dau casele și numai și numai la o ușă.

Când ajunse în acest punct al amintirii aproape că se opri din mestecat. Nu voise cu nici un preț să-i facă vreun rău bătrânei. Mestecă în lehamite și căută cu degetul pe hartă un anume cartier. În ce cartier numerele de telefon încep cu doi? Găsise prin agendă câteva numere cu doi și-l depistă. Spiritul lui riguros îl ajutase mult în acest sens. Dar spiritul lui riguros n-ar fi făcut nimic dacă n-ar fi ajuns la secretariat dimineața și nu s-ar fi lăsat moale într-un fotoliu. Căci pornind de aici secretara l-a compătimit și l-a întrebat dacă vrea o cafea. El a răspuns că da și a cerut permisiunea să-și aprindă o țigară. Apoi, la cafea și la țigară, secretara l-a întrebat dacă dorește un ziar. Lui i-a fost rușine s-o refuze și, cu toate că nu citea ziarele, l-a acceptat cu plăcere. Mici gesturi între o secretară și un funcționar, de fapt între o femeie necăsătorită și un bărbat necăsătorit, care i-au demonstrat puterea informației. Acolo a descoperit anunțul salvator, a găsit SUBIECTUL. Cât de importantă e informația! „Numai citind presa poți face presă!”, i-a spus secretarei care a fost cu totul și cu totul de acord cu el, chiar dacă tocmai era cu cafeaua în gură.

Anunțul suna astfel: „Tânăr atletic, viril, cu analizele perfecte, cedez organe. Preț convenabil, garantez folosință îndelungată. Sunați la 2222 222”.

Era un subiect ideal pentru un reportaj. S-a ridicat cu virilitate din fotoliu și s-a repezit spre cabinetul șefului, lăsând cafeaua pe jumătate. Pe jumătate uimită a rămas și secretara. Directorul tocmai punea receptorul în furcă și l-a întrebat ce dorește, poate cumva să-și ceară scuze pentru că a întârziat?

I-a spus subiectul și șeful a rămas puțin pe gânduri: bine, tinere, ar putea ieși ceva bun, dă-i bătaie!

A ieșit triumfător și plin de curaj, iar după ce a mai hoinărit puțin prin oraș, s-a întors acasă. Mătușa Eliza tocmai se pregătea să plece la adunarea de babe melancolice. I-a povestit tărășenia și ea l-a sfătuit să dea un telefon. De bucurie că își găsise subiectul, la asta nu se gândise.

***

Telefonul suna pentru a treia oară în acea zi și tânărul se grăbi să răspundă. Primul îi propusese o metodă mai puțin decentă de a face bani, iar cu cel de-al doilea rămăsese în coadă de pește. De la acest al treilea telefon aștepta ceva mai mult. O voce îl întrebă dacă e tânărul atletic care cedează organe.

— Da, răspunse el, neîncrezător în vocea subțire și șovăielnică a necunoscutului.

— Aș vrea să cumpăr și eu... Aș vrea să cumpăr și eu ceva... Dacă ne-am putea întâlni... la un preț mai... De fapt, sunt de la TV, uite, poți face rost de niște bani.

Tânărul se enervă. Nimic serios.

— După vocea dumitale palidă, îmi cam dau seama de ce fel de organe ai nevoie, dar pe alea nu le cedez. Și du-te dracului cu TV-ul tău!

Astfel, ziua, care începuse atât de prost, după o curbă promițătoare îl aruncase iar în hăurile disperării. Subiectul îi scăpa printre degete; ar fi vrut să-l roage, să-l implore să se întâlnească, măcar să discute... Să-i spună ce comunist de șef împuțit are... Cu siguranță nu l-ar fi lăsat inima... Doar știe și el ce-s alea nevoi. Dar receptorul rămase mut, pasărea zburase din colivie. Mătușa Eliza îi spusese că-i tâmpit, că habar n-are să trateze o afacere, strivindu-i astfel cu cruzime personalitatea prin nechibzuința vorbelor sale. În acest hal nu putea decât să-și dorească să n-o mai vadă în

fața ochilor. I-a promis ea că se va interesa prin cartier, prin secta babelor, cine ar putea fi acest tânăr, dar, cu toate acestea, grava jignire pe care i-o adusese n-o putea șterge din memorie.

„…drept pentru care”, hotărî că:

1) Șeful de scară îi va face scandal mătușii Eliza pentru cine știe ce chichițe și el atunci va interveni. Ca din întâmplare va sugera șefului de scară că el lucrează la televiziune, iar șeful de scară va zâmbi și-și va cere scuze, iar mătușa Eliza îi va mulțumi lui personal și-l va întreba cu ce să-l răsplătească, și atunci el o să-i ceară să se trezească la 8:30 ca să poată ajunge și el la serviciu cu nervii echilibrați, că uite ce serviciu important are, că i-a rezolvat până și problema cu șeful de scară.

2) Mătușa Eliza va dormi cu gura deschisă. E bătrână și urâtă și o muscă i se plimbă pe față. Musca îi intră în nas, apoi iese și îi intră în gură. Musca se plimbă pe cerul gurii ei. Așa-i trebuie dacă doarme până la 9.

Pe hartă reperă cartierul și îl încercui cu roșu. Trebuia să se gândească la un plan de atac. Cel cu organele avea nevoie de bani. Care pe care. Un reportaj cu el ar zgudui orașul. Pe ecranul minții lui reportajul deja începe să se deruleze, iar telespectatorii stau în fața televizorului cu sufletul la gură.

În prim-plan apar o fetișcană de la crucea roșie, un polițist și doi asistenți sociali de la primărie. Apoi un interior mizer și mai mulți copii care se joacă cu te miri ce. Sonor!

„Dragi telespectatori, nimeni nu știe mai bine că viața-i o tulburătoare pendulare între da și nu decât acest tânăr.” Camera de luat vederi pătrunde prin geam și filmează un copac singuratic lângă un tomberon. Doi câini scormonesc gunoiul. Apare și un tânăr cu o pungă. Scormonește și el. Câinii și tânărul se iau la harță pentru o bucată de ceva. Text: părinții i-au murit acum doi ani secerați de o întâmplare necruțătoare, are doi frați mai mici... Doi? De ce tot doi? Unu suna prost... Doi ani, doi frați... Are trei frați mai mici și o grămadă de datorii la asociație... Grămadă? Nu, mai bine puzderie... O puzderie de datorii la asociație... O droaie, o multitudine, o avalanșă... Nu, și are o datorie imensă la asociație. Cine i-o va plăti? Statul

stă cu mâinile în sân! Crucea Roșie stă cu mâinile în sân! Primăria nu se sinchisește nici ea! Știți ce a hotărât acest tată și frate mai mare în același timp? Nu, n-a hotărât să se sinucidă, așa cum ar face un om laș, ci a hotărât să-și vândă trupul. Nu... Nu, nu sună... Să vândă o parte din trup... Să-și vândă niște organe... Nu, nici... Să-și comercializeze măruntaiele... Ha, ha, ha... Îi venea și lui să râdă. A hotărât să-și rupă din propriul trup pentru a-și hrăni frații... Nici așa... Ei bine, a hotărât să-și vândă un rinichi. De fapt, cel mai bine ar fi să-l întrebe ce vrea să-și vândă, să nu inducă publicul în eroare, poate el vrea să cedeze un plămân, un ficat, o inimă...

Oh, dar pentru asta ar trebui să-i găsească. Iar ca să-i găsească i-ar trebui un plan minuțios, impecabil, pe care să-l creeze la micrometru. Deși starea lui fizică nu-i permitea prea mult efort, s-ar înhăma la o asemenea treabă. Un subiect bun rămâne întotdeauna un subiect bun. Puse buricul degetului mare pe hartă. Acel cartier ar fi trebuit „măturat” până dimineața, împreună cu un om capabil. În doi e mai ușor. El și acel om capabil ar fi trebuit să pornească la drum. Să se oprească în prima crâșmă de cartier, să bea câte un rom și să-i spună: „Om capabil!” Sau, mai pe scurt: „Capabil!” Sau mai pe scurt: „Bil, avem o misiune grea, dar sunt sigur că împreună vom reuși!” Apoi să ciocnească și să dea încă un rom peste cap. Să-și aprindă câte o țigară și să fileze prin jur. Să întrebe barmanul și vreo câteva fufe dacă nu cunosc o persoană care vrea să-și vândă un rinichi. Dacă nu vor să răspundă, nu înseamnă că nu știu, ci că nu-s motivați, iar teoria motivației e limpede în acest sens. Dă-le o bancnotă și vezi că poți ridica pământul. Până dimineață, printre prostituate și bețivi, printre boschetari și pești, printre mahalagii și borfași ar fi reușit cu siguranță să dea de el. Dar de unde să-l scoți pe acel Bil, din ce joben fermecat să-l extragi?

Ar fi mare păcat să nu-l găsească. La acest gând cartofii își pierdură orice gust, chiar și acela de ars. Acum, când avea în fața scenariul, acum, când din întreg reportajul nu lipsea decât personajul, tocmai acum să-l rateze? Ascultați numai:

„Un sportiv de performanță e nevoit să-și schilodească trupul pentru a supraviețui. Înalt, spătos, viguros, practicând sportul de mic. E o speranță a sportului românesc încă de la 11 ani, când a câștigat prima medalie. De atunci medaliile s-au ținut lanț. A urcat pe treapta cea mai înaltă a podiumului de câteva ori, făcând să triumfe imnul României în eterul întregii lumi. Acum, părăsit de iubită și de prieteni, cu niște părinți

neputincioși, trece prin grele clipe de mizerie. La ce-i mai ajută imnul solemn al țării? La ce-i mai ajută brațul de medalii, dacă stomacul lui ghiorăie de foame?"

Simți că nu-i bine, dar nu se mai întoarse din drum. Era prea înflăcărat. Cauza tânărului merita apărată. Dincolo de subiectul de reportaj, dincolo de șeful tâmpit, dincolo de mătușa Eliza, tânărul ăsta merita mai mult de la societate. Comuniștii ăștia împuțiți îl distruseseră.

Ar fi vrut să pornească chiar atunci prin noaptea neagră să-l caute. Să-l bată cu palma pe spate și să-i spună că are un prieten. Să-i spună că nu-i singur pe lume, că un suflet se mai gândește la el. Încercă un telefon pentru a-i mărturisi asta, dar nu-i răspunse nimeni. Tânărul poate își cedase deja rinichiul. Acum se trezea din anestezie și-i părea rău, nu trebuia să facă asta. Dar frații lui mai mici? Dar gloria lui sportivă?

Numai mătușa Eliza era vinovată de toate, ea și pozele ei. Dacă n-ar fi fost fotografiile ei și fotografiile din fotografiile ei, el n-ar mai fi trebuit să alerge bezmetic după un subiect și tânărul n-ar trebui să cedeze organe. El n-ar trebui să alerge după tânăr și tânărul să fugă de el. De aceea deschise albumul mătușii și-l invită pe tânăr la treabă. Dă tu un șut în fund burtosului, că eu le dau peste cap cu tabloul. Nu-l lăsa să rågâie, pocnește-l peste bot. Mama lor de limbrici roșii! Arde-l la boașe, așa, și pe ăla cu cioc. Nu, pe chelbosul cu cioc! Așa. Și pe bărbos! Frige-o și pe aia cu cunună. Așa, zboară-i cununa, să joace țăranul român pe spice și floricele. Rade-i mustața! După ce-i isprăviră pe toți își făcură din ochi. Hai să mergem la o bere! Hai! Și porniră către grătarul cu mititei și sticle de bere. Se văzură jumătate din tânăr și el. Apoi jumătate din el. Apoi numai un picior. Și așa-mi ieșiră din fotografie, către o bere rece.

Spre cimitir.

O femeie stafidită veni cu o tavă cu păhărele și servi pe fiecare. „Sunteți colegi de-ai lui?”, întreba ea în șoaptă, ca și cum ar fi fost răpusă de durere.

„Lucram în aceeași echipă.” răspunse un bărbat înalt, lat în umeri, care părea să fie șeful, și de piciorul căruia era sprijinită o coroană din flori de hârtie. Albe și roze.

Femeia dădu cu înțelegere din cap și-l servi pe următorul.

„De sufletul lui Aurel!”, zise acesta. „Dumnezeu să-l ierte, că n-a fost om rău!” „N-a fost om rău”, îngână femeia stafidită ca pentru sine.

Cei zece bărbați, cu căștile pe cap și salopete noi, stăteau sub vie la umbră. Așteptau să pornească lumea la cimitir. Aveau cu ei două coroane: una din partea sindicatului și alta din partea echipei. Dinăuntru se auzeau bocete. Că a fost bun. Că unde se duce? Că lasă doi copii și o femeie singuri. Că cine-i hrănește?

Bărbatul lat în umeri întinse mâna și luă un ciorchine. Rupse o bobiță și o strecură în gură. „O să iasă vinul bun anul ăsta, îs copți bine!”, zise el pentru cine voia să-l audă. Un tinerel cu mustață ciupi o bobiță din ciorchinele șefului. „O să fie tare, că-s dulci!”, adăugă el. Șeful zâmbi din colțul buzelor, dar redeveni pe dată serios.

Aurel căzuse de pe schelă cu câteva luni în urmă. În raport scrie că erau schelele umede și a alunecat, dar unii spun că era nițel aghezmuit. Dacă scria în raport că era aghezmuit, era nasol − gândi omul lat în umeri. Nu știa sigur de ce, dar ar fi fost nasol.

Femeia stafidită îi povestește unui omuleț din echipă cu obrajii scofâlciți și nasul subțire și ascuțit ceva cu niște medicamente. Femeia are aceeași voce șoptită, de parcă o gheară i s-ar fi înfipt în gât.

„A stat în spital și nici un doctor nu se uita la el. A vândut Maricica porcul ca să le umple buzunarele și de-abia s-au uitat cu coada ochiului la el. Când l-au trimis acasă, au zis că-i sănătos, dar el se plângea că-l doare înăuntru. I-au dat numai medicamente scumpe și l-au pensionat. Banii de pe pensie nu veneau, Maricica vânduse porcul, pe ce să cumperi medicamente, pe nasturi?” Cineva îi puse mâna pe umăr și se opri din povestit.

„Ce-i, maică?" „Unde-i toaleta?" „Vespasiana-i în grădină. Mergi pe după casă și-ai s-o vezi mata."

Câțiva copii se băteau cu bobițe de struguri. Curtea începea să se umple încet‒încet. O femeie cu mustață prinse un copil de urechi și-l zgâlțâi cu putere. Copilul începu să plângă. Îl pocni peste gură și se răsti la el. Copilul își înghiți lacrimile.

„Mai luați un pahar, de sufletul lui Aurel!" De data asta veni o femeie grasă, care abia respira. Dar tava era aceeași: cu doi trandafiri mari, roșii, imprimați în relief. Semănau cu obrajii stacojii ai femeii.

Doi din echipă începură să vorbească despre fotbal. Bocetele dinăuntru se întețiră. Se apropia momentul plecării. Cel mai tare dintre toate se auzea o voce răgușită. Vocea Maricicăi.

Un bărbat cu cască se așeză direct pe pământ, sprijinindu-se cu spatele de gard. Șeful puse coroana alături. Cel așezat aranjă iute câteva flori strâmbe. Își scoase casca și o puse pe genunchi. Citi pe panglică: „Să-i fie țărâna ușoară! Sindicatul constructorilor și al fierarilor-betoniști". De fapt, el nici nu-l cunoscuse prea bine pe Aurel, căci venise abia cu o lună înainte de accident. Și apoi, de șase luni de când nu-l mai văzuse, aproape că uitase cum arăta. Dar fuseseră cu toții învoiți de la lucru pentru a merge la înmormântare. Important era că li se pontează ziua.

Un câine se gudură între picioarele lui. Îi mirosi casca. Un băiețandru scoase o găleată cu apă de la fântâna din fața casei și întrebă ce e în curte. Câinele o zbughi spre el. Mirosi găleata. O pală de apă stropi din găleată. Câinele sări într-o parte. Bărbatul de lângă coroană zâmbi. Apoi își privi ceasul. Voia să ajungă acasă mai devreme, dar, după cum mergeau treburile, nu era chip.

„În ultima vreme se simțea rău, vomita tot ce mânca. Bani de doctor n-avea, ca să vină să-l vadă acasă. Ăștia de la sindicat n-au dat un șfanț, n-are formă legală, așa spuneau, acum au trimis coroană, dacă-i mort are formă legală."

Câteva priviri indignate asupra femeii stafidite. Dar ea vorbi în continuare, măcar acum să fie ascultată.

Sub doliul de deasupra ușii apăru bărbatul cu umeri lați. „Să vină patru băieți încoace!" Se executară cu repeziciune. Șușotelile încetară. Câțiva ochi începuseră să lăcrimeze.

„Haideți să scoatem sicriul!", adaugă cu vocea îndulcită.

„După ce-l îngroapă îl uită și sindicatul, și doctorii, și tot.”

Bocetele se înteţiră. Ca un val de durere trecu prin mulţime smulgând suspine, oftaturi, păreri de rău. Pentru o clipă se simţiră toţi neputincioși în faţa morţii. Parcă uitaseră că se aflau lângă un mort, iar vocea omului cu umeri laţi îi surprinse. Chiar cel ce venise numai cu o lună înainte își simţi sufletul greu.

Cei patru cu căștile negre purtau sicriul pe umeri.

O femeie în negru, închircită de durere, fiind prea scundă pentru a se agăţa de sicriu, se prinse de salopeta unui șantierist. Doi copii palizi, cu ochii plânși, o urmau ţinându-se de mâini. Apoi veneau un frate de-al lui și un cumnat. Abia pe urmă vecinele cu vocea răgușită și mâinile uscate.

Mulţimea din curte făcu loc. Pe feţele celor patru care duceau sicriul se amesteca sentimentul de importanţă cu teama și durerea.

În poartă apăru poștașul. Își scoase chipiul și cu mâna dreaptă flutura o hârtie: „A venit pensia pe 6 luni. Dacă e a decedatului, să semneze ruda cea mai apropiată!”

Cineva îl trase de braţ într-o parte. Poștașul se zbătu și ţipă tare că e în exerciţiul funcţiunii. Veni femeia stafidită și spuse că ia ea banii. O întrebă cine e.

„Sunt mama lui.”

„E bine. Semnaţi aici!” Apoi numără bancnotele.

Femeia stafidită îi umplu un pahar de rachiu. Poștașul îl dădu pe gât. „Dumnezeu să-l ierte!”

„Nu mai iei unul?”

„Bogdaproste! Încă unul și gata.”

Convoiul cu cele două coroane în faţă se îndepărtase deja.

Promisiunea.

Avea aceeași gură mică deasupra unei bărbii ascuțite. Același aer de curcă plouată, de veșnică stângăcie, care, adăugat frumuseții ei discrete, o făcea bizară de-a dreptul. Nu știuse că-i frumoasă sau numai se purtase ca și cum n-ar fi știut că-i frumoasă. Fotografia ovală, în bătaia soarelui, îi păru o piatră prețioasă montată pe un inel. Venise la cimitir fiindcă o visase. Un vis liniștit, semănând mai mult cu o amintire. De fapt, multe li se întâmplaseră aievea, totul părând mai curând un colaj de lucruri trăite, numai că înlănțuite altfel, după o altă logică. Ca și cum cineva străin și-ar fi ales după bunul său plac niște ilustrate pe care le privește într-o ordine secretă, înjghebând o altă viață cu propriile tale întâmplări. Acest cineva străin ai putea fi chiar tu, de ce nu? Dar asta numai uneori. De exemplu, atunci când o visezi pe Luiza. A murit iarna, la mijlocul lui februarie. A dus-o la groapă cu sania, fapt care i se potrivește de minune. La înmormântare a fost doar mătușa ei, la care locuise în ultima perioadă. De părinți nu-i vorbise niciodată. Poate nici nu avusese așa ceva, poate fusese născută de o mătușă. Mătușa Veronica, pensionară și îndoliată de când o știa el și chiar de când o știa ea. Soțul ei fusese aviator în al doilea război mondial. În locul lui au îngropat un sicriu gol. Adică nu chiar gol, că mătușa Veronica a ținut morțiș să-i pună o pereche de pantofi din cei mai buni, o cămașă albă nouă, un costum elegant și mai multe rânduri de schimburi intime păstrate cu busuioc. Pentru toate astea a făcut un împrumut la CEC. Mai târziu i-a părut rău că nu i-a pus și un motor alături, fiindcă probabil asta îi lipsea cel mai mult. Luiza purta fotografia lui în buletin. Un om urât, cu fața osoasă și cu doi ochi încremeniți sub cascheta de aviator. Dar perfect ras. Datorită lui o cucerise și pe ea, într-o duminică dimineața, în sala de conferințe a Muzeului județean de istorie. Era cu mătușa ei undeva în dreapta, în spate. La capitolul aviație s-a vorbit și de vitejia căpitanului Nechifor, căzut la datorie, în plină misiune de apărare a pământului strămoșesc. Căpitanul Nechifor, fiu de țărani, al șaselea dintr-o serie de opt. Mătușa, ajutată de nepoată, a dat de pomană: de sufletul lui Aurel. Luiza parcă aluneca printre scaunele pliante, coliva parcă îi plutea în palmă și ochii ei triști se potriveau foarte bine cu uneltele de silex. Nu reușea deloc să facă parte din

realitate, iar toate gesturile ei erau la fel de nepotrivite ca ale unui înotător în plin uscat. Au căzut de acord să mai caute fotografii, scrisori, obiecte personale de-ale căpitanului. Să facă o donație către muzeu, care urma să inaugureze o sală specială pentru eroii locali. Luiza s-a bucurat în felul ei șoptit. Își aminti perfect zâmbetul acela oprit sub buze, veselia răspândită sub piele, fără să iradieze. Mai târziu însă, i-a povestit că ar fi sărit într-un picior de bucurie, „lucru pe care nu l-aș fi făcut nici dacă aș fi fost singură”. Cum adică? Cum ai fi sărit fără să sari? Dar ea n-a răspuns. Mai mult, n-a schițat nici un semn de stânjeneală că nu poate să explice, ba și mai mult, n-a schițat nici un semn că-și dă seama că a fost întrebată ceva. Devenea surdă ca o cărămidă pentru fracțiuni de secundă. Întrebarea trecea pe lângă ea fără să o atingă. Apoi continua să existe, să vorbească și să dea din mâini, să-și ducă gesturile până la capăt, întregi și rotunde, lucru la care nu te mai așteptai. Mergeau prin parc, într-o după-amiază de toamnă. Apăruse asta în vis? Nu, nu chiar așa, apăruse aceeași stare, dar despuiată de mers, parc și toamnă. Astea se presupuneau. Ca și cum sub o memorie mai mare stă o memorie mai mică, la care apelezi în mod explicit numai în caz de nevoie. În rest, ea te alimentează discret, doar cu esențialul. Atât de discret, încât uiți că există. În vis faptul acesta îi era mult mai limpede, deși lipsit de importanță. În fine, în după-amiaza aceea s-au întâlnit pe o alee lăturalnică a parcului. Nu era una din întâlnirile lor obișnuite, fixate dinainte. Luiza i-a dat un telefon și i-a spus să vină repede. El s-a scuzat soției că trebuie să plece negreșit la muzeu, fiindcă este inundație la demisol. Porni speriat, îi spuse Luizei să folosească telefonul doar în cazuri extreme. Inundația era adevărată, numai că fusese cu două zile înainte. Noroc că îi venise în minte. Cum nu stătea departe de parc, a ajuns repede. Luiza stătea pe o bancă, cu trei frunze în mână: una galbenă, una roșie și cea de a treia roșiatică. Avea o rochie în verde cu ruginiu, oprită deasupra genunchilor.

„Ce bine că ai venit!”

Doar atât i-a spus. Apoi s-a întors înapoi la frunzele ei, plimbând arătătorul pe nervurile celei galbene.

„Ce s-a întâmplat, Luiza, de ce ai telefonat?”

Piatră. Piatră și gata! Nici măcar n-a întors capul spre el, puteai jura că n-a auzit. Fierbea! Nu așa le fusese înțelegerea. La telefon ar fi putut răspunde Marieta. Ce-ar fi făcut atunci?

— Am fost ieri cu mătușa mea la Obor. Știai că n-am fost niciodată la Obor? Dar niciodată, niciodată...

— Luiza, explică-mi de ce mi-ai dat telefon! Am convenit să nu suni decât în cazuri extreme.

Era prima dată când repeta întrebarea, și n-ar fi făcut-o dacă nu și-ar fi ieșit din pepeni. Îi trecuse prin minte că a telefonat intenționat, pentru a-i da de bănuit Marietei, pentru a forța lucrurile să se clarifice. Dar totul se potrivea atât de puțin cu ceea ce era Luiza, încât a realizat imediat că e o prostie. Apoi nici nu avea nimic de clarificat, fiindcă lucrurile erau limpezi. Luiza strânsese frunzele în pumni și plângea încetișor, cu lacrimi mărunte. Ce putea el să facă? Nu era prima dată când n-o înțelegea, dar chiar să plângă nu se așteptase. Un adolescent cu mingea la picior i-a privit curios. A întors capul după ei. Ar fi urmat să o întrebe de ce plânge, dar i s-a pus un nod în gât. L-a înghițit zadarnic de două, trei ori. Parcul era multicolor și soarele încălzea printre frunzele rare. O rază rebelă s-a adăpostit ca o șopârlă la gâtul Luizei, chiar lângă venă, parcă să se încălzească. A vrut să prindă șopârla de coadă, dar capul Luizei s-a speriat, s-a tras puțin îndărăt, iar șopârla a fugit. Probabil undeva sub rochia verde cu ruginiu, spre ținuturi mai sigure. Întâmplarea măruntă l-a binedispus și, renunțând la a mai înțelege comportamentul Luizei – capricios și îndărătnic după spusele lui de atunci, obscur și fascinant ulterior morții ei – ochii lui au văzut altceva, altă bancă, alte frunze, altă toamnă, altă Luiză. Același peisaj de până atunci a devenit mai atrăgător. Era o zi diferită, mai caldă și mai luminoasă, mai limpede, așa cum fata cea mai mică a împăratului e mai frumoasă decât toate. Simțea un imbold s-o ia de mână și să meargă printre copaci, să înoate ca peștii în lumina curată a după-amiezii. Era unul dintre acele momente – probabil rare, bine ascunse în economia temporală a unui an – când te poți îndrăgosti de prima femeie ieșită în cale. Spre seară a condus-o acasă.

În visul lui – primul lui vis cu Luiza de când aceasta murise – starea de fericire reținută l-a urmărit permanent și a știut exact ziua din care venea, chiar dacă nimic din ceea ce memorase, nimic din cadrul exterior nu o trădase. Cineva avusese grijă de mormântul ei, îi pusese flori. Arseseră și lumânări, judecând după bălțile de ceară încremenite și dârele haotice de funingine. Aprinse și el o lumânare, protejând flacăra cu palma, așa cum îi proteja ceafa delicată, uneori, când ieșeau pe întuneric la plimbare. Îi

simțea pașii zvâcnind în ceafă, ritmic, ca o muzică ce se împrăștie cu forță egală în tot corpul. Când călca pe o pietricică, pe un macadam mai ridicat sau cumva oblic, el simțea imediat în palmă ceafa panicată, căzută pradă unor ușoare convulsii, apoi se reechilibra, respira normal, reintra în ritm. Niciodată cât fusese cu Luiza ‒ scurt timp, e drept ‒ nu a simțit că o înșală pe Marieta. Relația cu Luiza a fost inocentă, indiferent ce se întâmplase. N-a făcut decât să-l apropie și mai mult de propria lui soție, s-o descopere altfel, mai feminină și mai misterioasă. Era modul ei elegant de a pierde: talentul ei cel mai de seamă. Deși n-o spusese niciodată, Luiza ținea la Marieta, așa cum ținea și la el, și n-ar fi putut să-i facă niciodată vreun rău. Visul pe care îl avusese la mormântul ei ‒ fără ca prin asta să fie patetic sau să aștepte vreo dezlegare, venise pentru simplu fapt că își amintise de ea ‒ își avea rădăcina într-o întâmplare de la sfârșitul toamnei, în casa mătușii Veronica. Ajunseseră în acel apartament cu două camere, la etajul trei, pentru a patra sau a cincea oară de când făcuseră cunoștință. De fiecare dată el era introdus în camera Luizei și i se aducea tot ce dorea, fără a i se da posibilitatea să se simtă ca acasă. Camera Luizei era modestă, văruită alb simplu, cu un pat, o masă, un corp de bibliotecă miniatural și un imens pinguin de pluș și o baie austeră, fără a indica dacă apartamentul e locuit de femei sau bărbați. În bucătărie și în camera mătușii Veronica n-a intrat niciodată, deși mai ales camera bătrânei în negru îi ațâța curiozitatea. Asta poate fiindcă și-o imaginase toată în negru, cu perdele și lenjerie negre, cu o pisică neagră. Doar pe vreo masă, o fotografie mare-mare cu aviatorul încruntat, dar proaspăt ras. De acolo ieșea mătușa Veronica în fiecare dimineață și făcea ‒ ce făcea? Nici nu-ți vine a crede: mergea la piață și cumpăra un kil de lapte și două-trei legături de verdețuri, după sezon. Asta îl dezarma.

— Ai vrea să știi cum e dincolo? L-a întrebat Luiza, în cea de a patra sau a cincea oară, în timp ce bea din paharul cu suc de roșii.

A tresărit, s-a fâstâcit și, firește n-a zis nimic. Poate s-a înroșit puțin, fiindcă se simțise prost de-a binelea.

— Sunt sigură că nu există om pe care să nu-l intereseze. Uite, îți promit... Îți promit că după... După ce mor, vin la tine în vis și îți spun cum e...

Vorbea poticnit, ca și cum i-ar veni greu să spună ceea ce spune.

— Știi, eu întotdeauna m-am gândit cum e dincolo..., a continuat.

A răsuflat ușurat, îngăimând ceva cum că sigur îl interesează, că-i un mare mister, că de mii de ani și că el ca istoric, dar nu numai el, că umanitatea, ca și bunicul lui.

Restul nu mai contează, fiindcă s-au despărțit la scurt timp, Luiza nemaivenind la întâlniri, nemairăspunzând la telefon și nemaidând drumul la ușă. Simplu și fără explicații, la fel cum începuse. O vreme i-a fost dor de felul ei stângaci de a fi, de tăcerile ei neguroase și de bucuriile ei copilărești:

„Uite o furnică pe un băț, știi că n-am văzut niciodată o furnică pe un băț? Dar niciodată, niciodată...”

Într-una din zile s-a întâlnit cu mătușa Veronica la piață și a întrebat-o de Luiza.

„Luiza a plecat la o mănăstire, i-a spus ea cu părere de rău, m-a lăsat singură. Dar poate că e mai bine așa!”, a adăugat.

Și, privindu-l în ochi, a încheiat:

„Pentru toată lumea!”

Apoi s-a îndepărtat ca o furnică grăbită. De moartea ei a aflat la vreo două săptămâni după ce o îngropaseră. Fotograful muzeului se plângea că domnișoara aceea drăguță, nepoata căpitanului Nechifor, murise și că nu apucase să-i dea copiile mărite după fotografia originală a aviatorului. Îl rugase să-i facă zece copii mărite, acum, cine le plătea?

La două morminte mai încolo veniră o femeie și doi adolescenți. Se apropia de amiază și printre ierburile înalte, gălbui, începu să bată furiș vântul. Scoaseră trei colaci și lumânări și le așezară pe o măsuță de lemn paralelă cu lespedea. Adolescenții se hârjoneau în spatele femeii, împingându-se sau plesnindu-se peste pulpe cu ramuri mlădioase de salcie. Femeia își făcu o cruce largă și îngenunche. Nu se așteptase să mai vină cineva, fiindcă nici nu-i trecuse prin cap că la cimitir nu ești singur, așa cum singur ești la spovedanie. Adică știa că mai pot veni și alții, dar nu tocmai când el voia să fie singur cu Luiza. Îi fu ciudă, exact ca atunci când faci curte unei femei și vine un imbecil și se bagă în discuție ca musca în lapte.

În visul de cu o seară înainte Luiza apăru așa cum îi promisese. Numai că el uitase între timp de promisiunea ei, nici n-o prea crezuse, dacă stătea bine să se gândească. Era îmbrăcată în mov și părea emoționată, ca o liceană la prima întâlnire. Se purta la fel de stângace. Dar, până s-o vadă pe

ea, el stătea în capul câmpului și se gândea pe unde să meargă. Câmpul era ca primăvara. Deasupra plutea un soare fără zimți, verde, ca o balegă de vacă. Știa că trebuie să ajungă la căsuța de după râu, chircită în coasta dealului. Acolo era Luiza. A ales cărarea care-i stătea drept la picioare, dar mergea greu, parcă mergea prin apă. Aerul era vâscos. Mirosea a scoici putrede. Mergea încet, ca pe sârmă, minunându-se că în nici un chip nu trebuie să calce iarba.

Stând și analizând aceste prime imagini și senzații, le găsi fiecăreia locul în scurta istorie a lui cu Luiza, deși erau disparate și, cel puțin pentru el, fără vreo legătură evidentă. Starea de bucurie lăuntrică, din parc, se desfășura acum pe porțiunea unui câmp de la marginea orașului, unde au mers într-o dimineață de primăvară, luând autobuzul 11, numai că nu exista căsuța cu urechea lipită de deal. Atmosfera acvatică venea dintr-un alt obicei al Luizei, și anume acela de a merge din când în când în fața vitrinei unei cofetării, unde, într-un acvariu, trăia o broască. Era atracția copiilor, care umpleau cofetăria s-o admire, și, drept urmare, goleau galantarele de prăjituri. Luiza o privea fascinată de pe trotuar.

„E prietena mea, i-a spus, are peste o sută de ani.”

Țestoasa se cățăra pe niște pietricele, acoperite de un strat verzuliu și clisos, după care făcea câteva figuri de înot și se lăsa la fund.

Parcă e un soare verde căzut în apă, luminând de jos în sus”, a spus Luiza despre una din pietre.

Acea piatră, în vis, se urca pe cer. Numai că lui îi semănase a balegă, poate fiindcă la picioarele lui se întindea un câmp pe care te aștepți să vezi vaci păscând.

…urma îndemnul cărării. iarba devenea tot mai înaltă, cu cât se apropia de căsuță. uite un fluture albastru! se auzeau voci, undeva departe. el nu le vedea. nici aluzia n-o înțelese, după aceea, astfel că fluturii și scoicile rămaseră cumva înafară, rupte de amintirile lui, o pată albă în planul de reconstituire. cu cât se apropia, mirarea îi creștea. căsuța nu era întreagă, ci părea o parte dintr-un întreg. capetele zidurilor arătau urmele rupturii din ceva mai mare. ajuns aproape, își dădu seama despre ce-i vorba. recunoscu ușa. nu era altceva decât camera mătușii Veronica. cineva o smulse din miezul de asfalt al orașului și o instalase în coasta dealului, la capătul autobuzului 11. înăuntru îl aștepta Luiza. stătea pe un pat, cu mâinile pe genunchi. pe o masă rotundă, chiar în mijlocul camerei, erau

puse una lângă alta zece chipuri identice de aviatori. încruntați, gata de luptă. pe perete, chiar deasupra patului, într-un cadru oval, Veronica și Aurel Nechifor tronau înveșmântați în mireasă și mire. mirosea a busuioc, iar macatul cu roșu și negru i-a adus aminte de bunicii lui. mătușa Veronica nu era acolo, doar Luiza se ridicase și acum îi venea în întâmpinare:

— Mă bucur să te văd...

— Ai plecat așa, fără să spui nimic...

— Dar uite, am venit, așa cum ți-am promis...

— Ei, și cum e dincolo? A întrebat-o.

Dar ea n-a răspuns nimic, parcă nici n-ar fi auzit interogația.

— Cum e dincolo, Luiza? A repetat întrebarea.

Însă Luiza a plecat capul în jos și a început să plângă. Apoi, ca și cum ai derula un film în sens invers, a prins să se îndepărteze cu spatele, ștergându-și lacrimile cu mâneca rochiei. Ar fi vrut s-o facă să mai rămână, dar nu știa cum.

— Hei, iar te-ai supărat? I-a strigat.

Ea a ridicat ochii din pământ, a zâmbit și a dat din cap că nu, făcându-se tot mai mică, pierzându-se pe câmpul verde ce pătrundea în cameră pe fereastră. Când a pierdut-o din ochi s-a întors cu privirea în cameră, cercetând-o amănunțit.

— Deci așa trăia bătrâna! A mai zis, ieșind pe ușă drept în recamierul său, alături de Marieta.

Aprinse din nou lumânarea. Probabil că duminica dimineața mătușa Veronica ar fi de găsit acolo, ciupind firele de iarbă de pe mormânt și arzând tămâie. Își privi ceasul. Trebuia să se grăbească dacă nu voia să întârzie la serviciu. Porni grăbit către ieșire. Spre marginea cimitirului, lângă liziera de salcâmi, se auzeau vocile celor doi adolescenți.

„Uite un fluture albastru!”, zise unul din ei, printre trosnituri de crengi.

Dacă nu-i vine autobuzul în jumătate de oră, va fi nevoit să ia un taxi.

Călătoria.

Femeia din fața ta îți păru foarte frumoasă. Cu părul tuns scurt, băiețește, de culoarea castanei; cu fața prea albă pentru a fi perfect sănătoasă, ochii mari, foarte verzi, parcă rostogoliți de pe proeminența pomeților − chiar în acel moment − în golul flămând al orbitelor. Niște ochi speriați sau poate cuprinși de mirare. Buzele pline − ai fi jurat că sunt puțin tumefiate − deși cu un contur foarte precis, te îndemnau să bănuiești un corp la fel de împlinit, ceea ce nu era deloc adevărat.

Paloarea feței se răsfrângea și asupra gâtului − prea fragil pentru o față atât de rotundă − care se pierdea în deschizătura îngustă a unei bluze de mătase.

Trenul a oprit într-o gară mică, din cărămidă roșie. Ea își puse piciorul drept peste cel stâng și privirea îți alunecă aproape involuntar către genunchii osoși, țâșnind cu obrăznicie în sus. Privirea ți se împleti apoi printre picioarele cu carne lemnoasă și, fâstâcită, căzu lângă pantofii de lac, pe capătul flendurit al unui muc de țigară.

Trenul porni dându-i capul pe spate, de parcă, printr-un gest brusc, ar fi încercat să-și aranjeze un păr lung. Atunci i-ai zărit nasul nu tocmai mic, însă destul de bine echilibrat de bretonul îndrăzneț care se oprea la un deget deasupra sprâncenelor.

Călătoriile îți deveniseră tot mai nesuferite în ultima vreme.

Femeia din față ți se păru un noroc teribil.

Și asta nu atât pentru că ți se oferea ocazia unei cuceriri care, în condiții de plictiseală, devine mult mai lesnicioasă, cât pentru șansa de a putea admira cu minuție frumusețea unei femei singure.

De ce singure?

Pentru că orice femeie însoțită de un bărbat își pierde ceva din farmecul ei natural, așa credeai, devine mai artificială, ceea ce nu se întâmpla și prin simpla ta prezență acolo, în acel compartiment de clasa întâi dintr-un tren lenevos, căci cu abilitate ai ocolit orice formă de conversație − prin cuvinte, gesturi, priviri − tocmai pentru a împiedica o apropiere. Astfel femeia din fața ta îți părea o gâză bine înfiptă în insectar. Alții sunt de părere că o femeie numai în preajma unui bărbat e feminină

până la capăt, numai lângă el iese din carapacea străină a cărnii, dar tu niciodată nu ai crezut asta.

Femeia a ridicat capul și și-a privit bagajul, ocazie pe care nu ai pierdut-o pentru a-i admira în voie gâtul. Femeia a zâmbit mulțumită, sigură pe sine și a continuat să citească.

Pentru o călătorie cu trenul – și asta am admirat întotdeauna la tine – aveai un întreg arsenal de exerciții contra plictiselii, și nu o plictiseală oarecare, ci aceea ivită din țăcănitul exasperant al roților ruginite. Fie îți luai ziare de citit, adică soluția banală, la îndemâna oricui, fie studiai cu atenție fețele și gesturilor celor prezenți, fie te adânceai în situații imaginate, deformând cu ură scene din viața ta sau a altora, împingându-le până la limita absurdului. În situații extreme, făceai același lucru cu ideile. Jocuri din care adesea ieșeai șifonat și cu moralul precar, căci acrobațiile sofistice îți surpau și bruma de încredere pe care o mai aveai în ceilalți.

Femeia a adormit. Cartea i-a alunecat alături, închizându-se. Fața i s-a destins, eliberând parcă trăsăturile de o tensiune nefirească. O femeie adormită seamănă foarte mult cu un copil, ai spus tu în gând.

Parcă până atunci, mai în glumă, mai în serios, îți ascunsese ceva și, deodată, a abandonat acel joc. S-a lăsat nevinovată privirii tale. Insecta din vârful acului s-a zbătut cât s-a zbătut și a cedat. Abia murind nu mai ascundea nimic, nu mai avea sens nici un secret. Când afli totul deodată, când înțelegi brusc, realizezi cât de stupid e faptul de a ascunde.

În somnul ei părea să știe totul, ca atunci când visezi și ești stăpân deplin al visului tău. Nu vezi fețele, poate numai se profilează siluete, dar cu toate acestea tu știi exact cine e fiecare, știi ce spune, știi tot ce se întâmplă. Înțelegi pur și simplu.

Dar cum poți ști totul treaz fiind? Te-ai încăpățânat, privind cu înverșunare fața senină a femeii. Acum plictiseala fugise, trenul mergea mai departe, parcă fără călători. Un tren de sticlă. Un tunel prin care înaintează ca printr-un vagin rece.

Fiind *atent*, numai așa, ți-ai răspuns.

Fiecare lucru ascunde după el alt lucru, asta până la lucrul care ascunde toate lucrurile. Borțos, leneș, îndepărtat, lucrul acela îți părea gaura de la capătul tunelului. De ce nu? Jocul te prinsese, într-un vertij tot mai mare, gândul tău se înfășură în jurul roților de dedesubt, un ghem de incertitudine, un bulgăre de zăpadă rostogolit pe calea ferată.

Pentru a ajunge acolo poți porni de oriunde. Centrul cunoașterii e pretutindeni. Orice amănunt e o comoară.

Trebuie să știi tot, dar absolut tot ce se află în jurul tău.

Nimic să nu ți se ascundă.

Femeia, bancheta, șireturile, mucul, garniturile de cauciuc, respirația ei, țăcănitul roților, oglinda, muchiile.

Privește!... Ascultă!

Pipăie! Fii curios! Miroase!

Interiorizează!

Gândește!

Între porii tăi și porii lucrurilor să nu mai fie nimic.

Fii curios! Obraznic de curios!

Ai privit atunci cu atenție compartimentul, fiecare margine, fiecare culoare, fiecare amănunt. Erai numai ochi, urechi, limbă și miros. Compartimentul pulsa ca o inimă, provocându-ți mici neplăceri de adaptare. Ți-ar fi plăcut să ai un bisturiu și să cercetezi femeia din fața ta bucățică cu bucățică. Să îi miroși sângele... Să-i mângâi oasele albe... Să pipăi cu atenție fiecare organ adâncit în somn.

Dar ai văzut bagajul. Deasupra. O geantă maro.

Trebuia să știi totul.

Trenul a oprit. Mintea îți lucra febril.

Totul, trebuia să știi totul.

Te-ai aruncat asupra genții, ai înșfăcat-o și ai fugit pe culoar. Ai sărit pe peron și te-ai pierdut în mulțime.

Buldozeristul.

Cum cobori în stația de tramvai de la Fabrica de Pâine, dacă o iei prin gangul blocului cu tutungerie la parter și treci pe lângă tomberonul revărsat, ajungi la un șir de blocuri cu patru etaje, coșcovite, care au fost cândva portocalii. În spatele acestora începe câmpul, unde oamenii de la cele câteva case uitate printre blocuri dau drumul la găini, porci și vaci. Tot acolo se joacă și copiii. În aceste blocuri locuiesc muncitorii de la IUPS, adică întreprinderea de Utilaje și Piese de Schimb, cum ar afla un curios dacă ar pune o întrebare. Majoritatea sunt fii de țărani din satele mai apropiate sau mai îndepărtate, care au făcut o școală profesională și „s-au aciuat la oraș, că se mănâncă o pâine mai albă”. Ei s-au însurat cu fiice de țărani, care au făcut la rândul lor o școală profesională, și lucrează împreună în întreprindere. Au un apartament „bun, rău, asta e!” „la blocurile de plăci” în zona industrială, „da-i bine, că-i aproape de servici”.

Buldozeristul nu e fiu de țărani și ceilalți râd de el, îl întreabă câte măsele are oaia sus. Părinții lui fuseseră muncitori și aveau apartament aproape de centru. S-a certat cu ei de la o fată, pe care a luat-o de nevastă. A făcut profesionala și s-a mutat cu soție cu tot „la blocotețe”. Dar asta mai demult. Acum are 42 de ani, e înalt și vânjos. Are o mustață neagră, cănită, vorbește tare și sparge nucile în dinți. E un om liniștit, nu se enervează la table și-i place să stea cocoțat pe buldozer, care parcă-i numărul lui. „Mă numesc Virgil și sunt buldozerist!”, se recomanda strângându-ți mâna și râzând din toată inima. „Ești mare, Virgile, ești la înălțime!”, îi striga, de fiecare dată, pirpiriul de la parter, încântat de propriile cuvinte.

„Condoleanțe, domnu' Virgil!”, îi spuse o bătrânică, fostă contabilă. Asta când i-a murit soția. Era pe buldozer și era primăvara. Geta se internase pentru o operație ușoară, „o nimica toată, tovarășe!” La început a fost vorba de două zile, apoi de o săptămână, „că s-a ivit o mică complicație”, de două săptămâni, apoi a venit un vecin să-l anunțe că-l cheamă de urgență la spital. „Să-i facem autopsie, tovarășe?”

De fapt, toate evenimentele importante din viața lui sunt legate cumva de buldozer. Pe Geta o cunoscuse într-o sâmbătă dimineață. Era adolescent, nebun după macarale, elevatoare, buldozere sau ifroane. Știa un loc la

marginea orașului unde se construia un bloc. Acolo stătea sâmbăta și duminica, pe-o rână, un buldozer ca o gutuie gata să se rostogolească. La fiecare sfârșit de săptămână mergea să-l vadă. Se așeza pe un val de pământ și-l admira. Printre cofraje, fier-beton, butii de smoală sau vrafuri de pietriș, buldozerul părea cel mai mișto. Nici grinzile de beton, nici stivele de *bca* și nici măcar munții de cărămidă roșcată nu-l atrăgeau mai mult. Într-o sâmbătă dimineața, la o zvârlitură de băț, doi mucoși ațineau calea unei fete. O tachinau cu două vergi lungi de răchită și-i strigau porcării. I-a luat apărarea și a condus-o spre oraș. Venea de la pădure, unde fusese cu școala, dar se plictisise și hotărâse să se întoarcă de una singură. O chema Geta și pentru el acest nume a devenit unul foarte frumos. Apoi a venit Ana, alt nume frumos. Ana s-a născut în primul an al căsniciei lor. Vestea nașterii ei a primit-o tot pe buldozer, de parcă nu s-ar fi clintit nici o clipă de acolo.

Fosta contabilă i-a spus: „Condoleanțe, domnu' Virgil!”. N-a știut ce să-i răspundă, dacă să-i mulțumească sau nu, așa că a tăcut. Ceilalți vecini își aminteau că Geta era o femeie de treabă, că fusese bună la suflet, că e păcat că s-a dus așa tânără, că doctorii ăștia ar trebui spânzurați de stâlpii de pe marginea străzii. El le-a dat tuturor dreptate. Trei zile n-a putut să mai încalece pe buldozer. L-a curățat, l-a uns cu vaselină, i-a schimbat uleiul, i-a făcut plinul cu motorină, l-a îngrijit ca pe cineva bolnav. Ar fi vrut să-l boteze „*Geta*”, așa cum văzuse în filme că puneau nume vapoarelor. Vaporul *Polar*, goeleta *Speranța*, iahtul *Bunavestire*, buldozerul *Geta*. După trei zile a pornit din nou treaba. Ana a învățat să facă mâncare, să spele rufe, să mături.

Din când în când mergeau la mormântul Getei. Îi sudase un grilaj de fier pe care-l vopsise în verde și Ana sădise câteva flori. Tot cimitirul se umpluse de grilaje de fier, doar modelele se deosebeau. Toate erau făcute la IUPS și scoase peste gard sau cu o jumate la portar. Îi trecu prin minte că e liniștitor să fii împrejmuit cu un gard făcut de colegii tăi de muncă.

Ana se smiorcăia de fiecare dată, tăcută și cocoșată peste cruce. Semăna cu o băbuță. Aprindea și câteva lumânări. Apoi se întorceau acasă, nu prea departe. După ce ieșeau, Ana mai întorcea privirea. Cimitirul nou se născuse odată cu zona industrială. O bucată de pământ, înconjurată cu plăci de beton și cu o poartă destul de mare, încât să poată trece și camioanele militare, căci pe aproape exista și o unitate militară. Virgil avea mai mulți

cunoscuți îngropați în acest cimitir: un băiat, Tănase, de la turnătorie, care s-a fript cu aluminiu topit, unul Brânză, de la Ghireni, care a murit de inimă, cu toate că era tânăr, Amăriei, pe care l-a strivit un drug de fier... Și parcă mai era unul... dar nu, pe Ailenii l-au luat și l-au îngropat în sat, în Todireni. La început nici nu exista Biserica, îi duceau la o biserică mai la vale și după aia îi urcau înapoi spre cimitir. Asta până într-o zi, când a trimis directorul o echipă de sudori buni și materiale. Într-o săptămână a fost gata. O biserică din tablă de cinci, cu cruci din tablă de șapte, sudate a'ntâia.

Revoluția l-a prins – asta-i viața! – călare pe buldozer. Astupa niște gropi cu dărâmăturile de la casele din capătul Naționalei. Unora le-au luat numai grădina, altora le-au prins acareturile, dar celor mai mulți le-au luat chiar casa. Se construia un cartier nou pentru muncitorii de la o fabrică nouă.

Când l-a zărit pe Artimon cel mic și gras sărind gropile ca un cal nărăvaș, nu s-a gândit decât că a luat foc undeva. „A căzut Ceaușescu!”, a mai apucat să zică Artimon, cu vocea gâtuită și cu amândouă mâinile sprijinite de buldozer, de parcă voia să-l împingă spre oraș. „Ce zici, bă?” l-a mai întrebat o dată, răstit, să fie sigur că a auzit bine. „Cea... Ceaușescu... S-a terminat!” Pentru o clipă, Virgil a rămas cu gura căscată. La așa ceva nu se așteptase.

În fine, s-au uitat la televizor cu toții, în întreprindere, au trimis un tinerel după vodcă, s-au îmbrățișat, s-au pupat și, la sfârșit, au jucat și Hora Unirii în curtea interioară, printre colaci de sârmă, țevi, elemenți ruginiți de calorifer și suluri de carton. Au înțeles cu toții că din acea clipă încep o viață nouă.

Virgil a rămas în continuare călare pe buldozer și n-au trecut doi ani că, într-un miez de vară, mai precis în ziua de 16 august, la ora 4 după amiaza, portarul fabricii i-a făcut semn de departe, cu mâna rotită în dreptul urechii și pumnul strâns în dreptul obrazului, că-l cheamă cineva la telefon.

Privi la omulețul cu caschetă și se miră, îngânând pentru sine: „La telefon?!” Nu vorbise decât de vreo cinci ori în viața lui, și numai forțat de împrejurări. Coborî de pe buldozer și-și îmbrăcă o cămașă în carouri, apoi porni agale către gheretă, în bucata de plastic, o voce tot de plastic îl întrebă dacă se numește Virgil Crâsnic. Ar fi vrut să-l înjure pe ăla de dincolo, dar nu putea înjura pe cineva pe care nu-l avea în față. Cum adică? Îl chema

tocmai de la buldozer, adică îl chemase pe el și nu pe altul, tocmai să-l întrebe dacă-i el. „Aveți o fiică, Ana?”

Tresări și totul îi fu limpede. La spital, așa cum se aștepta, fata murise. Toți doctorii ăștia meritau spânzurați de stâlpii de pe stradă. „Domnu' Crâsnic, doriți să-i facem autopsie?” „E din cauza cordului, să știți. Mult stress, a suferit cumva niște deziluzii sentimentale?” Doar să vină Ghiță cu mașina și să o ducă acasă. „Era o ființă sensibilă, se vede. Probabil oboseala... Alimentația... Micile necazuri... Știți și dumneavoastră...” Trebuia să cheme câteva femei și să pregătească o înmormântare, cât de cât. „A căzut pe stradă, mai bine zis în stația de autobuz. Era aglomerat, era cald... Au adus-o un bărbat și o femeie. O recunoașteți?”

Fața mică și albă, mâinile slăbuțe, rochia de stambă cu buline... Dădu din cap că da. Trupul lui mare începu să se zgâlțâie încet, ca și cum ai încerca să trezești un copil, în puterea nopții, fără să-l sperii.

Într-un târziu a adus-o acasă și și-a chemat neamurile, puține la număr. S-au adunat mai mulți vecini. Cum afară era nădușeală, se șușotea că trebuie îngropată repede. „Mai ales cei cu inima... Da, da... Cei cu inima nu țin mult...”

La cimitir, părintele-i spuse că are nevoie de certificat de deces, altfel, asta-i legea, n-o poate înhuma.

La tribunal i-au cerut ceva de la medic și niște timbre fiscale.

La chioșcul tribunalului nu aveau timbre. Poate lângă Casa Tineretului.

Lângă Casa Tineretului nu aveau timbre. Poate lângă cinema Luceafărul.

Nu aveau nici acolo. N-aveau nicăieri în oraș.

— Dom'le, nu găsesc nicăieri, dați-mi hârtia aia și om rezolva-o noi cumva... Știți... E cald... ee... Azi e a treia zi.

Amploaiatul, în picioare, mic de statură, cu un început serios de chelie, se sprijină cu palmele de tăblia biroului. În ciuda căldurii, sacoul gri e încheiat până la ultimul nasture. Privește grav, cu ochii cenușii, plini de importanța locului său. De funcționar.

— Domnule Crâsnic, regret foarte mult, dar nu vă pot ajuta cu nimic. E împotriva legilor țării și a principiilor mele personale. În plus, dacă eu

procedez la ce mă îndemnați dumneavoastră, asta înseamnă pentru mine detenție sută la sută.

— Dați-mi hârtia aia, că doar suntem oameni de înțeles, semnez pentru ea, ce naiba?!

— Domnule Crâsnic, mă puneți într-o situație delicată (dă semne de nervozitate). Dacă nu-i legal, nu-i legal! De asta am făcut noi Revoluție, să ne ținem de ilegalități?

— Nu pot s-o îngrop în câmp... ca pe un câine... E botezată creștină! Ce să fac cu ea?

— Nu mă interesează! Nu știu!

— După ce o îngrop, pornesc prin țară după timbre... Vă aduc... Și terminăm... Terminăm cu toate astea.

Domnul de la birou se apleacă spre urechea lui Virgil, șoptindu-i confidențial:

„Nu mai căutați timbre, că nu sunt. De cele cu Republica Socialistă nu se mai fabrică, s-au terminat stocurile, iar de cele noi nu s-au pus în vânzare... Nici nu știu dacă s-au tipărit. Mai bine îngropați-o așa cum v-am spus, în grădină, și fără popă."

— Dar e creștină, cum s-o îngrop ca pe un câine?

— Atunci ține-o în casă, să se împută! Răbufnește funcționarul izbind cu pumnul într-un teanc de dosare.

Rudele, sub un pretext sau altul, fugiseră. Mătușa Sanda a plecat ultima, spunând că știe ea o șmecherie cu timbre de pe acte mai vechi, că așa făcuse o vecină de-a ei, care tocmai își îngropase bărbatul. Mirosul începuse să coboare încet pe scări, strecurându-se pe sub ușile vecinilor. Nu îndrăzni să ridice cearșaful de pe fața Anei. Un vecin i se plânse că mirosul a ajuns insuportabil, că poate ar fi mai bine să o scoată afară la aer. „Te rog să mă scuzi, Virgil, dar nici copii nu mai vor să mănânce!" Cineva bătu în calorifer. Poate doamna contabilă sau poate strungarul de alături. Puse voinicește sicriul pe umăr și-l duse în spatele blocului, pe câmp. Știa pas cu pas ce are de făcut, numai că n-o putea lăsa pe Ana singură. Aprinse un foculeț cu scaieți, balegă uscată și pungi de plastic. O figură bărboasă, cu ochi apoși, îi ceru voie să se încălzească. Îl știa pe Costică, de multe ori îi dăduse chiar el un colț de pâine. Avea mintea rătăcită și trăia din pomană, dar, la nevoie, te puteai înțelege cu dânsul. Îi spuse să stea liniștit acolo și să-l aștepte, că-i aduce ceva.

Trecu în spatele fabricii, la gropi. Cu un gest firesc, își trezi buldozerul, care începu să fornăie cuminte. Îl controlă de benzină și îl mângâie. Îi spuse că aveau treabă. „O luăm pe Ana și mergem în oraș. Dimineață, la prima oră, o s-o găsească pe birou. Să vezi ce-o să se bucure!” îl mai bătu de două ori bărbătește pe crupă, îl încălecă și-i dădu pinteni. Nechezatul îi înfioră șira spinării. Iar levierul luci ca o sabie în bătaia lunii.

Intimităţi.

Cumpără și un borcan de murături, pentru orice eventualitate. Cine știe ce găsea la ea în frigider și după aceea i-ar fi fost lene să coboare la alimentara și ar fi mâncat fără poftă. Mai bine să rămână, decât să-i pară rău că nu le-a cumpărat.

N-o mai căutase de trei zile și avea să-l întrebe unde a fost și ce a mai făcut între timp. Nu pregăti nici o minciună, ci se lăsă în baza inspirației de moment. Uneori se mira și el cât de ușor poate minți. Aproape totdeauna îl credea. S-a gândit că secretul stă în adecvarea minciunii la starea de spirit a celui care trebuie mințit. El făcea involuntar chestia asta și îi ieșea de minune. De exemplu, n-ai să spui unui om nervos și iritat că ai plecat într-o excursie cu prietenii sau că ai tras un chiolhan pe cinste, fiindcă asta îl va enerva și mai tare și va fi tentat să nu te creadă chiar dacă-i adevărat ceea ce-i spui. Unui om supărat trebuie să-i spui că ai avut necazuri la serviciu, că ai avut probleme cu mașina, că te-au furat hoții ăia de la Service sau că ai umblat să împrumuți bani. În acest ultim caz nimeni nu te va întreba de ce nu ai trecut pe la el. După ce-i spui minciuna, ascultă-i fără să crâcnești lamentațiile și totul e în regulă. Omului bucuros spune-i că te-ai distrat și tu, și va fi mulțumit.

De aceea nu-și ticluia de dinainte minciunile. Intra în casă, aștepta primele reacții ale ei și după aceea începea să inventeze dacă era cazul.

De data asta uitase cheia acasă. Un vecin îl salută. Credea probabil că se va căsători cu ea. Sau chiar că erau soți. I-a răspuns mai târziu și destul de încet.

Sună. Se simți obosit și se sprijini de tocul ușii. După câteva foșnete ușa se deschise și se ivi Olivia. În pantaloni de trening și tricou. A închis ușa după el și l-a sărutat pe gât. I-a fost dor de ea? Cu siguranță că da. Cât de mult? Mult de tot. Ce i-a adus în sacoșă? Un borcan de murături. Olivia râse și-l puse în frigider. A lucrat toate zilele astea la un bilanț și are capul plin de cifre. O sărută pe frunte. Era un mod subtil de a-l întreba ce a făcut, dar se hotărî să nu-l bage în seamă. Adică eu uite, asta am făcut, și asta, și asta, tu cum ți-ai petrecut timpul; cam așa suna povestea ei cu bilanțul.

Horia se dezbrăcă de cămașă și răsuci butonul radioului. Olivia făcu un o! scurt și vocea îi fu acoperită de o voce stridentă care-și cânta iubirea pierdută, frunzele îngălbenite ca niște scrisori și ceva cu un castel de vise prin care se întâmplă ceva cu fantoma disperării.

Horia intră la toaletă. Jetul i se auzea din cameră. Apoi se auzi dușul și oa! uu! șșș! Nu curgea apa caldă. Reveni în cameră frecându-și pielea cu palmele. Olivia îi zâmbi. Și îl întrebă dacă nu-i e foame. El spuse că „da" și ea reluă povestea despre controlul financiar, despre inspectorul libidinos care i-a pipăit sânii ca din greșeală. Horia o întrebă dacă i-au plăcut, și ea râse scurt. „Cred că da, din moment ce s-a făcut stacojiu la față." „Are și ce să-i placă!" îi spuse și îi cuprinse talia cu brațul, strângând-o lângă el.

O ținu puțin, pe urmă deschise frigiderul. „Ce e bun de potol?" „Caută și tu, ia ce vrei." Și-a tăiat niște felii de salam și a pus la fiert două ouă. Ea îl întrebă dacă nu-i e rușine să umble în chiloți pe la ea prin casă și el răspunse că „Nu, de ce?" „Uite așa, mă gândeam că ți-e rușine." Horia închise radioul. Se așeză pe pat lângă ea și simți că vrea să-l întrebe unde a fost, dar nu îndrăznește. Poate că e chiar puțin geloasă și că nu vrea să recunoască. Oricum, trebuia să-i spună ceva, ca să-l creadă, altfel se posomora și se închidea în sine, nu mai puteai scoate o vorbă. Aproape că nici nu conta adevărul, și Horia știa bine asta. La început așa făcea, spunea exact ce se întâmplase și deseori îl privea cu suspiciune, fiindcă ceea ce spunea nu se potrivea stării ei de spirit, nu era ceea ce aștepta să i se spună. De aceea prefera minciunile. Adesea neînsemnate dar salvatoare.

Olivia îi mângâie spatele, ațâțată. Își plimbă arătătorul pe coloana vertebrală. Horia se ridică obosit, apa clocotea. Băgă ibricul sub un jet rece. Tăie câteva felii de pâine și desfăcu borcanul de murături. „Salam cu murături?" „Da, nu crezi că merg?" „Nu știu, n-am mâncat niciodată." Horia se lăsă pe scaun și începu să curețe ouăle. Ea se așeză în spatele lui, punându-i palmele pe umeri. Începu să mănânce cu poftă. Murăturile mergeau de minune. Olivia vru să-l întrebe ce se întâmplase, de ce nu mai trecuse de trei zile, dar Horia pară și o întrebă el ce mai face maică-sa. Ea începu să sporovăiască despre serviciu, cu spălătoria, cu o scurtă călătorie nu știu unde, dar lui aproape i se închideau ochii. Vorbind, ea îi masa umerii. El mesteca tot mai greu. Îi simți mâna prelingându-se pe burtă, strecurându-se pe sub elasticul chilotului. Stătea mult aplecată peste umărul său, așa că o prinse cu o mână de sub genunchi și se ridică în picioare, cu

ea pe umăr. Nu era foarte grea, dar acum era obosit. Olivia chicoti. El se așeză din nou pe scaun, gâfâind ușor. Mai luă o gură din ou și mușcă din castravete. Ea îi prinse ceafa cu dinții și își înfipse mâinile în părul lui. Apoi își încolăci brațele în jurul gâtului. El spuse că îi e foame „și nu pot să înghit”. „Ți-e foame de mine?” „Și de tine.” „Și de mai cine?” „De salam.” Ea râse. Când Horia se ridică puțin, întinzându-se după o felie de pâine, Olivia se retrase iarăși la spatele lui, pe scaun, și-l cuprinse cu brațele.

„Ca doi motocicliști!”, zise ea.

Horia băgă o bucată de pâine în gură și spuse un *îhîm* din gât. Olivia își lipi sânii de spatele lui. Horia se întoarse și-i scoase tricoul. Cu cotul lovi borcanul de murături. Vru să-i apuce cu dinții sfârcul unui sân, dar, fiind prea jos, când se aplecă, se lovi de masă.

Se ridică și trecu în spatele ei. Îi prinse amândoi sânii în pumni. Încercă să-i scoată pantalonii de trening. Ea ridică genunchii și izbi masa pe dedesubt. Un ou se rostogoli și se sparse. Horia întinse mâna.

„Lasă-l acolo!”

Îl lăsă.

Olivia se sprijini cu coatele pe masă. Melanina rece o fripse. Firmiturile își băgară colții în pielea subțire de pe antebrațe. Horia nu avu nimic împotrivă și mormăi ca un urs bolnav. Pleoapele îi cădeau ca picăturile care curg din strașină. Lipi pulpa de tocul ușii și-l simți rece. De la un vecin mirosea a ceapă prăjită. Simți pe la șale un curent, dar nu putea în același timp să închidă fereastra și să vorba ceea. Niște voci jucau șotron. O voce întrebă cum se ajunge la depozitul de butelii. Horia termină repede. Se duse primul la baie, ușor amețit. Știa că Olivia mai are chef, dar tot la fel de bine știa că, oricât s-ar strădui, mai mult de atât nu poate scoate de la el. Apa rece îl mai învioră puțin, dar nu-l opri să se trântească în patul nedesfăcut. Aude apa la baie, pe când...

Un reporter samarizat cu tot felul de aparate și hățuri îl întreabă: „Ce doriți cel mai mult și mai mult în acest moment?”

„Să pot mânca liniștit.”

Toată lumea râde, îl aplaudă. Vin și mai mulți pe capul lui.

Olivia se așeză goală lângă el. Se trezi. Privi în jur, mijit, ca și cum i-ar intra soarele în ochi. Ea își puse capul pe umărul lui. Se întreabă unde o fi umblat cele trei zile cât n-a dat pe la ea. Horia se dezmetici și ceru un

castravete. Olivia se ridică și-i aduse borcanul cu totul. Scoase un castravecior și puse borcanul lângă pat. Își reglează un ton prefăcut dezinteresat și, în același timp, cald: „Ce-i cu tine? Ce s-a întâmplat?”

Horia înțelege bine întrebarea.

De aceea încruntă puțin din ochi și întinde nefiresc mâna stângă după castravete: „Ce să se întâmple? Mi-a amorțit mâna dreaptă c-am adormit pe ea.”

Apoi crănțăni ușor castravetele.

Ca de fiecare dată.

Faptul că aproape în toată Europa va fi soare avu darul să-l liniștească, deși, la drept vorbind, trebuia să se ducă oricum. Doar undeva, prin nordul Franței pluteau câțiva norișori leșinați de ploaie, și la noi, în zonele de munte, era mai rece. În rest, între două și patru grade în timpul nopții, iar maximele între opt și zece grade. Vântul − nu cine știe ce, intensitatea la moderat. Asta era bine. Își coborî cu ajutorul mâinilor piciorul de pe scaun. Guta. La a treia încercare, reuși să bage piciorul în papuc și se ridică; păși amorțit către ecranul alb-negru și stinse televizorul. Crainica dispăru și casa rămase brusc goală și tăcută. Bătrânul stătu puțin în cumpănă, sprijinit de colțul mesei, dădu din cap și apăsă din nou pe butonul roșu. Televizorul începu să toarcă mulțumit, lămpile se aprinseră, împrăștiind o lumină de jăratec, care încet păli sub raza cenușie, dar mai puternică, a neonului. Bătrânul tresări. Un ins neras, cu pălărie pe cap, pantaloni cu franjuri și nojiță, ținea sub barbă un ditamai pistolul cu gura țevii îndreptată spre el. „Dacă aș fi fost mai tânăr, te rog să mă crezi, m-aș fi aruncat la pământ.” Omul cu haină de piele va scuipa o pereche de coji de semințe și-i va da dreptate. Apoi își va privi ceasul, se va scotoci prin buzunare și își va scoate o țigară și o brichetă. „Da' spune și dumneatale, astea-s filme? Dacă se uită un copil, face noaptea în pat”. Stinse televizorul și aprinse lumina din plafon. Nerasul nu apucase să tragă, tocmai începuse să-și îngusteze ochii pentru mai multă siguranță, așa cum faci când îți bate soarele în ochi. Pas cu pas, se îndreptă spre bucătărie. „Și așa cum l-a îndreptat asupra mea, l-a îndreptat asupra a sute de mii de oameni, dumneatale îți dai seama? Eu ca eu, sunt bărbat și nu m-am speriat, dar poate sunt copii, poate sunt femei gravide, dumneatale îți dai seama?” Bărbatul cu mâinile la spate − domnul Chirnase, sau Chirvase, sau cam așa ceva − îi va spune că nu-i decât un film, că nu era nici un pericol real, că nu existase nici un antecedent de acest tip și drept urmare „temerile dumneavoastră sunt nefondate și neavenite, dacă-mi dați voie să-mi spun părerea cu absolută sinceritate”. Aprinse lumina și căută din ochi ceainicul. Îl depistă după trompa care se ițea din spatele pungii cu pâine. Era un ceainic vechi, cu smalțul sărit în două locuri (dădu puțin cu unghia) și interiorul galben-maroniu. Adăugă

mușețel uscat peste pasta de pe fund („Păcat s-o arunci; n-am folosit-o decât o dată!”), îl umplu cu apă și-l puse la dat în clocot. Apoi se așeză pe scaun, rupse o bucățică de ziar („Am ziare de când eram obligatoriu abonat la *Scânteia*; le-am păstrat și acum îmi prind bine.”) și, ca de fiecare dată, începu s-o împăturească migălos, apoi s-o ruleze, obținând un cilindru perfect. Îl adăposti în podul palmei și așteptă. După pocnetele mici și tot mai dese, în două minute ar fi trebuit să apară primele semne ale fiertului, ceea ce se și întâmplă. Stinse ochiul și fixă cilindrul de hârtie chiar în capătul trompei ceanicului („Așa nu pierde nimic din aromă.”). Pregăti termosul și un pahar, ca de fiecare dată în astfel de situație. Nu puteai să pleci nepregătit, iar el știa pe de rost cel mai mic amănunt. Paharul și-l puse pe noptieră, la capul patului, în caz că-i era sete să-l găsească printr-o simplă întindere de mână. Dacă n-ai un astfel de pahar, trebuie să te ridici și să mergi la bucătărie să-ți ostoiești setea și, odată trezit, îți pierzi tot somnul care și așa urma să fie puțin într-o astfel de noapte. Ce, numai o dată o pățise? Termosul îl așeză lângă punga din hol. La întoarcere, căută într-un sertar pixul și carnețelul cu coperți de mușama. Încercă pixul pe un colț de ziar. Scria. Asta era bine. În debara, pe raftul de jos, găsi frânghia, iar în caserola cu cuie și șuruburi scormoni după o bucată de cretă. Așa, era acolo unde trebuia să fie. Privi ceasul și nu-i veni a crede că se făcuse nouă și jumătate, se vede că îmbătrânise de-a binelea. Se așeză obosit pe marginea patului și luă ceasul „Slava” în mâini. La ora două? Mai bine la două fără cinci... Sau nu, fără zece. La două fără zece e numai bine. Îl întoarse de trei ori, până simți în buricele degetelor arcul cabrându-se, ca de fiecare dată. Îl așeză lângă paharul de ceai, dar puțin mai departe, pentru ca, atunci când ceasul va suna și va vrea să-l oprească, să nu-l răstoarne din greșeală. „Deși, să știi matale, am un ceas la fel, care e în mine... Ha! Ha! Și mă trezește înainte de a suna ăla de pe noptieră. Tot un ceas rusesc, vechi, trainic. Îl visez că sună și mă trezesc. Hai moșnege, scoală-te! Așa sună.”

Afară se înnoptase și un vânt subțire alerga printre crengile copacului, crescute până la etajul doi. Își aranjă grijuliu hainele pe spătar și se schimbă în pijamale. Se culcă la marginea patului, ca de fiecare dată când trebuia să plece în toiul nopții, să n-o deranjeze pe Ortansa. Ortansa murise de câțiva ani, dar obiceiul îi rămăsese. Lui niciodată nu i-a plăcut să doarmă

la margine, nu se odihnea ca lumea. Dacă nu băga capul în perete, în colţ, dacă nu înghesuia perna, uneori nici nu putea adormi.

În fine... Pixul, carnetul, creta, sfoara... Domnul Voinea de la aprozar fusese un drăguţ, i-a umplut punga cu scândurele de la lăzi. Mare păcat că desfiinţase aprozarul, lumea se obişnuise cu el. Zeci de ani au cumpărat ulei şi ceapă, cartofi şi mere de la el. Dar câtă tocană de legume cumpărase numai el. Cică nu-i rentabil... Cum nu-i rentabil, dacă toată lumea cumpără de la el? „Tineretul nu mai cumpără de aici, ce ştii matale, i-a spus domnul Voinea, cumpără de la privaţi. Nu mai e ceapeurile alea de altădată să ne trimită marfă bună, proaspătă şi ieftină... Nu mai e ce-a fost, gata! Toţi se duc la privaţi să-i jupoaie, că ceapeurile să le dăm dracului, că nu-s bune... Că cartofii şi varza şi roşiile îs comuniste şi au gust de căcat, că pământul e comunist, că grajdurile, că vacile e membre de partid, e din nomenclatori, nu? Nu, la...”

Chibriturile! Cum putuse să uite chibriturile?! Aprinse lumina şi, dintr-un sertar de la bucătărie, scoase o cutie nou-nouţă. Decât să stai să te chinui cu cine ştie ce cioarsă de cutie, mai bine ai una nouă. Oricum, şi-ar fi adus aminte înainte de plecare, nu i se întâmpla lui prea des să uite ceva. Era zece fără două minute şi încă nu adormise. Intră într-o panică surdă că nu se va trezi, mai mult un soi de enervare că până la această oră nu reuşise să se liniştească. Luna lumina ceaiul, închise ochii forţat, cu toate că, din cauza uşoarei enervări, somnul îi fugise. Tic−tac-ul ceasului parcă tăia lemne.

Ca un făcut îi apăru în minte şi nerasul cu pistolul lui cu tot. „Vrei să adormi, moşneagule?”, i se păru că i-a spus. Dar nu, el n-a zis nimic, buzele nu i s-au mişcat. Ţinea pistolul aşa, ca prostul, nici nu trăgea, nici nu-l băga la loc. „Dacă adormi, te împuşc, să ştii! Drept în inimă!” Şi n-avea nici o monedă în buzunarul de la piept ca să-l protejeze. El ţinea ochii închişi şi se prefăcea că doarme cuminte, nici nu mişca, nu cumva nerasul să se sperie şi să tragă. „Degeaba te faci că dormi, eu ştiu foarte bine când dormi sau nu”. Al naibii, nerasul, dar cât o să stea cu pistolul ăla aşa? Până la urmă o să-l doară mâna şi-o să-l pună la loc. Atunci el o să adoarmă repede şi-o să doarmă iute-iute până la două fără zece.

Când sună ceasul, luna bătea cu putere, sleind toate lucrurile din cameră. Dar bătrânul nici nu se clinti. Peste două minute, sună şi ceasul de pe noptieră, iar bătrânul sări ca ars. Aprinse lumina şi se frecă la ochi, dar nu înainte de a potoli alarma. Bău jumătate din paharul cu ceai, să-şi revină.

Cu toate acestea, la început umblă în vârful picioarelor, să n-o trezească pe Ortansa. Știa, ca de obicei, tot ce are de făcut. Bineînțeles că acum și-ar fi adus aminte și de chibrituri. Totul se derula ca de fiecare dată, numai că mersul îi era mai târșâit și mâinile mai tremurătoare. Deschise fereastra și consultă termometrul: patru grade. Se lumină la față, cu mulțumirea omului căruia nu-i sunt înșelate așteptările. Un pârlit de neras nu putea să zdruncine cu una cu două ordinea lucrurilor. Nu-l putea împiedica pe el, om cu experiență, la o adică i-ar putea fi tată, să fie primul.

Mai aruncă o privire asupra întregii sale înfățișări în oglinda din baie și ajunse la concluzia că trebuie să se bărbierească. Barba crescuse neașteptat de mult și – de ce să se ascundă? – a doua zi dădea ochii cu doamna Verzea și nu voia să arate oricum. De aceea, când ieși pe ușă arăta astfel: o pălărie maron, folosită numai la ocazii, deasupra unei fețe rase la sânge, care contrasta cu pardesiul bej, ponosit, dar bine strâns la mijloc cu un cordon fixat în două catarame, de-a stânga și de-a dreapta buricului. La gât se lăfăia un fular de mătase cumpărat în '65 la Timișoara, de care fusese mândru o viață întreagă și, „Să vă spun? Hai să vă spun: mi-a purtat întotdeauna noroc în campaniile feminine”. Silueta coborî în liniște scara și porni printre blocuri, ducând în mână sacoșa cu scândurele, sfoară, cretă și capacul metalic al buteliei, iar sub brațul mâinii drepte – scaunul pescăresc. Luna atârna grea, deasupra copacilor, decupând taliile monstruoase ale blocurilor și poleind cioburile de sticlă răspândite pe astfalt. Cineva spărsese o sticlă de țuică de prună. După al treilea rând de blocuri, făcu la dreapta, pe lângă un teren de joacă, și ajunse la strada mare. Traversă prin colț, pe la trecerea de pietoni, deși nu era nici țipenie. La zece metri, pe una din străzile laterale, se opri lângă afișierul cu zilele de schimb. Era primul. Asta însemna că a patra sau a cincea butelie schimbată va fi a lui, după prietenii șoferului sau ai manipulatorului. La zece și jumătate ar putea fi acasă. Scoase frânghia, o legă cu un nod trainic de afișier, apoi deșurubă capacul, scrise un *unu* apăsat cu jumătatea de cretă, un *unu* drept, țanțoș, ca un soldat care dă raportul, și introduse capacul pe frânghie. Astfel nimeni nu se putea băga în rând, nu te puteai trezi că unul venit de o oră schimbă înaintea celui care stă de dimineață. Apoi scoase carnețelul cu coperți de mușama, pixul și, în dreptul unui *unu* la fel de dârz ca și cel de capacul buteliei, scrise *Vladimir Pro-co-piu*, mărunt și citeț, numele său. Primul ține lista, asta se știa dintotdeauna. Odată îndeplinită această formalitate,

fruntea i se descreți și privi în jur cu responsabilitate. Știa că va fi o zi grea, că mulți vor veni cu gura mare sau cu frumosul să se bage înainte, că vor încerca tot soiul de șiretlicuri, să se lipească cu capacul pe lângă vreun cunoscut sau chiar să taie frânghia și s-o înnoade după aceea („De aia-i mai bun lanțul!"), dar lista-i la el și va sta cu ochii în patru. După ce va schimba el, treaba lor, dar până atunci – ordine și corectitudine. Era deja trei, din două în două ore va face prezența; cine nu-i – el sau altcineva din familie – va fi șters din carnețel și i se va scoate capacul. Îi știa foarte bine pe ăștia care-i cred pe ceilalți proști, vine unul din bloc cu cinci capace, le trece pe listă și după aia pleacă binemersi și se culcă, doarme până îl bate soarele pe burtă, își bea cafeluța și pe la zece fără cinci se prezintă ca boierul; mai stă cât mai stă și își schimbă butelia la fel ca unul care a stat toată noaptea. E corect? Păi nu-i corect, că una-i să dormi și alta-i să stai toată noaptea și să te treacă os prin os ca să ai la ce-ți face un ceai cu care să-ți bei pastilele. Mai ales că primăvara, pe la cinci dimineața, e destul de frig și nu-i mare lucru să răcești.

Se ridică de pe scăunelul de pescar și aranjă focul. Scândurile domnului Voinea erau numai bune (să-i dea Dumnezeu sănătate!). Mai găsi două pungi de pufuleți și un toc de la făină grișată, așa că focul se aprinse repede. Mai căută prin preajmă și descoperi niște vreascuri, păreau de salcâm, o scândură pe jumătate putrezită, o cutie mare de carton, ambalaj de la banane, și două brichete de pus pe foc, căzute de cu toamnă de prin vreo remorcă. Altădată, la această oră erau o puzderie de copii pe care îi trimitea încoace și încolo după orice putea arde. Culegea totul pe o rază de cinci sute de metri, ba chiar unii care stăteau la casă furau lemne din magazie. Ținea minte perfect că într-un an au copt cartofi, au băut vin și chiar au cântat. Erau alte vremuri, lumea știa să se distreze pe atunci. Chiar la coadă dacă stăteau, știau să vorbească, să zică glume, să bea un păhărel de ceva și trecea timpul mai repede. Cu vreo cinci ani în urmă, era cam tot pe primăvară și tot la butelie – dar pe atunci trebuia să stai două sau trei nopți, și tot nu știai dacă apucai să schimbi, că venea unul cu mașina, deschidea ușa, se ridica în picioare și striga: „Asta-i ultima mașină!" și n-aveai ce zice, cui să te plângi? –, era primăvară, dar era rece și, într-o noapte, a venit unul cu vioara, un țigan care cânta pe la nunți, era a doua sau a treia noapte de când stătuse și nu schimbase nimeni nici o butelie și toți erau supărați. „Măi, și când a început țiganul ăla să cânte, la început îți rupea inima, apoi

au prins doi tineri să danseze, să se mai încălzească, și pe urmă încet-încet s-au pornit și ăi mai mari, iar spre dimineață dansau și moșnegii și babele. Se umpluse drumul de veselie, mai ales că unii au adus de acasă vin. Pare-mi-se că era chiar înainte de Paște, că ăștia așa băgau de toate, chiar înainte de sărbători, să nu se răscoale lumea. Când au venit ăia cu buteliile, prima dată au crezut că au nimerit la nuntă și voiau să fure mireasa. Apoi, după ce a început să strige lista și să se împartă buteliile, țiganul a rămas singur. El era tocmai la coadă și nu intra la mașina aia, iar alta nu se știa niciodată când vine. A început țiganul să înjure de nu-ți venea a crede, să înjure și să blesteme de la prim-secretar la tovarășa și la tovarășul. Câțiva mai cu funcții și-au luat butelia, așa goală cum era, și au plecat împușcați. Le era frică să nu iasă cine știe ce dandana și să-i prindă vremea pe-acolo, că numai pentru ce auziseră îi puteau zbura de să nu se vadă. „Nu știu ce s-a întâmplat după aceea, fiindcă eu fusesem chiar primul, așa că am luat a zecea butelie și am plecat."

Omul cu haină de piele venise imediat după apelul de la ora cinci, când el, Vladimir Procopiu, fusese singurul strigat și singurul prezent. Fuma țigară de la țigară și, după ce își scrisese numele și îl trecuse și pe listă, n-a mai scos un cuvânt. De o bucată de vreme se apucase să despice semințe și să scuipe cojile la întâmplare. Una nimeri chiar pe carnetul domnului Procopiu, ceea ce îl descumpăni pentru o clipă, enervându-l în cea imediat următoare. Dar mai văzuse asemenea necioplíți, care nu-s în stare să strângă cojile frumos în pumn și să le depună civilizat la cel mai apropiat coș de gunoi (privi în jur zadarnic) sau, dacă-s prevăzători, ar putea avea o pungută luată de acasă, că doar sunt atâtea pungute pe care orice om gospodar le strânge într-un sertar. Dar el nu, nesimțitul scuipa ca la mă-sa pe masă.

Bărbatul înalt îi dădu bună dimineața și îl întrebă dacă el e cu lista. Sigur că el era, nu se cunoștea? Dar nu, nu-i spuse chiar așa. Îi scrise *trei* pe capac și îl trecu în carnețel. Era șase fără un sfert și veniseră două persoane, cu el trei. Altădată, la acea oră, cei pentru prima mașină se cunoșteau deja între ei. Nu, nimic nu mai era ca altădată. Alte timpuri, alți oameni. Nici n-aveai pe cine să lași în loc, să tragi o fugă să prinzi și rând la lapte. Pe mâna cui să lase carnețelul? Ăla cu haină de piele i l-ar fi umplut de bale în cinci minute, iar ăsta înalt... ăsta înalt părea mai serios, dar în oamenii din ziua de azi nu te mai puteai încrede. Apoi, ăsta înalt de-

abia venise, nu puteai așa... tam-nisam, să-i lași carnețelul și pixul. Și parcă prea se plimba cu mâinile la spate și cu nasul pe sus. Numai să îndrăznească să nu fie la șapte acolo, că-l taie de pe listă. Dar la șapte au fost acolo amândoi. Apoi, după vreun sfert de oră, a venit și o femeie cu butelia și cu un copil. La cinci minute a sosit un bărbat mic și slab, cu basc. Încet-încet, odată cu zorile, lumea începuse să se dezmorțească. Pe la opt, deja avea o filă de carnet plină cu nume scrise citeț și mărunt unul sub celălalt și apăruseră primele tentative de a-l păcăli. Pe doi, trei îi știa deja, erau clienți vechi la asemenea încercări. Pe cei de la blocurile noi nu prea îi cunoștea bine, dar de regulă aceștia nu făceau probleme. Erau disciplinați și destul de vorbăreți, numai buni să omori timpul. Mai mare dragul să lucrezi cu astfel de persoane. Răspundeau la apel, nu făceau glume proaste și nu încercau să te tragă pe sfoară. De fiecare dată, pe un astfel de cetățean îl lăsa să-i țină locul, cât timp prindea și un rând la carne sau până pleca să-și aducă butelia care venea înșurubată în capacul numerotat.

Numără numele din carnețel, douăzeci și opt, apoi numără și capacele. Totul era în regulă. Frânghia era suficient de lungă, era pregătită chiar pentru cincizeci‒șaizeci de persoane. Soarele apăru între două blocuri, înfoiat ca o coamă de leu. Domnul Vladimir Procopiu îl privi drept în față și se simți mai tânăr și mai puternic. Aruncă o privire și peste cele douăzeci și opt de persoane, chiar mai multe, și fu mândru. La vârsta lui, tot însemna ceva! Două cărucioare dădură colțul străzii. Clipi de trei ori la rând și își pregăti carnetul. Treizeci era totuși o sumă.

Da, pe la zece și jumătate ar putea primi butelia. Atunci va rupe foaia din carnet și i-o va lăsa... Cui? Poate avocatului Dobrinescu, nu știi când ai nevoie de un sfat. Sau lui Bebe Costăchescu, și să-l roage să-i aducă și frânghia. Va vedea el! Va lua butelia și se va duce direct la doamna Verzea. Va suna la ușă și-i va spune: doamnă, v-am schimbat butelia, așa cum v-am promis. Poate va intra la o cafeluță, dacă nu va fi prea ocupat. Ei na, el și ocupatul. Nu, barba nu-i crescuse într-atât, încât să nu poată da ochii cu o doamnă, chiar cu una cum e doamna Verzea. Apoi, săptămâna viitoare, cui i-o va schimba? Zăngănitul mașinii cu butelii îl prinse cu zâmbetul pe buze.

Bătrânul, Ceaușescu și planul.

În casa aia a lui n-aveai loc să întorci o bășină, chiar așa îi spusese. Și Relu a dat din cap că da, că are dreptate, dar că ce poate el să facă. I-a spus ceea ce i-a spus dintotdeauna: „Rău ai făcut că ai plecat!” A dat din cap că da, că rău făcuse că plecase, dar că nu s-ar fi întors nici să-l poleiască cu aur. I-ar fi lăsat totul, fără locul de la cimitir. Dar el nu și nu. Încăpăținat ca mă-sa, ca tot neamul Teslarilor, pe care când îi apucă, îi apucă. „Trebuia să-i zici că scoți curul pe geam când ai o bășină!”, l-a sfătuit Vastița, după plecarea bătrânului. Relu nu i-a zis nimic, a lăsat-o să vorbească singură. Ca televizorul. S-a dus *La Maiorul* să tragă o *Săniuță*. S-a dus agale. Bătrânul n-a mai trecut pe la ei. Pe la soră-sa trecuse, i-a spus când s-au întâlnit în piață. Îi mai aducea câte ceva, dar nu numai de asta venea. Mai era vorba de niște procese, niște pământ. „O să vină vremea când o să-ți pară rău, ascultă-mă pe mine!” Și Relu a dat din cap că da, că va veni, probabil, o astfel de vreme. Vastița nu se arătase, stătea înghesuită în bucătărie. Dar nici el n-a întrebat nimic, de parcă nici n-ar fi știut că Relu e însurat. Știa că din bucătărie se aude tot ce spune, așa că și-a deșertat tot sacul. Ca să audă și Vastița, să nu creadă că se ascunde de ea. Dar cum de încăpea Vastița în bucătărie? îl pufni râsul. Și-i trecu prin minte că o fi stând cu fundul pe geam afară, pe geamul de la bucătărie. S-o creadă ea că nu aflase cum l-a comentat după ce a plecat. Vica îi spunea tot, așa o obișnuise de mică. Vastița, cea care se făcuse cât o scroafă de când era cu Relu. „O duce bine, nimic de spus!” vorba Vicăi. Făcuse niște buci de n-aveai loc să te încalți. Prostul de Relu muncea și jumătate de bani îi aducea acasă. Ea îi scotea ochii că din când în când mai trage o vodcă. Tramvaiul opri brusc, săltându-i înainte. Apoi porni la fel de brusc. Cineva zise că vatmanul e tâmpit, că parcă ar căra cartofi. Cineva de lângă el. Un ins mărunțel, cu venele de pe gât groase de-un deget și cu un basc vișiniu pe cap. Doamna îi spusese că are cinci stații, dar acum uitase numărătoarea. Mai sus de Fabrica de lapte? Probabil că era bolnav, de avea niște vene așa de groase. Și măcar de-ar fi fost gras, dar așa sfrijit... Mirosea a brânză. Insul mărunțel îl anunță că-i curge ceva din geantă. Atunci îi spuse că are niște caș proaspăt și că se scurge zerul. Mărunțelul dădu din cap că pricepe și întinse binevoitor cu

piciorul pata de zer pe podeaua tramvaiului. I-ar fi dat o felie de caș, dar nu avea cu ce să o taie. Poate că venele se umflaseră în așa hal de poftă, ca țâțele la gravidă. Și apoi, trebuia să coboare. Acum știa exact unde se află. O hurducătură a tramvaiului îi aminti de calea ferată care venea pe lângă Plafar, traversa șoseaua și intra după niște dâmburi în iarbă. Parcă Relu îi spusese că se oprește undeva în spatele Uzinelor Textile Moldova. Așa îi cursese și în autobuzul în care venise de la țară. Zerul. O cucoană strâmbase din nas. Voia să deschidă geamul. Mirosea șervețele parfumate. Lui îi plăcea mirosul de brânză. Și de oaie. Doar toată viața numai cu asta se ocupase: cu păscutul și cu mulsul. Acum îl cam dureau degetele. Mai ales pe frig. Îl dureau toate oasele și-l cam furau ciobanii tineri. Nu mai avea încredere în nimeni. Cum întorceai capul, cum te furau. Altă dată, geanta nu i s-ar fi părut atât de grea. O puse jos, pe iarba prăfuită din fața Fabricii de lapte. Se udase de zer și pe pantaloni. Nu mai avea mult. Îi deschise chiar Relu, negru ca ducă-se pe pustii. Tocmai venise de la serviciu și, fiindcă se spărsese o țeavă, n-a avut parte de apă caldă. Lucra la IATC. „Sunteți actor?” l-a întrebat cineva mirat în tren. „Nu!”, a dat din cap că *nu*. „Atunci?”, a insistat doamna între două vârste, strângându-și ziarul, ca și cum ar fi așteptat o poveste lungă, plină de peripeții. I-a spus că-i muncitor la întreprinderea de Articole Tehnice din Cauciuc sau, cum îi spune lumea, Fabrica de Cauciuc. Făceau cauciucuri? „Nu” la vizita bătrânului nu se așteptase, îi spuse să intre. Se auziră câteva zdupăieli. Vastița se introduse în bucătărie. „Ți-am adus niște caș proaspăt, bagă-l în frigider!” Apoi adăugă: „Vezi că curge. Tot drumul a curs!” Nu pricepea de ce venise bătrânul, cum de trecuse pe la el. El de Vastița nu se mai putea despărți. De întors, n-avea de gând să se întoarcă. Nu se putea despărți, fiindcă nu se putea despărți. Și gata! „Am auzit că ai avut necazuri!”, mormăi bătrânul. Îi întinse un scaun și îi spuse că-l lasă puțin singur, trebuia să facă duș. „Altfel nu se mai duce nici cu cărămida”. În bucătărie se auzi o oală trântită. În baie, apa de la duș. Bătrânul cuprinse cămăruța într-o privire și fu, din nou, de acord că nu aveai unde învârti o bășină. Blocul era din plăci de beton și se fisurase la încheieturi. Un bloc de garsoniere amărâte. N-ar fi stat în așa o chichineață nici să-l poleiască cu aur. Măcar de-ar fi fost una mai mare, tu-i damigeana mă-sii, ca la Vica. Acolo, când rămânea peste noapte, nu trebuia să doarmă nimeni pe jos. Ionică, cică, stătea mai bine. Nu a ajuns pe la el, la Lugoj, dar i-a spus Vica. A făcut școala profesională

acolo și acolo a rămas. S-a însurat cu o Ană Lugojană de pe la Vaslui, confecționeră, câștigau bine amândoi. Pe Relu ar fi vrut să-l țină la oi, să-i lase pământul, casa, tot. Toată viața a tras de țâța oii, a îndurat frig și a stat la stână. I-au mâncat și urechile. La urma urmei, altfel vorbind, poate era mai bine într-o garsonieră, oricât de amărâtă, decât la stână, când dă ploaia, glodul sau frigul. Poate... Relu reveni mult mai alb și mai vesel. Scoase o sticlă de vodcă și turnă în pahare. „Am auzit că ai avut un necaz!", mormăi bătrânul. Relu dădu din cap că da, așa este, avusese un necaz. Bătrânul știa de la Vica. Vica aflase de cine știe pe unde. Un accident. Era cât pe ce să se curețe. Accident de muncă. Lumea vorbea că nu fusese accident-accident, ci... Mă rog... Alții ar fi vrut să-l... „Dar ce au, Vico, cu el?" „Cine știe, cu șomajul ăsta... Cu interesele... A scăpat ca prin urechile acului." „L-a avut Dumnezeu în paza lui că l-a ferit, Vico!" „Da, numai că lumea spune că cineva l-ar fi aruncat. Și dacă nu... Accident, și gata! Mai poți să mai spui ceva?" Dar Relu tăcu. Turnă în pahare din nou. „Ce-i asta?", întrebă bătrânul. „Vodcă!" „Nu seamănă cu rachiul de sfeclă." Relu dădu din cap că nu, nu seamănă cu rachiul de sfeclă. Apoi întrebă ce mai e pe la țară. Bătrânul se lumină și dădu paharul peste cap. Pe la țară treburile erau complicate, nu se puteau spune într-un cuvânt, două. Relu turnă. Îmbătrânise, și ciobanii tineri îl furau. Cum întorcea capul, cum îl furau. Vindeau brânză fără știrea lui. A aflat în sat. Era tot mai obosit în ultima vreme. Și visa urât. De vreo câteva ori a visat același vis. Îl bat tot felul de gânduri. Și-a făcut ceai de roiniță, cu levănțică și lemn galben, dar tot degeaba. Nu trecuseră trei săptămâni de când i s-au prăpădit două oi. Era a lui Bostan rândul, Valerică. Cât are, cinșpe-șaișpe ani. S-a supărat că nu i-a cumpărat țigări și i-a lăsat oile de izbeliște, s-a dus în sat după țigări. Două oi s-au înecat în mlaștină. Relu turnă. Nu mai avea răbdare la muls și îl dureau degetele. După cinșpe‑douăzeci de oi îi amorțeau degetele, nu le mai simțea. Mai lăsa lapte în țâță și e rău, e rău de tot. După aceea oaia dă lapte mai puțin. Îi amorțea mâna până la cot. Nu mai avea vlagă. A murit și Boieru. Ținea la Boieru. Îl avea de când erau ei mici, îl mai ținea minte? Relu dădu din cap că *da*, îl mai ține minte. Și lumea îl vorbea de rău. Cel puțin unii. Așa i-a ajuns lui la urechi. Că-i prea bogat... Că are oile cele mai grase și mai bune... Că ce-i trebuie lui atâta avere... Că are pășunea cea mai bună... Că tot el și pe timpul comuniștilor, tot el și acum... Dar ce-i vinovat el că primarul vine să ia brânză de la el? Că brânza lui e mai bună? Doar a

plătit pentru pășunea aia, nu i-a dat-o nimeni pe ochi frumoși. A muncit pentru oile alea, că de aia are mâinile betege, nu i le-a dat nimeni de pomană. Că a furat de la CAP... Dar cine n-a furat de la CAP? Ce, e vreunul în sat care n-a băgat mâna? Că a fost bine cu toți ștabii comuniști... Și ce dacă? Doar tot oameni sunt și ei, nu urangutani. Și-apoi, numai el știa câtă brânză le-a cărat, le-a dus-o până în fața ușii, că și acum știe unde stau toți. Dacă ar socoti, ar vedea că a ieșit mai mult în pagubă. Dar ei știu? Relu turnă din nou. „Ei știu? Ei, dacă n-au muncit și-au stat o viață cu mâna-n cur, acuma mă judecă pe mine că am. Dacă nu munceam, nu aveam, am spus-o și-n gura mare la bufet, să audă toți cei care îmi poartă de grijă.” „Cine să mă judece pe mine, Relule? Lepădatu? Zi și tu, Lepădatu? Lepădatu, care bea și apa de la pui... Sau Dârvaru? Dârvaru să mă judece? Care s-a îmbolnăvit de șale cât a furat de la stat? Că el nu fura cu plasa, nu, tataie, el fura cu sacul, cu țuhalul, și-l umplea ca hapsânul, că-ntr-o zi l-a tăiat de șale și a venit salvarea în lanul cu păpușoi să-l ieie. Ăștia să mă judece?” Apoi tăcu, sorbind cât mai rămăsese din pahar. Relu coborî să mai cumpere o sticlă. Din bucătărie auzi zdrăngănit de borcane. Afară, glasuri groase ca păcura: „Trei-patru, ca la teatru! Trei-unu, poartă-n casă!” Niște voci subțiri care făceau un pod pe râu în jos, parcă mai trainic și mai frumos. Pe fereastră se vedea calea ferată și BJATM-ul. De acolo cumpărase azbest pentru acoperit grajdul. Vagoane cafenii, unul după altul, ca niște oi mai grase, care așteaptă la muls. O oaie așa de mare ar putea să dea și 20 de kile de lapte, înmulțit cu trei sute. O-ho! Șase mii de kile de lapte. Asta la o mulsoare. Dar ori trei? Optășpe mii de kile de lapte. O-ho-ho! Ți-ar trebui cisternă și încă un om-doi la muls. În stânga, într-un nor continuu de praf, lățit, zări o construcție metalică de culoare galbenă. Apoi își întoarse privirea în cameră. Când Relu reveni, îl întrebă dacă el, vorba aia, om mai cu carte, că doar a făcut profesionala, nu? Și tot a învățat el ceva acolo, a auzit să existe oi care vorbesc? Dacă s-a întâmplat pe undeva chestia asta vreodată. Sau dacă ar fi inventat oamenii ăștia învățați, care au ajuns și pe lună, așa ceva. Relu dădu din cap că nu, nu auzise de așa ceva. Apoi îi zise că el la profesională n-a făcut niciodată despre așa ceva, că ei învățaseră altele, cu substanțe, cu materiale, cu protecția muncii, că de oi, capre, vaci și alte animale se ocupă cei de la zootehnie. Că după școală el n-a mai citit mare lucru, dar din câte știa, așa ceva nu se pomenise și, cel puțin, nimănui din fabrică nu i se întâmplase una ca asta. Auzise el câte și

mai câte, că mai citea ziarul lui Aurel când lucrau în aceeași tură, un ziar care povestea tot felul de întâmplări adevărate din întreaga lume, dar de oi care să vorbească... Citise de unul care făcea treaba aia cu o capră, dar nu scria nicăieri că l-ar și fi reclamat capra, adică să vorbească. Citise că, tot așa, un porc se întorlocase cu o vițică, că unul handicapat, fără picioare, și-a violat nepoata în clasa a treia, că o femeie a fost găsită cu j'de mii de lovituri de cuțit, că o fată, după ce a născut, și-a aruncat odrasla la WC, tot felul de grozăvii, că te și crucești, dar nu, de oaie care să vorbească chiar că nu auzise. Dar de ce îl interesa? Iaca așa, întrebase și el, ca omul. Apoi, bătrânul i se plânse că a luat diazepam și extraverale și tot degeaba. I le-a dat Vica, i-a dus și farmacistei un caș. Uneori se trezea, noaptea, transpirat de parcă ar fi muls o mie de oi. Lua o pastilă, își făcea cruce, scuipa în sân și se culca înapoi. Îmbătrânise și-i era frică. Da, îmbătrânise, dădu din cap Relu, cercetătându-l. Și, într-adevăr, umerii veniseră mai în față, slăbise, și, mai ales, ochii nu mai erau aceiași. Acum erau pâcloși și înceți. Relu își aminti de privirea lui de altădată. Se cutremură. Când erau mici, îi trecea pișarea, așa niște ochi avea. Și toți îl furau. Cum întorcea capul, cum îl furau. Și unii îl judecau. Dar cine putea astupa gura lumii? Pământul. Doar pământul. De Ghiță a lui Bulău nu zicea nimeni nimic, că a făcut avere în cinci ani cât el în cincizeci. Și pe ce? Pe băutură! Și-a deschis cârciumă imediat după revoluție, și acuma are bani căcălău. Iar oamenii mor pe capete din pricina băuturii. Toamna le plesnește capul de la atâta tulburel. Le mai pune la televizor și emisiuni cu de alea în curul gol, și vezi de poți să-i mai scoți la câmp. Prost a fost că nu și-a vândut el oile, să-și facă cârciumă. Acuma nici capul nu l-ar fi durut. Nu stai în câmp, în vânt, în ploaie, în soare... Nu mulgi de ți se înțepenesc degetele. A muncit pentru oile alea, ce, dacă era comunism nu trebuia să muncești? Doar n-a venit Ceaușescu să-i zică, „Uite, bădie Vasile, ia din partea mea și a partidului trei sute de oi!” Nu, n-a venit. Și nimeni nu-l aude că-i bolnav. Toți știu că are oi multe, mândre și mai cum or fi, dar nimeni nu știe cât dă el pe doctorii. Cât dă la stat și la farmaciste. Cât îl fură alții. Te jupoaie, nu alta. Nimeni nu știe cum visează el noaptea, cum se ridică în capul oaselor și nu mai închide un ochi până în zori. Dealuri de miei, dealuri de oi, ca viermii. La înmormântare sau la nuntă, n-ar putea spune. Fără popă, cu unul tuns chilug, roșu pe cap ca sângele închegat, care stă în mijloc. Mestecă într-un blid cu un linguroi și cântă. Cântă și dansează, dar nu ca oamenii. Își

bălăngăne mâinile și picioarele ca apucatul, de nu mai știi care-i una și care-i alta. Un deal de oi albe, undeva într-o parte, bocește. Par un cârd de mirese. Plâng oile de ți se rupe inima, plâng ca pruncii în covată. Le curg lacrimile cât oul de potârniche și te înspăimântă, că parcă s-ar oua pe ochi. În stânga e un deal de oi negre. Oile negre râd, dar râd cu așa o poftă, că te apucă veselia pe loc și, dacă te uiți mult la ele, poți crăpa de râs. Între cele două dealuri e o oaie, de fapt o mielușică. Sau un mieluț. Nu se vede bine. E ceva de rău cu el sau cu ea. Simte el asta, acolo, în vis. Arătarea tunsă chilug nu-l scapă din ochi. Ăla e soarele, îi orăcăie un pitic cu fălci de broască. Iar aceea e luna. Luna e una cu țâțele goale, întinse până la buric, slabă ca o cute. Dansează cu chilugul. La început mai încet, apoi tot mai repede. Se învârt așa de repede, că nu-i mai vezi. Dar uite că au apărut lângă el cu o cunună de spini. „Hai să te însurăm!”, îi spune arătarea cu capul roșu. „Ți-o dăm de mireasă pe aia care vrei tu. Ia și alege!”, zice așchilopata. Dar el nu vrea să aleagă. O oaie albă sau una neagră? Dar el nu, dă din cap că nu, nu vrea să aleagă. „Hai, că avem o mină de aur și mărgăritare pentru înălțimea ta!”, zice în bășcălie slăbănoaga, și gura îi pute a căcat. „Dar de ce trebuie să aleg?”, răcnește el. „De-aia!”, răspunde cel tuns chilug. „De-aia, de-aia!”, orăcăie și piticul cu fălci de broască. Dar el nu vrea. De ce să aleagă? Și așchilopata se face în pasăre, iar arătarea în vânător. „Uite, bădie Vasile, ia și învață!” Duce pușca la ochi și trage. Pasărea cade. Oile negre râd și mai tare, oile albe plâng și mai tare. „Ai văzut? Ai învățat?” Aici se trezește leoarcă. Câteodată visul e și altfel. Cu totul altfel. Poate o să i-l povestească vreodată. Relu mai scoase de sub pat, dintr-o cizmă, altă sticlă de vodcă. Bătrânul spuse că nu mai vrea, și își turnă numai lui. Da, se ticnise bătrânul. Trebuia să-l ducă la Vica, să-l culce. Vastița nu putea rămâne toată noaptea în bucătărie. Și ea a dracului, măcar bună ziua ar fi putut să-i spună. Ce zicea? De ce venise? De ce să vândă casa? De ce să vândă oile? Că își făcuse el o socoteală. Era bătrân, nu mai putea sta singur în câmp. Putea să-l apuce, Doamne ferește, vreo criză, să-l calce hoții sau, de ce nu, să-l omoare vreo careva. Cu lumea din ziua de azi te puteai aștepta la orice. Din sat și până la el lăsase o dâră de zer, și pe aia puteau veni hoții. Știau că are bani. Trebuia să fie atent, să nu dea drumul la oricine. Uite cum se gândise să facă: vindea casa, vindea pământul, vindea oile, vindea tot. Vorbea și cu Fănică, să se întoarcă în oraș cu tot cu copii. Să stea toți laolaltă. El s-a gândit că ar putea să cumpere un bloc cu totul, să

fie blocul lor. Nu de ăsta cu garsoniere, cu apartamente, ca la Vica, mari și frumoase. Un bloc cu patru etaje, cu o scară sau două, să stea el, bătrânul, Relu cu Vastița, Vica cu Radu, cu copiii Andrei și Monica, Ionică cu Cristina și copiii lor, Măricel și Bogdan. Când se vor căsători copiii, vor putea rămâne tot acolo. Și copiii copiilor lor la fel. Că doar el n-o să moștenească pământul, așa că, de fapt, blocul nu-i al lui. Da, ar putea vinde tot. Om pentru casă și pământ deja găsise. El ce spune? S-ar fi putut împăca și cu Vastița. Oile le-ar putea vinde bine, deși târgul de pe la Botoșani nu era prea bun. Să aibă blocul lor și să nu-i doară capul. Să-i lase pe toți ăia care-i purtau de grijă mamii ciorilor. El n-avea nevoie de mare lucru, ce-i mai trebuia lui? Doar o oaie să-și mai păstreze și să-i facă un țarc jos, lângă bloc. S-o scoată la păscut pe lângă BJATM. Sau, dacă nu, în partea cealaltă, pe lângă IUPS sau la MAT. Doar o oaie să-și mai țină pentru el, să aibă ceva treabă. El ce spune? Că doar cu Vastița se putea împăca la o adică.

Și pe oi ar putea lua bani buni. A auzit de un târg la munte. Cică la munte oile se vând mai bine. „Așa spune ăla, Costică a lui Petre Ungureanu și cu nașu'. Și ei au niște oi de vândut și cam într-o lună vor să meargă”. Ar putea merge cu ei. Ei au mai fost. Știu locurile, știu prețurile, cunosc oamenii. Vorbise și cu Vica și nu spusese nu. Doar că să se mai gândească. Că drumul era lung, obositor, și să fie atent cu cine merge. El, Relu, doar să aibă grijă de oaia pe care o ține pentru el și, eventual, să se intereseze de un bloc bun. Să se vorbească și cu Vica în treaba asta. Să-i dea un telefon și lui Ionică. Acuma, că făcuse planul, putea să-i mai tragă un păhărel. „Noroc și la mulți ani!”

Duminica domnului Chichifoi.

Domnul Titi Chichifoi, începând de prin luna mai, în fiecare duminică dimineața tăia câte un iepure. Se trezea pe la șapte, se spăla pe ochi și, pe stomacul gol, începea să-și ascută cuțitul. Operațiunea dura între cincisprezece și douăzeci de minute, după cum doamna Clara Chichifoi îi utilizase tăișul în alte scopuri, cu toate că el, soțul ei, îi interzisese cu desăvârșire acest lucru. Dar nu se putea supăra pe Clara, fiindcă, chiar de la bun început, adică chiar din momentul când l-a rugat pe nepotul său, maistru la IUPS, să-i confecționeze un instrument adecvat sacrificării micilor animale, a știut că soția sa nu se va putea abține să-l folosească în scopuri străine. Cât timp ascuțea „hamgerul”, cum îi plăcea doamnei Clara să-l numească, cugeta la alegerea ce o avea de făcut, ce exemplar va sacrifica în acea dimineață de duminică însorită, când razele blânde poposeau pe paharul cu vin rubiniu. Iepuroaica cea cu pete negre? Năzdrăvanul care evadase cu două zile în urmă? Cel cu un fluture alb pe bot? Și tot așa, îl cântărea pe fiecare, fără a se putea hotărî. Apoi mai gusta din vin, fiindcă ajunse, inevitabil, ca de fiecare dată, la problema dacă el este sau nu ca un Dumnezeu pentru iepuri și, în acest caz, se împotmolea în chestiunea dreptății, care era prea complicată pentru a fi expusă. Mai mult o simțea, ca un hățiș de sentimente contradictorii, care forfotesc continuu ca iepurii când te simt că le aduci lucerna. Cert este că, atunci când punea degetul mare pe tăiș, încercându-i virtuțile, se producea ca o scânteie, ca un șoc electric care îi convulsiona trupul, îl zguduia din toate încheieturile, o căldură nespus de plăcută îi pigmenta obrajii și el afla cu clarviziune care iepure va trebui să-și dea obolul. Așa îi plăcea să glumească. Se ducea spre cușcă, la întâmplare, apuca de urechi sau de ceafă un exemplar și, fără nici o șovăială, curma țipetele ascuțite ale rozătorului. Doamna Chichifoi, în spatele ferestrei, își făcea două, trei cruci largi, murmura o rugăciune și bătea câteva mătănii. Măcar atâta laudă să aducă lui Dumnezeu, dacă tot nu apuca, de când avea nepotul pe cap, să mai ajungă duminica la biserică. Domnul Titi Chichifoi depunea cu precauție ‒ pe un taburet așezat din vreme în preajmă ‒ cuțitul însângerat, puțin incomod la înjunghiat din cauza lungimii. Lungimea se explica prin faptul că nepotul, maistru la

IUPS, cu spirit de prevedere, se gândise ca nu cumva mâine-poimâine unchiului său să-i vină a crește și porci și, eventual, să-i mai solicite alt cuțit. De această dată fu sacrificat un iepure bej, fără un ochi și, în consecință, numit „Chiorul”. Fiindcă, după opinia sa, fiecare trebuia să poarte un nume, concluzie dobândită din cultura generală. Agăță iepurele de cuiul bătut într-o creangă a prunului și privi cum se scurge sângele. Jos, printre găinații de găină și fire vestejite de lucernă, peste sângele închegat de săptămâna trecută, se forma o nouă baltă la care vor veni să lingă pisicile. „Asta e viața!” suspină în gând și mai sorbi două guri din vinul sângeriu.

— Vă salut dom' director general, îl trezi din reverie bubuitul unei voci dogite, venind dinspre un ins mărunțel, cu ochii suficient de sticloși pentru acea oră a dimineții.

Înainte de a răspunde, privi instinctiv către sticla adăpostită după burlan: era pe un sfert, așa că-i răspunse vesel:

— Ehe! Să trăiți dom' inspector! Să trăiți!

Cel numit *dom' inspector* se apropie, rupse o frunză de viță de vie și începu s-o fărâmițeze, urmărind dâra sângelui. Când obosi, se așeză pe vine, cu spatele sprijinit de perete. Avea răbdare, știa că niciodată domnul Chichifoi nu tăia un iepure fără să aibă vreun păhărel de ceva. De dincolo de turnul de apă se auziră bătăi de clopot. Domnul Chichifoi se apucă tacticos să jupoaie iepurele, urmărind atent fiecare incizie, fiecare fibră a cărnii.

— Să te ajut cu ceva, dom' director general?

Nu, îi răspunse, n-avea cu ce să-l ajute, și îi turnă un pahar cu vin.

„Din păcate, asta-i tot!”

Insul pirpiriu îl privi cu recunoștință și nu se grăbi să termine paharul, îl știa el bine pe Chichifoi, nu rămânea niciodată fără o rezervă cât de mică, deh, doar fusese portar o viață întreagă la căminele de nefamiliști. Frumoasă viață! Nu ca el, la încărcat și descărcat vagoane, la rupt oasele. Îl vizita, da, stătea ca boierul, avea reșou, era cald, încălzea cârnăciorii cu fasole și toată lumea îi striga: „Să trăiți, nea Chichifoi!” Da, o sticluță de vodcă întotdeauna era de găsit la el. Când avea și el mai mult, dădea mai mult! Veneau băieți cu fete, n-aveau voie să intre cu fete, ia de-aici dom' Chichifoi: bani, cârnați, vin, țuică... El stătea la călduț și le consuma pe

toate, rând pe rând. Avea dulăpiorul lui cu provizii. Oricând, oricând la el găsea ceva bun. Niciodată n-a plecat de la el cu gâtul uscat, nu, niciodată.

— Ehe, alte vremuri, băi Ilie, comentă domnul Titi Chichifoi, întinzând blana bej pe o crăcană. Acum sunt pensionar, băi Ilie. Nu vezi? M-am apucat de crescut iepuri.

Era ca-n rai acolo la el, în cămăruța aceea mică, dar ce-i trebuia mai mult? Avea un reșou ca de jar, puteai părpăli și o felie de carne, călduț, cu dulăpiorul totdeauna plin. Ținea minte că o dată era iarnă, era frig, el descărca un vagon de anvelope, sau nu, nu, de cutii mari de marmeladă, veniseră pentru unitatea militară, i-a adus și lui marmeladă, au mâncat cârnăciori cu fasole și toți care treceau le ziceau: „Să trăiți!" sau „Ce mai faceți?", „Poftă bună!" – el, Chichifoi, numai dădea din cap – au spart și o ceapă. După aceea au mâncat marmelada care se dezghețase între timp și au băut vin. S-au încălzit bine la reșou. Au dus marmeladă și la copii.

— Era, băi Ilie! Era! Când a fost, a fost; când nu mai e, nu mai e…

Deși, în ultimă instanță, și lui îi dădeau lacrimile când se gândea la acele vremuri, așa că se hotărî să mai scoată o sticlă de vin, chiar cu riscul ca vocea doamnei Chichifoi să răsune până noaptea târziu.

Când o cunoscuse nu era așa, și nici el nu era așa. El era tânăr, cu mult mai tânăr, s-ar putea spune, și mergea agale. Niciodată în viață nu s-a grăbit, așa cum nici tatăl său nu se grăbise. A trăit nouăzeci de ani, fuma pipă și stătea la coadă la lapte, unde a și murit. Senin, fără îndoială, totdeauna explicând ceva. Ura și acum vremea când a fost căruțaș la moară, la insistența tatălui, pe care nu l-a contrazis nici acum nu știe de ce. Nu fusese sever niciodată cu copiii, doar la mama lui se răstea. Poate de aceea. Era în perpetuă ceartă cu vlăjganii morii, proști murdari de făină, mirosind acru. El era curat din pricina unei mame destoinice, care freca și spăla toată ziua, orice. A plecat de acolo cu prima ocazie, nu-i plăceau nici caii transpirați, bălegându-se din mers. De când a ieșit la pensie a început să crească iepuri. Niciodată nu s-a întrebat de ce iepuri și nu altceva, până într-o zi. Atunci și-a dat seama, dacă ar fi să recunoască cu toată sinceritatea și dacă așa ceva există, că îi părea rău de multe lucruri. Multe și dintre cele mai diferite, la care nu știa de ce nu se gândise până atunci. Poate dacă nu s-ar fi gândit la ele, nici nu i-ar fi părut rău. Dar este ceva greu de spus, mai ales de verificat. De astfel de lucruri inutile se săturase în chioșcul lui strâmt de la intrarea în cămin, unde, într-adevăr – Ilie avea

dreptate –, toată lumea îl saluta respectuos. Nimic nu i-a plăcut mai mult în viață decât să stea la cald, să bea o țuiculiță bună, să mănânce bucate apetisante, îndeosebi cârnăciori cu fasole, să stea pe gânduri și să fie salutat respectuos. Dar mai ales să stea pe gânduri, fiindcă natura serviciului său îl obliga la acest lucru. De aceea el putea merge și sute de kilometri cu trenul singur-singurel, lucru care i s-a întâmplat întocmai când a fost la Herculane, la băi. De la îndeletnicirea cu căratul sacilor la moară a trecut imediat în serviciul de pază și protecție a căminelor de nefamiliști, de unde n-a mai plecat toată viața. Știa pe de rost fiecare cotlon, fiecare treaptă, fiecare stingător de incendiu, fiecare scârțâit de ușă. Două sute doi scârțâia cel mai neverosimil, abia auzit, destul de complex pentru o ureche ordinară. Numai o ureche de portar cu vechime și cu pasiune pentru munca sa, un împătimit al căminelor, putea desluși acel sunet stingher, incomparabil cu oricare altul. Cunoștea fiecare clanță, fiecare picur de vopsea căzut aiurea, pe banda neagră de pe margine, fiecare coșcoveală, adâncă sau superficială, mică sau lățită, de pe brâurile verzi ale holurilor. Când se făcea curățenie generală, parcă îi murea cineva. Când se muta un locatar, tot așa. Umbla tulburat câteva zile, năuc, împleticit. Parcă nu mai cunoștea pe nimeni, ca un pacient pe holurile unui spital, parcă cineva îi voia răul. Știa pe de rost fiecare miros. Pentru băieții de după ușa cărora mirosea a cârnăciori cu fasole simțea o duioșie subită, o prietenie fără cuvinte, le accepta sticla de vin cu mult mai multă căldură în ochi. Numai mirosul de var proaspăt îl debusola, îl fugărea în cușca lui, în carapace. Acolo își pansa rănile, pândind. Când Ilie venea înfrigurat, îi vorbea. Ilie muncea la gară și bea vodca din picioare. Așa ceva el nu încercase niciodată, nici nu știa că se poate. Ilie îl invidia și lui îi făcea plăcere. Îi dădea tot ce avea mai bun. „Să trăiți, dom' director general!”, îi striga Ilie. Chiar și în glumă, respectul tot respect rămâne. „Ia, Ilie, și mănâncă! Ia, Ilie, și bea!” Așa-i spunea, iar cât timp Ilie mânca el se cufunda într-o carte. O carte groasă, roșie, cu tartaje tari, cu un cerc negru în care e desenat un vultur. Un vultur și încă ceva, nu mai ținea minte exact ce. Se ștergea Ilie la gură și stătea. Se scărpina la ceafă, se descheia sus la cămașă. „Ce-i aia, dom' director general?”, întreba nădușit Ilie. „Ce să fie, un fel de povești de-ale grecilor!”, și umplea din nou paharele cu vin. Avea paharele lui, proprietate, frumoase, nu borcane de muștar. Acolo, în chichineața lui, a citit aproape toată biblioteca destinată

celor trei cămine de nefamiliști. Un raft sau două poate să-i fi rămas, în mod excepțional, cele din dreapta jos.

***

— Îmi place, domnu' Chichifoi, în fiecare duminică, la datorie! Dați pielicica, oleu, oho, frumușică, ia să vedem cât face. Aașa, poftim banii, domnu Chichifoi, vă aștept și duminica viitoare.

Omulețul grăsuliu vorbea așa de repede, încât niciodată nu reușea să mai scoată un cuvânt. Se învârtea ca un titirez prin magazia cu teancuri de pei și saci de lână. Îți dădea banii cât ai zice pește și privea, peste umăr, la clientul următor. Nici larevedere nu apucase să-i spună.

***

Cel mai mult s-a minunat când a dat peste *Dicționarul Explicativ al Limbii Române*, nicicând n-ar fi bănuit că există atât de multe cuvinte în limba noastră. Din când în când citea două-trei cuvinte și le memora. Așa i-a spus unei tinere gingașe, cochete, că e inexpugnabilă ca o cetate cu creneluri și ea a râs. A râs și l-a luat de bărbat. A devenit doamna Clara Chichifoi, coafeză de categoria întâi, actualmente pensionară, cu un nepot. În plus, a mai citit două broșuri lăsate de o femeie înaltă, îmbrobodită, care pretindea că e martoră pe undeva.

***

„Vă salut!” Vă salut!”

***

Pe una dintre ele era desenat un ochi mare uman, vorbea de perfecțiunea văzului și alte lucruri asemănătoare. Dar cel mai mult i-a atras atenția faptul că de acolo rezulta că Dumnezeu știe biologie, nu glumă. Relația lui cu Dumnezeu consta în aceea că se cunoșteau din vedere, dar nu

se salutau, vorba unui verişor. Adică, uneori, mai ales seara, când era frig afară şi stătea pe gânduri, se gândea cum arată acel jumătate om − jumătate Dumnezeu. Cum arată acea fiinţă atotputernică aducătoare de moarte. Arată cu degetul: „Tu mori!”, şi tu imediat mori. Azi eşti înstărit, cu serviciu, cu femeie frumoasă, cu bani strânşi de concediu şi mâine pac! Vine degetul: „Tu mori!”, şi tu imediat mori. Unde e iubirea? Azi eşti sănătos, voinic, bei cât un viţel şi nu ţi-e rău, iar mâine, pac! Degetul: „Tu mori!”, şi tu imediat mori. Sau, mai rău: „Tu te îmbolnăveşti!”, şi tu imediat te îmbolnăveşti. Te îmbolnăveşti, rămâi sărac, te lasă şi femeia, nici prietenii nu te mai cunosc, te prinde fără bilet în tramvai, îţi fură pantofii din picioare când ai adormit pe bancă în gară. Unde e iubirea? Cum a venit şeful lor şi a arătat cu degetul către Costel Avăcăriţei: „Tu zbori!” A doua zi dimineaţă i-a desfăcut contractul de muncă pentru grave nereguli în serviciu. Fusese găsită o fată într-una din camerele de băieţi, care nici măcar nu intrase în schimbul lui. Unde e dreptatea?! Începând cu a doua zi, Costel Avăcăriţei nu a mai fost portar şi nu mai putea fi niciodată în viaţa lui. Atunci el, Titi Chichifoi, oricât de îngăduitor, când vedea o fată intrând întindea degetul: „Alo, domnişoară, lăsaţi buletinul la poartă!” Şi bătea cu degetul în poliţa ghişeului, arătându-i exact unde să-l pună. Iar fetele şi băieţii se supărau pe el, dar degeaba încercau să-l faulteze. În lipsa şefului, el era un fel de Dumnezeu al Căminului. Ar fi vrut să fie bun, să fie îngăduitor, să-i lase să se bucure câte o noapte, dar nu se putea; cel puţin o perioadă, până se mai liniştea şi şeful cu controalele lui. Era numai un fel de Dumnezeu-al-Căminului, atâta timp cât putea fi oricând prins în neregulă şi dat afară. Era jumătate-om, jumătate-Dumnezeu-al-căminului. Aşa se întâmpla şi cu şeful lui, care avea şi el un şef. Şi aşa mai departe, până la şeful şefilor, care ar trebui să nu mai aibă nici un şef şi care poate face controlul tuturor controalelor. Acesta să fie Dumnezeu? Dacă acesta era, atunci el nu exista. Pentru că nu există, în primul rând, o persoană care poate face controlul tuturor controalelor. Întotdeauna o persoană, un şef, un director, era controlat de o altă persoană, care, la rândul ei, era controlată de o alta, care, la rândul ei, era controlată de o alta, într-un fel de lanţ sau chiar de cerc. Ceea ce înseamnă că, într-un anume fel, oamenii sunt, fără să vrea, unii pentru alţii, un fel de Dumnezeu sau, mai degrabă, jumătate-oameni, jumătate-Dumnezei. Apoi se mai întâmpla un lucru neobişnuit, care-i întărea această convingere, anume că el, Titi Chichifoi, era un fel de

Dumnezeu al căminului doar în timpul serviciului, după aceea venea Costel Avăcăriței, care era și el un fel de Dumnezeu, apoi Valerica Pițigoi îl înlocuia, făcând proces verbal de predare-primire, iar el, Titi Chichifoi, în vremea aceasta, acasă, era un fel de Dumnezeu pentru copilul lui, pentru Fănică, dar, lucru ciudat, nu tot timpul, pentru că, atunci când Fănică avea școală, învățătoarea era Dumnezeul lui Fănică, iar în pauză Fănică rămânea așa, fără nici un Dumnezeu. Așa că, în acel moment, cei mai mari îl băteau și-i luau banii de brânzoaică.

În cârciumă mirosea a balegă de porc și a urină. Fumul de Carpați, în nori groși, camufla tavanul. Un pui de țigan, într-un hanorac roșu, strângea halbele și ștergea masa cu mâneca. Scrumierele pline le deșerta într-o găleată cât el de mare, pe-un sfert cu apă.

— Ehe, ehee, să trăiți, dom' inginer! Parcă așa, nu? îl întâmpină după doi pași o voce groasă, impertinentă.

Tuflit în scaun, Firicel Dinu, cu mai multe halbe goale în față. Alți doi țigani, lângă el, mâncând semințe, scuipau cojile la întâmplare.

Într-un colț, televizorul atrăgea privirea celor singuri la masă. O femeie dansa, aproape goală, fără sonor, pe ecran. Din când în când ridica piciorul, stârnind fluierături.

— Dom' inginer, se spune prin târg că nu prea îți mai regulezi nevasta, e-adevărat? Ha! Ha! Ha!

Domnul Titi Chichifoi se așeză la altă masă și comandă o vodcă.

— Am auzit c-ai îngropat-o cu șapte popi când ți-a murit muzicuța, dom inginer, e-adevărat? Ha! Ha! Ha!

Replica întoarse mai multe capete, stârnind zâmbete, chiar hohoteli.

— Că ai parale, o viață ai jecmănit la cămine, și pe mine nu mă lăsai la călduț să bag un câine.

— Vezi să nu te prindă hingherii, ripostă prompt domnul Chichifoi, în disperare de cauză. Dar nimeni nu râse, înșelându-i așteptările.

Femeia întoarse fundul spre sală, coborându-l încet, într-un ritm neauzit. Paraliză orice activitate. Puiul de țigan încremeni cu găleata în brațe. Când ajunse cu fesele aproape de scaun, femeia sări ca un arc și se întoarse cu fața spre admiratori. Aplauzele se amestecară cu fluierăturile.

— Dom inginer, și Clara matale tot așa îți face prin casă?

Domnului Titi Chichifoi îi păru că râsul nu vine din sală, ci de undeva de deasupra, de pe norii de fum, unde un Dumnezeu rău stă și îl pândește, îi

arată limba, îl batjocorește.

— Am auzit că vinzi pielicele de iepure ca să-ți mai permiți câte o penicilină, e-adevărat? Ha! Ha! Ha!

Domnul Titi Chichifoi se chirci, ca și cum l-ar fi fript cineva cu țigara deasupra buricului. Se ridică, îndreptându-se spre ieșire.

— Mai tacă-ți fleanca, borâtule, că nu-mi iese! Strigă un ins fălcos, cu ochii înotând în grăsime, care completa integrame.

Firicel Dinu tăcu ca prin farmec, năucit. Dar domnul Titi Chichifoi deja nu mai auzea.

Afară se lăsase o ceață groasă ca smântână. Sau poate un fum, un fum înecăcios, ca și cum sute de mii sau milioane de fumători de Carpați s-ar fi adunat în piață și și-ar fi aprins simultan țigările. El orbecăia. Nu vedeai nici cât să-ți bagi degetele în ochi. N-ar fi putut spune cât a rătăcit astfel, dar, când lumea a început să se mai limpezească, era numai la câțiva metri de ușa cârciumii, vizavi de hala de carne și pește. Ceața s-a risipit așa cum a venit, pe neașteptate. Un soare verde ca fierea atârna deasupra orașului, împrăștiind o lumină acvatică. O țărancă grasă își făcu două cruci repezite și se opinti să atingă pământul cu mâna. Un vânzător cu halat bleumarin rămăsese cu lada de conopidă în brațe, prostit, cu ochii în cer. Se auzi un scâncet de copil înspăimântat. Apoi răsăriră altele, ca focul care se ițește pe unde nu te aștepți. Nu se știe de unde a pornit strigătul, dar toată lumea le-a auzit: „Hala! Hala!” „Minune!” Femeile s-au aruncat în genunchi cu brațele înainte. Abia apoi bărbații. Crucile se întețiră ca grindina. Pe ferestrele de sus ale Halei de carne și pește apăruseră icoane. Pe geamurile pline de praf și găinaț de porumbel, pe care administratorul pieței le spăla o dată la cinci ani, acum se zugrăveau imagini neînchipuit de frumoase. După ce se mai obișnuiră cu minunea, oamenii începură să comenteze, chiar să arate cu degetul.

„Așa icoane nici la Voroneț nu vezi!”, zise, plină de mândrie, o vânzătoare de castraveți murați.

„Poate numai la Agapia!”, răspunse vecina de tarabă.

„Nț, nu cred!”, replică prima.

În spatele lor ajunsese și el, Titi Chichifoi. Simțea, expert, să-i fie cu iertare, că pentru el se arătase acea minune, pentru toate îndoielile care l-au frământat timp de 35 de ani în chichineața de la intrarea căminului de nefamiliști. Când vedea pe pruncul Iisus, parcă mișcând și gângurind în

brațele Maicii Domnului, îl podideau lacrimile. Apoi sfinții, ce sfinți! În culori dintre cele mai alese și mai curate, zugrăvite cum numai mâna cerească putea să le zugrăvească. Aure strălucitoare de nu le puteai ține cu privirea, ochii vii, care se uitau în ochii tăi, scânteietori și nobili, îngeri bucălați cu aripioare, ușoare ca foița de ceapă, îngeri buni cântând imnuri de slavă și laudă, sfinți cuminți, sobri și blajini, aliniați unul lângă altul, de jur împrejurul halei, apoi scene din apocalipsă, de ți se făcea pielea de găină, draci ca vinetele, cu ochi de tomate, suflete năpăstuite agățate de scara raiului, unele numai într-o mână, într-un deget, urlând cu disperare, flăcări de culoarea sfeclei roșii, draci cu privirea acră și veninoasă, cu coarnele cât ardeii capia, ochii cât cartofii și coada îmbârligată ca fasolea pe arac, furci ascuțite, de culoarea tocăniței de dovlecei, și câte și mai câte minunății.

Și a promis pe loc să nu mai taie iepuri duminica dimineață. Acasă, doamna Clara Chichifoi clătină din cap a neîncredere și-i spuse că, dacă la ora aia mai vrea mâncare, să-și facă.

Postfață sau despre distanța iluzorie dintre ficțiune și realitate.

Tocmai încheiam ostenit redactarea acestui volum, când, deschizând cotidianul „*Monitorul*” de sâmbătă, 18 septembrie, 1999, mi-a fost dat să citesc în „*Pagina cititorilor*”:

În cazul Buciumului, se impune protecția realizată cu parapeți din beton.

Am citit cu interes articolele Blestem în Bucium, – „*Monitorul*”, 8 septembrie, Se iau primele măsuri pentru spargerea blestemului de la Bucium -„*Monitorul*”, 9 septembrie, Buciumul – un loc blestemat? – „*Monitorul*”, 1O septembrie.

Domnilor ziariști, despre ce blestem este vorba în articolele domniilor voastre? Ce-i acela blestem, carevasăzică?

Domnul lector N.G. Ne explică, politicos, ce-i acela blestem, loc blestemat. Mulțumim frumos dom' profesor, avem și noi dicționar acasă și nu ne-am oprit cu școala la liceu. Dar să nu mă înțelegeți greșit, eu nu am nimic cu articolele domniilor voastre, sunt bine scrise. Eu nu sunt de acord cu viziunea, nu sunt de acord să fie categorisit de blestem un șir de accidente rutiere foarte grave care au avut urmări tragice sau care ar fi putut avea urmări tragice. Noi nu avem timp să filosofăm pe marginea sacrului sau să ne adâncim în dulci căutări ale minții, domnule profesor. Noi nu avem timp să așteptăm ca domniile voastre să prindeți esența evenimentelor, domnilor ziariști. Noi nu vrem să trăim mâine. Noi vrem să trăim astăzi și să ne bucurăm de fiecare clipă. Cine suntem noi? Suntem oameni în carne și oase, nu simple nume tipărite pe hârtie de ziar, nu simple cifre în statistici. Noi suntem cei care locuim în vestitul de acum imobil numărul 75 de pe șoseaua Bucium.

Suntem o familie formată din șase persoane, extinsă pe patru generații, de la copilul de 7 ani până la străbunica lui. Casa noastră, veche dar primitoare, a fost ridicată în secolul trecut (putem atesta cu documente vechimea casei până în anul 1879) la o distanță confortabilă față de drumul pietruit, cu lățimea de două căruțe, care era pe atunci șoseaua Iași-Vaslui,

și regretăm nespus că nu a putut beneficia de salvatorul certificat de urbanism al domnului viceprimar Dumitriu. Din vremea aceea și până astăzi șoseaua a suferit modificări: înălțarea terasamentului, extindere, modernizare. Acum carosabilul începe de la 2,5 metri de casă și aduce cu el amenințarea.

Și nu este o amenințare din partea naturii potrivnice omului, nu avem de-a face cu o catastrofă naturală, cu puteri ale naturii pe care nu le putem stăpâni. Nu este nici o amenințare supranaturală a vreunui spirit malefic invocat de blesteme.

Să fim rezonabili, suntem în secolul XX, modernul și sălbaticul secol XX. Amenințarea sub care trăim noi vine din partea unei activități umane, ca urmare a nerespectării regulilor acestei activități umane, reguli stabilite tot de oameni. Mă refer la traficul auto de mare tonaj, în zona Bucium, ca să fiu mai clar.

Se spune că cei care trăiesc clipă de clipă sub amenințarea unui pericol iminent, și sunt conștienți de aceasta, au un simț acut al realității, mai ascuțit, mai precis. Aș vrea să fie așa. Oricum, noi percepem realitatea altfel decât dumneavoastră. Realitatea este clară și brutală. Permiteți-mi să o prezint pe puncte, ca la o ședință de redacție:

SFÂRȘIT

1. Porțiunea de șosea, cuprinsă între Poieni și Plopii fără Soț este în pantă pronunțată (până la 10%) și cu multe curbe clasificate ca periculoase sau foarte periculoase. Acest drum pune mari probleme la coborâre atât autocamioanelor cu încărcătură, cât și autoturismelor.
2. Nu există nici un punct de control al Poliției Rutiere la începutul pantei, singurul loc unde se poate preveni un eventual accident grav, prin verificarea documentelor privind starea tehnică a autovehiculelor, verificarea sumară a direcției și frânelor, și mai ales prin recomandări privind modul de abordare a porțiunii de drum următoare și riscurile pe care le implică.
3. Semnalizarea rutieră este minimă, atât cu privire la curbe, pante, cât și referitor la viteză, folosirea frânelor și a frânei de motor. Este

disproporționat de mică față de dificultatea porțiunii de drum și de gravitatea accidentelor rutiere care au avut loc aici.
4. Parapeții de protecție de la marginea carosabilului, măsură firească și recomandată, se află pe o distanță foarte mică și numai la începutul pantei în satul Poieni. Să ne gândim că accidentele grave din Bucium s-au produs începând de la mijlocul pantei în jos, și cele mai multe la sfârșitul pantei, în renumita „zonă 75” sau „casa cu pepeni”, adică în dreptul imobilului cu nr. 75, la ultima curbă. Recordul de distanță îl deține „TIR-ul cu făină” din 1996 – accident în dreptul școlii generale din Bucium.
Parapeți de protecție se amplasează pe orice drum periculos, în pantă și în serpentine, mărimea și rezistența lor fiind dictate de dificultatea drumului și natura traficului auto, eventual și de modul de producere a accidentelor. Cu atât mai mult în cazul Buciumului, se impune protecția realizată prin parapeți de beton, care ar limita urmările unui accident rutier și în mod sigur ar apăra viața celor aflați după parapeți și ar proteja clădirile. Aceasta este realitatea. Nu există nici un blestem.
Există iresponsabilitatea șoferilor „profesioniști” care coboară dealul Buciumului cu viteză prea mare, ignorând reguli pe care le cunosc foarte bine.
Există indolența proprietarilor de autovehicule de transport-marfă care, în goana lor nebună de a face bani mulți cu bani puțini, își exploatează mașinile până la ruină, indiferent de riscuri.
Există indiferența Primăriei, Poliției, indiferență față de o problemă reală.
Există cinismul unora din Comisia de circulație, care se întreabă ce căutăm noi cu casa tocmai în locul în care se află...
Aceasta este realitatea, acestea sunt cauzele. Faptele le cunoașteți. Și stă numai în puterea administratorului drumului public și a organismelor care veghează la siguranța circulației să schimbe aceste lucruri. În puterea unor oameni, deci. Și dacă ei cred că există un blestem asupra acestor locuri, presupun că vor găsi o singură soluție: denumirea oficială a casei de la nr. 75 de pe șoseaua Bucium drept *ZONA 75* – zonă damnată și înfrățirea cu zonele prietene, *ZONA 51* –

Nevada și Triunghiul Bermudelor – Atlantic, în buna tradiție a urbei ieșene.
Acum știți împotriva a ce și cui luptați. Nu-mi mulțumiți, am făcut-o din prietenie.
Ionașcu George-Emil, om, purtător de cuvânt ad-hoc al locuitorilor casei din șos. Bucium nr. 75, supraviețuitor al accidentelor rutiere din Bucium din 1995

Table of Contents